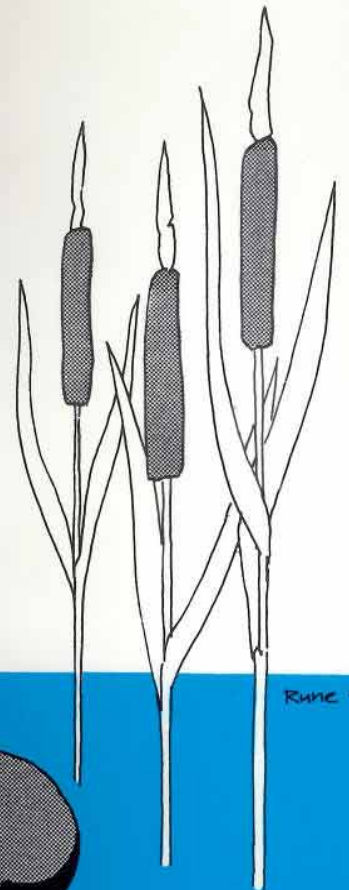

UTKAST TIL
VERNEPLAN FOR
**VÅTMARK
I ROGALAND**

UTKAST TIL VERNEPLAN FOR VÅTMARK I ROGALAND

Rune '89

FYLKESMANNEN I ROGALAND

Naturinform, 4230 Sand

Rune

Utkast til verneplan
for våtmark
i Rogaland fylke

FYLKESMANNEN I ROGALAND
MILJØVERNAVDELINGA
ROGALAND 1989

Redaktør: Morten Gluva
Fotografier/tegninger: Rune Roalkvam
Sats og sidemontasje: Verbum, Stavanger
Trykk: Aase Grafiske, Stavanger
ISBN 82-90914-00-8

Papiret er ikke bleket med klor.

Forord

Fylkesmannen i Rogaland har på oppfordring fra Miljøverndepartementet utarbeidet dette foreløpige utkastet til verneplan for våtmark. Fylkesmannen har ikke tatt endelig stilling til de enkelte forslagene. Endelig anbefaling til Miljøverndepartementet vil først bli gitt etter at planutkastet har vært ute til endelig høring.

Planarbeidet tok til i 1976 og utkastet bygger på et omfattende registreringsmateriale, der store deler av fylkets våtmarker har blitt registrert og vurdert.

I denne sammenhengen har det vært holdt en rekke befaringer og møter med grunneiere, landbruksforvaltningen, kommunene og andre organ som har interesse av planarbeidet. Denne kontakten har ført til at det har kommet fram en del verdifulle opplysninger, og vi har så langt som det har vært forsvarlig i forhold til verneformålet forsøkt å ta hensyn til dette i planutkastet.

Naturvernkonsulent Morten Gluva har videreført og avsluttet det arbeidet som ble oppstartet av tidligere ansatte ved miljøvernavdelingen. Arbeidet har skjedd i samarbeid med naturvernkonsulentene Stein Byrkjeland og Rune Roalkvam, samt naturverninspektør Audun Steinnes.

Miljøverndepartementet har dekket utgiftene til naturfaglige registreringer og trykking av planen.

Stavanger, november 1988.

Kristin Lønningdal
fylkesmann

Sigmund Hatløy
fylkesmiljøvernssjef

Innhold

1. Innledning	7
2. Våtmarker	9
2.1 Hva er en våtmark?	9
2.2 Våtmarkenes funksjon	9
2.3 Klassifisering av våtmarker	10
3. Motiv for å verne våtmarkene	14
4. Hva truer våtmarksområdene og fuglelivet?	16
5. Våtmarksfugl er truet av utryddelse	19
6. Arbeidet for vern av våtmarker og fugleliv	21
7. Våtmarksareal i Rogaland	23
8. Våtmarker i Rogaland og deres fugleliv	25
8.1 Rogaland et viktig fuglefylke	25
8.2 Rogaland fra kyst til fjell	26
9. Fugleområder som allerede er vernet	33
10. Registrering av våtmarker i Rogaland	34
11. Vurdering av verneverdien av våtmarksområdene	40
12. Verneplan for våtmarksområder i Rogaland	42
13. Omtale av de enkelte lokalitetene	47
Fotlandsvatn	48
Eptavatn	51
Hauskjevatn	54
Lundarsøyla	56
Ragstjørna	60
Tornesvatn	63
Bjårvatn	66
Søylandsvatn	69
Heiavatn	72
Tjøsvollvatn	74
Alvevatn	76
Lonavatn	79
Orrevatn	81
Øksnevadtjern	85
Vasshusvika	88
Hålandsholmen	90
Bjargavatn	92
Førsvollvatna	94
Grunningen	97
Heigremyra	100

Kydlesvatn	103
Stokkalandsvatn	105
Lindevollsmyra	108
Årstad	110
Grannesbukta, Hafrsfjord	113
Hagavågen, Hafrsfjord	115
Strandnesvågen, Hafrsfjord	118
Sømmevågen, Hafrsfjord	120
Harvalandsvatn	122
Linemyra	125
Smokkevatn	128
Landavatn	131
14. Saksbehandling og forvaltning	133
15. Fredningsforskrifter	138
16. Økonomisk erstatning ved fredning	141
17. Forklaring av en del ord og uttrykk	143
18. Litteratur om våtmark i Rogaland	145

1 Innledning

Den tekniske utviklingen de siste hundre årene har gitt vår generasjon nesten uavgrensede muligheter til å omforme landskapet, og til å utføre store og uopprettlige naturinngrep. Dette kan føre til alvorlige konsekvenser for mange plante- og dyrearter. Arter som er knyttet til sjeldne naturtyper er spesielt sårbare, men også livsmiljøet kan endre seg vesentlig. Samtidig som den tekniske utviklingen har gitt menneskene mulighet til å foreta store omveltninger, har vi også fått et stort og økende ansvar for å verne om naturen og dens mange organismer. I formålsparagrafen i naturvernloven av 19. juni 1970 står det:

«Naturen er en nasjonalverdi som må vernes. Naturvern er å disponere naturressursene ut fra hensynet til den nære samhørighet mellom mennesket og naturen, og til at naturens kvalitet skal bevares for framtiden. Enhver skal vise hensyn og varsomhet i omgang med naturen. Inngrep i naturen bør bare foretas ut fra en langsiktig og allsidig ressursdisponering som tar hensyn til at naturen i framtiden bevares som grunnlag for menneskenes virksomhet, helse og trivsel.»

Dersom framtidige planer om naturinngrep skal være i samsvar med dette formålet, må det i all fysisk planlegging legges stor vekt på natur- og miljøverninteressene. Dette er nødvendig for å verne om særegne og sjeldne naturtyper, men også for å gi planleggingen en bredde som tar rimelige hensyn til de langsiktige perspektivene i forvaltningen av naturressursene, slik naturvernloven forutsetter. I Stortingsmelding nr. 68 (1980–81): «Vern om norsk natur» står det at Miljøverndepartementet skal legge til grunn et tosidig siktemål i naturvernarbeidet:

- «1. En økologisk forsvarlig bruk av naturressursene, som sikrer naturen som varig kilde for menneskenes virksomhet, helse og trivsel.
2. Bevaring av naturens variasjonsrikdom både m.h.t. planter, dyr og deres leveområder, samt landskap og geologiske formasjoner og forekomster.»

På dette grunnlaget står ikke naturvernhensyn nødvendigvis i motsetningsforhold til brukerinteressene. I det lange løp er det et viktig interessefellesskap mellom naturvernet og de ulike brukerne.

For å verne om våtmarksområdene har Norge engasjert seg internasjonalt, bl.a. har vårt land tiltrådt Ramsar-konvensjonen av 1975 og Washington-konvensjonen av 1979. Dette forplikter norske myndig-

heter til å arbeide aktivt for å verne viktige våtmarksområder i Norge. I Norden har en samordnet innsatsen for å ta vare på verneverdige våtmarksområder. I 1972 ble det oppnevnt en arbeidsgruppe som i 1973 la fram «Oversikt over viktige våtmarker i Norden», der 40 norske lokaliteter er tatt med. Dette er noen av årsakene til at Miljøverndepartementet har pålagt Fylkesmannen i Rogaland å registrere våtmarksområdene i fylket. På bakgrunn av disse registreringene har Fylkesmannen foretatt en prioritering av hvilke lokaliteter som bør vernes. Resultatet av dette arbeidet blir lagt fram i dette planutkastet.

2 Våtmarker

2.1 Hva er en våtmark?

Begrepet våtmark er forklart som oversvømte eller vannmettede områder, både naturlige og kunstige, permanente, midlertidige, stillestående eller rennende, med ferskt, brakt eller salt vann.

Dette vil bl.a. omfatte naturområder som:

- myrområder av alle slag
- grunne og stilleflytende elvestrekninger, elvemunninger og delta
- strandeng, fjære- og gruntvannsområder i bukter, sund og våger ved kysten og i skjærgården (ned til 6 m dyp)
- sumpområder, tjern og grunne småvann
- grunne bukter og vikar i større innsjøer
- ferskvann av alle størrelser

Ut i fra landskapsmessige, vannkvalitetsmessige og naturfaglige mål er det derfor et svært uensartet utvalg av naturtyper som er innbakt i begrepet våtmark. Fellesnevneren er at vann på en eller annen måte preger miljøet. Vann er med andre ord grunnlaget for det varierte og ofte særpregede plante- og dyrelivet en finner i våtmarksområdene. For mange kan ordet våtmark virke kunstig, men for zoologene, og da særlig for ornitologene, har våtmarksbegrepet vært nyttig. Flere fuglearter er gjennom hele livssyklusen avhengig av våtmarker, sjølv om de i løpet av året kan flytte mellom ulike våtmarkstyper. De kan f.eks. hekke på myrer eller ved skogstjern, raste i frodige sump- og strandområder på trekket og overvintre på eller ved sjøen.

2.2 Våtmarkenes funksjon

Våtmarkene har mange og viktige funksjoner i naturen og som eksempel kan nevnes:

- stor produksjon av plantemateriale som danner grunnlag for et rikt og variert dyreliv.
- biotop for flere særpregede og sjeldne plantearter.
- gyte-, oppvekst- og leveområder for flere fiskearter, amfibier og krypdyr.
- hekke-, raste-, fjærfelling-, trekk- og overvintringsområde for en lang rekke fuglearter. Mange er knyttet til våtmark hele livet, andre i perioder av året.

– tilholdssted for flere pattedyr, som bl.a. sel, oter og bever. Våtmarkene har dessuten stor kapasitet til å lagre vann, og kan av den grunn hindre eller redusere flom. Våtmarkene fungerer også som naturlige renseanlegg, samt at slike områder ofte er et vesentlig estetisk element i naturlandskapet. Områdene er også mye brukt til rekreasjon og friluftsliv og flere av lokalitetene har stor verdi for forskning og undervisning. Alle fugleartene som er særlig knyttet til våtmarker, kaller en våtmarksfugl eller vannfugl. Til våtmarksfuglene regner en bl.a. lomer, lappedykkere, storkefugler, riksefugler, vadefugler, andefugler, måkefugler, samt flere ulike spurvefugler. I den siste gruppen finner en bl.a. fossekall, sivspurv, sivsanger og rørsanger. Mange av artene er sjeldne og setter store krav til livsmiljøet.

For fuglene har våtmarksområdene flere ulike funksjoner:

- hekkeområde, f.eks. på strender, myrer, på holmer og skjær langs kysten og ved vegetasjonsrike vann og vassdrag.
- beiteområde som våtmarksfuglene er avhengige av for å finne næring.
- overvintringsområde, i Norge særlig for andefuglene. De største og viktigste områdene er grunne marine farvann langs kysten.
- fjærfellingsområde i skjærgården, grunne bukter og innsjøer, der fuglene kan finne skjul og næring i den tiden de ikke er flygedyktige p.g.a. fjærskifte.

2.3 Klassifisering av våtmarkstyper

Med den store variasjonen det er i våtmarkstyper er det fordelaktig å lage en enkel inndeling. Den følgende inndelingen er også brukt i tabell nr 6 når det gjelder vurderte våtmarksområder i fylket (jfr. NOF-våtm.utv. 1977).

A. Våtmarker på fastland

1. Myr

Her inngår alle typer myrområder, både torv- og grasmyrer. Disse kan være vannrike og bløte og/eller tørre. Sumpområder og små dammer kan også finnes.

2. Elver/bekker

Alle typer er med. Viktigste i våtmarkssammenheng er stilleflytende, svingete partier med loner og sumpområder.

3. Næringsfattige vann og innsjøer

Ferskvann blir ofte inndelt etter biologisk produksjon i en flytende

overgang fra næringsfattige (oligotrofe) via middels næringsrike (mesotrofe) til næringsrike (eutrofe) innsjøer. Det er næringsgraden (trofigraden) som blir lagt til grunn, og oligotrof eller eutrof er ikke eksakte begrep, men er basert på en del skjønn. Uttrykkene er ikke knyttet til bestemte plantearter eller plantesamfunn, men mer til mengden produsert plantemateriale. Næringsfattige vann har derfor en lav biologisk produksjon.

4. Middels næringsrike vann og innsjøer

Jfr. pkt. 3.

5. Næringsrike vann og innsjøer.

Gjennom rik tilgang på næringssalter fra bunnmassene og omgivelser (bl.a. kloakk og tilsig fra landbruk) blir dette områder med særlig høy biologisk produksjon. Denne våtmarkstypen er karakteristisk for de intensivt drevne jordbruksområdene på Jæren.

6. Myrvann

Dette er vann med liten eller ingen utskiftning av vannmassene. Tilført vann er sterkt brunfarget, humusrikt og surt. Denne typen våtmarksområder blir kalt for dystrofe vann.

7. Midlertidige vannsamlinger

Sjøl om regnværperioder og snøsmelting kan sette områder under vann for kortere eller lengre tid, er dette våtmarker av liten betydning i Norge. Derimot i andre verdensdeler finner en store arealer som ved gitte situasjoner blir satt under vann.

8. Kunstige vannsamlinger

Her inngår vannbasseng med noe stabil vannstand (f.eks. vannreservoar for vannforsyning, kraftmagasin o.l.), dammer og små basseng og vannings- og dreneringssystemer. I en større sammenheng er disse vanligvis av liten interesse som våtmarksområder, men de to siste typene kan være av lokal verdi.

B. Elvemunninger

1. Elvemunningsvåger (estuar)

Dette er en naturtype som finnes i beskjedne utstrekning i Norge. Med begrepet menes et delvis innestengt munningsområde for en eller flere elver hvor det skjer en gradvis uttynning av sjøvann. Løsmassene i de sentrale delene av et estuar består for en vesentlig del av mudder, og de markerte strømskiftningene gjør at det i et estuar ikke bygges opp de markerte avsetningssonene som kjennetegner et delta. Et estuar får tilførsel av næringsstoffer med ellevannet og via tidevannet fra sjøen. Dette skaper et fruktbart miljø, og den biologiske produksjonen i et estuar kan nå opp i 10–25 kg plantestoff pr.

da og dag. Det finnes ingen større estuar i Rogaland, men ved Fredrikstad i Østfold ligger Øra et av landets viktigste estuar.

2. *Deltaområder*

Et delta er avsetningsområdet for løsmassene fra vassdragene. Til forskjell fra et estuar foregår det her en sammenhengende utbygging av landområder, med markerte soneringer og sjiktninger av løsmassene i finere og grovere materiale. Et delta er under stadig forandring, med oppbygging av ører og flate sand- og grusholmer, skifting av elveløp og etter hvert overgang til strandenger på de mer tørre løsavsetningene. Det er få andre våtmarkstyper som har vært utsatt for så omfattende inngrep fra menneskene, og i dag er en rekke av våre deltaområder nedbygde og ødelagte.

C. Våtmarker ved kysten/i skjærgården og i lukkede farvann

1. *Tidevannssonene*

Her inngår alle typer av havstrender fra sandstrand til svaberg og klipper. Området er sterkt påvirket av tidevannsvariasjonene. I tidevannssonen finner en noen av landets viktigste våtmarksområder. Disse områdene har høy biologisk produksjon.

2. *Gruntvannsområdene*

Også de grunne kystområdene er viktige for den biologiske omsetningen i sjøen. I disse øvre lagene hvor lysintensiteten er god og strømningsforhold og tilgang på næring er gunstig, er den biologiske produksjonen meget høy. Grunne sjøområder langs Norskekysten er totalt sett vår viktigste og arealmessig største våtmarkstype.

3. *Grunne tidevannsbukter*

Her inngår grunne, beskyttede områder som tørrelegges ved lavvann, og vil derfor være en del av pkt.1, samtidig som de ofte henger sammen med områder under pkt.4. Når en likevel skiller de ut som egen type, er det fordi de har en svært stor betydning i våtmarksammenheng.

4. *Grunne bukter og våger i skjermede farvann*

Dette gjelder grunne, skjermte områder som ikke blir tørrlagt ved fjære sjø.

5. *Ferskvanns- og brakkvannsbukter i lukkede farvann*

Der ferskvannstilførselen er stor, kan en få brakkvanns- og tildels ferskvannsbukter. Slike blandingssoner mellom ferskvann og saltvann kan ha meget store variasjoner innen de ulike miljøfaktorene i løpet av året, og gjerne over kortere tidsrom. Disse områdene kan være meget viktige i biologisk sammenheng.

6. *Grunne strømmer*

I denne kategorien inngår grunne sund og strømmer som f.eks. forbinder større, åpne sjøområder eller fjorder med lukkede farvann. Disse områdene har ofte en meget høy biologisk produksjon.

7. *Laguner*

Egentlige laguner, grunne strandsjøer uten regelmessig gjennomstrømning, men med periodevis samband med sjøen, finnes nok ikke i Norge.

8. *Dypere fjorder*

Områdene er bare unntaksvis av interesse i våtmarkssammenheng.

D. Landarealer langs sjøen

1. *Holmer og skjær*

Sjøen om det på en del av disse områdene ikke foregår biologisk produksjon av betydning, og en del av områdene ikke kan klassifiseres som våtmark, kan de likevel være meget viktige våtmarkselementer i kraft av sin ofte intime sammenheng med produktive våtmarksområder (bl.a. er de hekkeplasser for våtmarksfugl og sjøfugl, men fyller også andre funksjoner).

2. *Ulike strandsoneområder*

Dette omfatter landområder i umiddelbar tilknytning til tidevannssonen og delvis under direkte påvirkning av sjøvann under høyvannssituasjoner og under spesielle værforhold. Disse grensesonene mellom sjø og land får tilført næringsstoffer, bl.a. driftmateriale (tang, tare) som blir vasket på land og som via nedbrytning skaper grunnlag for en meget høy produksjon av planter og dyr i sonene mellom fastmark og åpen strand. På flate og mer beskyttede løsmassepartier finner en ulike strandengsamfunn, fra fuktige strandsumper til tørre enger, og gjerne med overgang til fukteng og ferskvannssump over springvannssonen.

På mer utsatte steder med løsmasser er det ofte sandstrendene som dominerer. Om strendene ligger gunstig til for framherskende vindretninger og de rette planteartene er til stede, kan det dannes dynelandskap i bakkant av stranden. Her vil vegetasjonen fange opp og binde sand som blåser opp fra stranden. Jærstrendene er et typisk eksempel på en slik naturtype. Sjøen om en her har Norges lengste sanddynekyst, er dette en landskapstype som har liten utstrekning i Norge. Det er heller svaberg og knauser sammen med steinstrender som dominerer langs norskekysten.

3 Motiv for å verne våtmarkene

Det kan føres opp en rekke motiv for å verne våtmarkene. Vi skal her dele de inn i fire hovedgrupper:

A. De *økologiske motivene* tar utgangspunkt i den funksjonen våtmarkene har i naturen som en helhet. Våtmarkene er viktige for vannhus-holdningen i naturen og kan ha en stor renseeffekt. En reduksjon av våtmarksarealet kan derfor få uheldige og utilsiktede konsekvenser. Våtmarkene er ofte gode produksjonsområder for plantemateriale. Dette blir utnyttet av planteetende dyr som igjen blir føde for kjøtt-eterne. Mange av disse plante- og dyreartene er godt tilpasset livet i ulike våtmarksmiljø. Slike avgrensede og særegne miljø finner en ofte innenfor et større og topografisk variert våtmarkssystem.

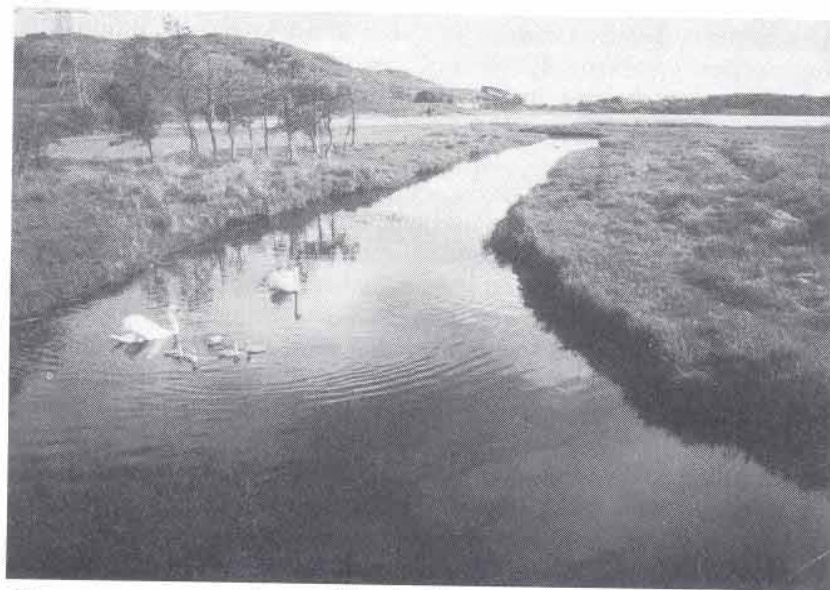
Dersom våtmarksarealet blir redusert, vil deler av det spesielle miljøet kunne bli ødelagt. Dermed vil en del arter kunne bli borte fra et område, og kanskje til og med bli utryddet. Når en art forsvinner fra et område er det helt sikkert at andre arter ikke kan overta samme funksjonen. Vi vet ennå svært lite om funksjonen til de ulike artene i det økologiske samspillet. Vi vet heller ikke nok om konsekvensene som utrydding kan få for balansen i naturen.

B. Til de *etiske motivene* hører spørsmålet om hvilken rett menneskene har til å utnytte plante- og dyrearter, i den grad det reduserer deres sjanser til å overleve, eller å utrydde dem. Et annet spørsmål er hvilken rett den nålevende generasjon har til å redusere mangfoldet i naturen som skal være livsmiljø også for de kommende generasjonene. I vårt samfunn er det allmenn enighet om at vi ikke har slike rettigheter. Dermed er det en moralsk plikt for oss å arbeide for at alle arter kan overleve og på den måten sikre mangfoldet i naturen.

C. Med de *kulturelle eller estetiske motivene* mener vi større opplevelsesrikdom og livsstandard. Mange våtmarker, både sjøer, tjern og myrer skaper liv og variasjon i landskap som ellers er preget av store skog-, jord- eller fjellstrekninger. Det gjør disse områdene mer tiltrekkende for rekreasjonsformål enn de ellers ville ha vært. Våtmark kan i seg selv være naturperler og inspirasjonskilder eller motiv for kunstnere og andre. Naturen med all sin variasjon og formrikdom er en del av vår kulturarv som vi har et ansvar for å forvalte i forhold til seinere generasjoner.

D. De *økonomiske motivene* kan være direkte eller indirekte. Til våtmarkene hører moltemyrer, tjern- og sjøer med gode fiskebestander, og myr- og strandstrekninger med jaktbare bestander av ande- og vadefugler. Mange våtmarksområder er viktige nærings- eller yngleområder for ulike fiskearter eller for jaktbart vilt. På denne måten kan et våtmarksområde ha innvirkning på et større område.

Arbeidet med å verne våtmarkene i Rogaland har verdi langt utover den enkelte kommunen eller fylkets grenser. Det er et ledd i et systematisk arbeid for å sikre et representativt utvalg av verdifulle naturområder for framtiden, slik at planter og dyr som er avhengige av våtmark skal kunne overleve.

Knoppsvanen er en kjent og kjær fugl i mange av vannene på Jæren. Her er den fotografert i Stokkalandsvatnet.

4 Hva truer våtmarksområdene og fuglelivet?

Et flertall av de mest produktive våtmarkene i Rogaland ligger i kystbeltet, dvs. i den tettest befolkede delen av fylket. De er av den grunn spesielt utsatt for inngrep, og mange verdifulle våtmarksområder har også gått tapt. Reduksjonen i antall viktige våtmarksområder skyldes flere faktorer, og vi skal bare nevne de viktigste.

Utbyggingsformål. Noen av de mest produktive våtmarkene i landet er elvedeltaene. Disse områdene fungerer som viktige innfallsporter for fugletrekket oppover i dalførene. Få andre våtmarkstyper har vært så utsatt for inngrep, og i dag er en rekke av disse områdene tatt i bruk som havneområder, industriområder o.l.

Grøfting, senking av vannstand og oppdyrking. Jæren er med sine mange grunne og næringsrike innsjøer, myrområder og mange elver og bekker et særs viktig fugleområde. I moderne tid har det skjedd store endringer i landskapet, og de største landskapsinngrepene har skjedd i takt med moderniseringen i landbruket. Oppdyrking av myrer, senking og uttapping av store og små innsjøer har redusert arealet av våtmarksområder i Rogaland, og særskilt på Jæren. Omkring 1880 var det atskillig flere ferskvannsområder på Jæren enn det vi finner i dag. Jærbøndene har vært aktive med å opparbeide nytt dyrkingsland ved bl. a. å tappe ut eller senke vann. Som kartet på side.. viser er mange våtmarksområder omvandlet til dyrka mark i løpet av en 100 års periode. Det var ikke bare mindre vann som Alvevatn, Storatjønn og Bybergvatn som ble drenert, men også store vann som Stokkavatn, Skasvatn, Høylandsvatn, Bråsteinvatn, Grudavatn, Orrevatn og Ims-Lutsi vassdraget ble helt eller delvis uttappet. Selv om vi ikke vet mye om hvilke naturverdier som gikk tapt i forbindelse med disse dreneringene, foreligger det beskrivelser fra bl.a. Skasvatnet og Høylandsvatnet som indikerer et nærmest ufattelig rikt fugleliv i de to områdene. Forvandlingen av landskapet har fortsatt etter at disse store uttappingene fant sted, og det er mange mindre og større myrområder som også er omgjort til dyrka mark. Denne intensive oppdyrkingen av våtmarksområder har gitt oss et landskap med få produktive myrer og tjern, og disse restene er av meget stor betydning for det rike fuglelivet som tross alt finnes i Rogaland.

Utfyllingsområder. Mange våtmarker har ofte blitt vurdert som nærmest verdiløse. De har derfor bl.a. vært brukt til fyllplasser for søppel og forskjellig overskuddsmasse. Typiske eksempler på dette i Rogaland er bossplassen på Tasta, utfyllingen av Tjensvolltjernet i Stavanger og fyllplassen i Haugesund. Ved nydyrking blir det ofte mye stein og denne tipper ofte i nærmeste våtmarksområde.

Inngrep i randsonen. For mange våtmarker er også randsonene av stor betydning. En tett og kraftig randvegetasjon skaper bl.a. skjul, reirplasser og beskyttelse mot forstyrrelser utenfra. I mange tilfeller bidrar de også rikelig med næringsstoffer i form av strøavfall, lauv o.l. For en del elver på Vestlandet antar en at ca. 70% av dyrenes næringsgrunnlag blir tilført elva fra randsonene. Ved å barbere elvebreddene for naturlig vegetasjon kan en komme til å redusere næringsgrunnlaget for bl.a. fisk i elva med over 50%. Dette må det derfor tas hensyn til når en vurderer forbygninger, utbedringer, massetak og snauhogster i kantene av et våtmarksområde.

Jakt, eggssamling o.l.

Foruten de negative virkningene som menneskelig aktivitet kan ha på fuglelivet indirekte gjennom ødelegging av fuglenes livsmiljø og via miljøgifter, er fuglene også utsatt for direkte påvirkninger som jakt, eggssamling, o.l. I de viktigste trekkområdene bør det være jaktforbud. Fuglene vil da få mer ro og hvile under trekket og en vil ha mulighet for bedre kontroll med ulovlig jakt. En vil også kunne forhindre at sjeldne fugler som oppsøker disse områdene blir skutt uforvarende, bl.a. pga. mangelfull arts kunnskap og dårlige observasjonsforhold.

I områder der det foregår en intensiv jakt har denne klare negative effekter på fuglene utover det at enkelte fugler skytes. Om høsten trenger fuglene ro til å finne næring og bygge opp fettreserver før trekket sørover eller vinteren setter inn. Undersøkelser har vist at fuglene velger å flytte seg fra gode biotoper og over til dårligere beiteområder, dersom det drives jakt i de beste lokalitetene. Det viser seg faktisk at fuglene av og til velger å fly mye lenger enn det som er energimessig lønnsomt, dersom de kan slippe unna jakten.

Ved opprettelsen av Grudavatnet naturreservat og fuglefredningsområde i 1974 registrerte ornitologene en sterk økning i antallet andefugl i området rett etter starten av jaktseasonen. Noe som er et klart tegn på at fuglene foretrekker områder hvor de finner ro.

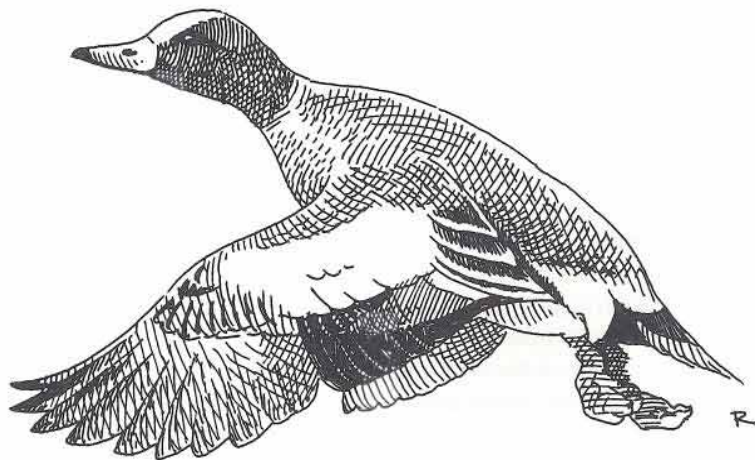
I dag foregår store deler av Rogalands andejakt i området rundt Orrevatnet, og det er her en klar konflikt mellom verneinteressene og

jaktinteressene. Selv om Orrevatnet er et stort vann tyder fuglenes atferd på at dagens jakt forstyrrer fuglene så mye at de enten velger å holde seg langt ute på vannet eller søker til andre områder hvor det ikke foregår jakt. Selv om jakten i visse områder har en påviselig negativ effekt på fuglene, er det i en noe større sammenheng neppe noen motsetning mellom jakt og vern. Også for det jaktbare viltet er det av stor viktighet at rike våtmarksområder vernes mot forstyrrelser og inngrep.

En del av de sjeldne fugleartene er også etterstrebet av samlere. Det har dessverre vist seg at det i Rogaland foregår en betydelig ulovlig eksport og omsetning av egg og skinn av fredete fugler. Det er derfor viktig at det etableres effektive oppsynsordninger i områder som vernes.

Av annen aktivitet og andre forhold som kan ha negativ virkning på våtmarksområdene kan nevnes;

- vannkraftutbygginger
- forurensninger
- veier
- motorisert ferdsel og
- småbåthavner

5 Våtmarksfugl er truet av utryddelse

En av målsettingene i arbeidet med natur- og miljøvern er å ta vare på biotoper som er livsviktige for arter som står i fare for å bli utryddet. Denne målsettingen er høyst reell også i våtmarkssammenheng, der 2 arter, åkerrikse og dverggås, er i ferd med å forsvinne fra vår fauna. I tillegg er 10 arter klassifisert som sårbare, 12 som sjeldne og 4 som usikre. Hva menes så med disse begrepene? Med uttrykket «truet art» mener vi flere ting. Den internasjonale naturvernunionen (IUCN) har for det første delt «truede» planter og dyr inn i fire grupper:

- Direkte truede arter
- Sårbare arter
- Sjeldne arter
- Usikre arter

Disse fire gruppene kan beskrives på følgende måter:

Direkte truede arter

Dette er arter som står i fare for å utryddes. Deres muligheter til å overleve er små dersom de negative faktorene får fortsette å virke. Til denne gruppen regnes arter som har en sterkt redusert bestand og arter som har fått mange av sine leveområder redusert eller ødelagt. Våtmarksfugl som tilhører denne kategorien er:

- dverggås og åkerrikse.

Sårbare arter

Dette er arter som kan gå over i gruppen «direkte truede arter» i nær framtid, dersom de negative faktorene fortsetter å virke. Til denne gruppen regnes arter som er i tilbakegang med hensyn til antall eller utbredelse på grunn av direkte eller indirekte påvirkninger fra menneskets side. Til denne gruppen regnes også arter som fortsatt er vanlige, men som synes å være utsatt for negative påvirkninger av forskjellige slag. De våtmarksfuglene som finnes i denne kategorien er:

- fiskeørn, havørn, havelle,
- sangsvane, smålom, storlom,
- storskarv, sædgås, toppskarv og trane.

Sjeldne arter

Dette er arter med små bestander som for tiden ikke er direkte truet eller sårbare, men som likevel er i en utsatt situasjon fordi de er knyttet til begrensede geografiske områder eller har en spredt og sparsom utbredelse i et større område.

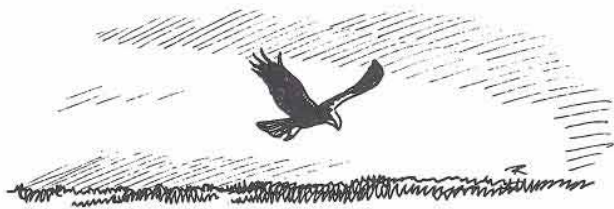
Til denne gruppen regnes arter med små bestander, eller arter med et så begrenset utbredelsesområde at lite skal til for at arten må regnes til gruppen «direkte truede arter». De våtmarksfuglene som finnes i denne kategorien er:

- dobbeltbekkasin, dverglo, dvergsnipe,
- fjellmyrløper, kvartbekkasin, lappfiskand,
- lappspove, myrhauk, myrrikse, sotsnipe,
- svarthalespove og vannrikse.

Usikre arter

Dette er arter som antas å tilhøre en av de første gruppene, men hvor våre kunnskaper er for små til å foreta en nærmere bedømmelse. Til denne gruppen regnes arter der kunnskapen om bestandsutviklingen er utilstrekkelig, men der det er grunn til å tro at negative forhold virker inn, slik at bestanden er i tilbakegang. Til gruppen regnes også arter der lite er kjent om bestandssituasjonen i Norge, men hvor forholdene i andre land gir grunn til årvåkenhet. De våtmarksfuglene som tilhører denne kategorien er:

- bergand, stjertand
- sjøorre, svartand

6 Arbeidet for vern av våtmarker og fugleliv

A. *Internasjonalt.* Trekkfuglene kjenner ingen landegrenser. Derfor er internasjonale avtaler og bestemmelser av stor viktighet. En av de viktigste internasjonale avtalene om vern av våtmarksområder og våtmarksfugl er Ramsar-konvensjonen. Norge tiltrådte denne i 1974. Konvensjonen forplikter de land som undertegner den til å sikre sine viktigste våtmarksområder og forvalte dem ut fra allsidige og langsiktige naturressurshensyn.

FN's miljøvernorganisasjon UNEP arbeider bl.a. med en verdensomfattende plan for vern og forvaltning av naturområder og dyreliv. I 1979 vedtok organisasjonen også en konvensjon for vern av trekkende dyrearter, særlig dagrovfugler, traner, andefugler og vadefugler.

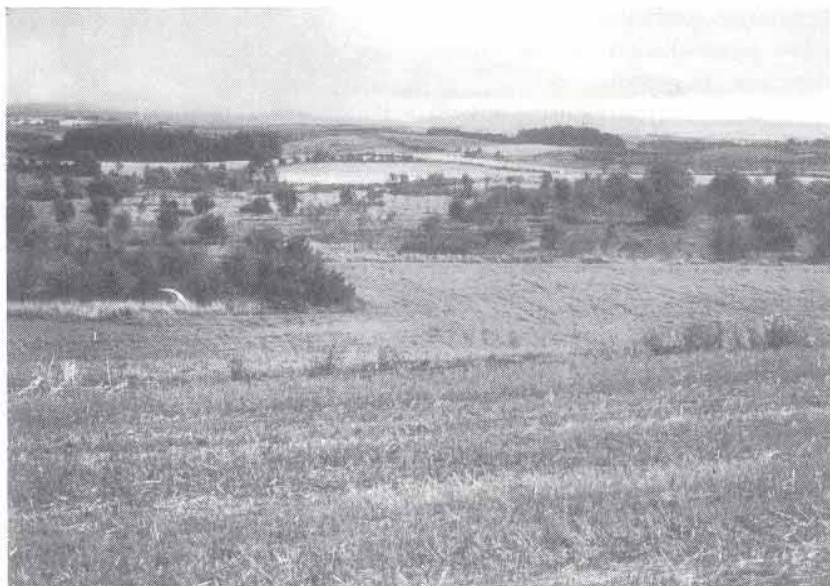
Europarådet har utarbeidet en naturvernkonvensjon for Europa der en går inn for fredning av alle dagrovfugler og ugler, 25 vadefuglarter samt de fleste småfuglartene. I 1979 tok rådet initiativet til en omfattende kampanje for vern av våtmarker.

Nordisk ministerråd holder oversikt over direkte truede plante- og dyrearter i Norden. Rådet har gitt ut en oversikt over viktige våtmarksområder i Norden, og de nordiske lands naturvernmyndigheter samarbeider for å etablere et nett av verneområder for våtmarksfugl.

B. *Nasjonalt.* I anledning våtmarksåret i 1976 sendte miljøverndepartementet ut et rundskriv til fylkesmennene der det bl.a. het: «Arbeidet med en landsplan for vern av våtmarksområder vil trolig bli prioritert av Miljøverndepartementet i de nærmeste årene. En slik landsplan må bygge på tilsvarende fylkesplaner.» I tråd med dette er og blir det utarbeidet fylkesvise verneplaner for våtmarksområder. Pr. sept. 1988 er 7 av disse verneplanene vedtatt.

C. *Fylkesplan.* I medhold av naturvernloven ble Grudavatnet, som Rogalands første våtmarksområde, fredet i 1974. Seinere er også fuglelivet i den sørlige delen av Frøylandsvatnet fredet etter naturvernloven. I september 1977 ble Jærstrendene landskapsvernområde opprettet, og innenfor dette området er det lagt ut 8 fuglefredningsområder. I Rogaland ble det ved kongelig resolusjon av 7. mai 1982 opprettet 40 sjøfuglreservater i ulike deler av fylket. I denne planen er holmer, skjær og andre områder som er viktige for hekkende sjøfugl fredet.

En antar at det i Norge er et våtmarksareal på om lag 20300 km², som tilsvarer 6,3 % av det totale landarealet. De våtmarkene som kan vernes ved hjelp av fredning etter naturvernloven, vil bare være en liten del av det samlede våtmarksarealet i landet. Det er derfor viktig at den enkelte grunneier og den enkelte kommune i sin arealdisponering tar hensyn til våtmarkene og de særegne verdiene som er knyttet til slike områder.

Myrområder er en viktig våtmarkstype, og Linemyra i Time kommune er fuglenes «oase» i et ellers intensivt drevet jordbrukslandskap.

7 Våtmarksareal i Rogaland

Det er vanskelig å skaffe talloppgaver over arealet av de ulike våtmarkstypene i Rogaland. Dette skyldes bl.a. at kunnskapen om arealressursene i landet er for dårlige i dag. Det kan likevel være av interesse å summere opp litt av det en vet.

Tabell 1. Arealoversikt, Rogaland.

Hele fylket	9.140,6 km ²	100,0 %
Ferskvann	587,6 km ²	6,4 %
Landareal	8.553,0 km ²	93,6 %
Jordbruksareal	782,0 km ²	9,1 %
Skogareal	893,0 km ²	10,5 %
Annen fastmark	6.878,0 km ²	80,4 %
Øyer	550,0 km ²	6,0 %
Kystlinjens lengde	2.296,0 km	100,0 %
Fastland	1.216,5 km	53,0 %
Øyer	1.079,5 km	47,0 %
0– 300 m.o.h.	4.110,0 km ²	45 %
300– 600 m.o.h.	1.921,8 km ²	21 %
600– 900 m.o.h.	1.835,4 km ²	20 %
900–1200 m.o.h.	1.112,9 km ²	12 %
1200 og over m.o.h.	160,6 km ²	2 %

Når det gjelder våtmarksareal langs kysten og i fjordene, definerer Ramsarkonvensjonen våtmarksbegrepet slik at det gjelder vannareal i sjøen ned til 6 meters dyp på fjære sjø. Også sjøareal ned til 20 m dyp eller av og til også lenger, kan i visse sammenhenger vurderes som våtmarksareal. Dette gjelder spesielt der slike områder er knyttet sammen med større grunnvannsområder og tidevannsområder. Noen talloppgave over dette arealet er det vanskelig å regne ut, men en viss pekepinn vil en få ved å gå ut fra lengden på strandlinjen.

Totalt har Rogaland betydelige områder som vil falle inn under våtmarksdefinisjonen, både på landområdene og langs kysten. Det er likevel lite av dette arealet som er av interesse i vernesammenheng. Produktiviteten i våtmarkene er av stor betydning for vurderingen av verneverdien, siden høy produktivitet ofte er knyttet sammen med et

rikt fugle/planteliv. I Rogaland er det fattig berggrunn som dominerer sør, øst og nord i fylket, og her finner en også få naturlig næringsrike våtmarker. Høy nedbør med sterk utvasking av jordsmonnet forsterker dette. Rikere berggrunn finner en innover på øyene og enkelte plasser i Ryfylkeheiene. På Jæren er det de rike moreneavsetningene, sammen med menneskelig aktivitet som har størst betydning for den høye biologiske produksjonen i vassdragene. Det er også i denne delen av fylket der en finner hovedtyngden av de mest produktive våtmarksområdene.

Søylandsvatnet i Hå kommune er et av flere næringsrike vann på Jæren, som har et meget rikt og variert fugleliv.

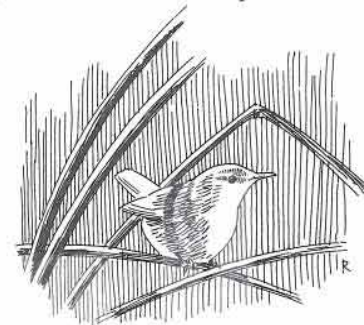
8 Våtmarker i Rogaland og deres fugleliv

8.1 Rogaland – et viktig fuglefylke

Våtmarkene utgjør en viktig naturtype i Rogaland. Spekteret av våtmarkstyper er relativt stort, men det er en klar dominans av næringsfattige våtmarksområder. Fylket har i alt 588 km² med ferskvann, omlag 6,4 % av arealet i fylket. Langs fastlandet i fylket er det en strandlinje på 1.217 km, og på øyene er det 1.080 km strandlinje.

Det marine miljøet får derfor en sentral rolle når det gjelder naturforholdene i fylket. Rogaland er et av de mest fuglerike fylkene i Norge. Den lange og varierte kysten med grunne og næringsrike sjøområder, og et produktivt landareal med et stort antall innsjøer med høy biologisk produksjon, gir gode vilkår for trekkende, overvintrende og hek-kende vannfugler. Fylkets viktige betydning for fuglene kan illustreres ved at det årlig passerer tusenvis med trekkfugler forbi Jærens Rev.

Rogaland har en meget strategisk viktig plassering for fuglene som er på trekk, enten trekket går nord eller sørover. Om våren idet fuglene vender tilbake fra sørlige deler av Europa eller fra nord/sør i Afrika, har de tilbakelagt lange distanser. Den avsluttende etappen over Nordsjøen er særs krevende, og fuglene har brukt opp mye av fettreservene idet de når det norske fastlandet. Det er derfor av meget stor viktighet at fuglene har områder hvor de finner mat og kan hvile ut, før de trekker videre nordover. Før høsttrekket starter lagrer fuglene opp store fettreserver, og for at de skal ha nok proviant for turen sørover, må de ete godt med mat og få godt med hvile. Det kan bety den visse død for mange fugler, dersom de blir for mye forstyrret før de legger ut på trekket til vinteroppholdsstedene i Sør-Europa eller Afrika.

8.2 Rogaland fra kyst til fjell

Rogaland er et fylke med stor variasjon innen naturtypene, fra sanddynekyst på Jæren til høgfjellsområder i Ryfylke. Geografisk kan fylket deles inn i 4 regioner: Nord-Rogaland, Ryfylke, Jæren og Dalane. De enkelte sonene har sine landskapsmessige særpreg, og når det gjelder fordelingen av våtmarksområder ligger de rikeste lokalitetene på Jæren. Forøvrig har fylket en gradient med næringsfattige våtmarksområder i høgfjellet til næringsrike innsjøer og marine strandområder ved kysten. De rike våtmarksområdene ligger i lavlandet i sonen fra 0 til 60 m.o.h. Sjøl om over 50 % av arealet ligger over 300 m er det ingen våtmarksområder i dette høydebeltet som er med i våtmarksplanen.

Nord-Rogaland

Denne regionen er preget av åpent terreng dominert av lynghei og fjellknauser oppbrutt av dyrka mark, bjørke- og eikeskog samt furskog i de østlige delene. Det finnes mange små vann og myrer, men de fleste er næringsfattige. I Karmøy og Haugesund området finnes det noen næringsrike vann, og det er noen av disse samt et par lokaliteter lenger inn i regionen som er tatt med på våtmarksplanen. Ellers er det en lang og oppskåret kystlinje med skjærgård langs vestsida av Karmøy, som gir grunnlag for en rik sjøfuglfauna.

Førsvallvatna i Rennesøy kommune er en viktig hvile- og rasteplass for mange våtmarksfugler.

Ryfylke

I Ryfylke finner vi mye av det som folk forbinder med vestlandsnatur: frodige øyer med lauvskog og dyrka mark, dype, trange fjorder og ville fjelldaler med mektige vassdrag. Ellers har regionen en rik og varierende høgfjellsnatur, men selv om det flere steder er rik berggrunn og velutviklede myrområder er det ingen steder som utmerker seg som gode våtmarkslokaliteter. I våtmarksplanen er det tatt med lokaliteter som ligger på øyene Finnøy og Rennesøy. På lik linje med mange andre områder i planen er dette næringsrike vann og myrer.

Dalane

Store deler av Dalane-regionen har en svært næringsfattig berggrunn som gir landskapet et oppsprukket og småkupert preg. Dalane kan beskrives som en mosaikk av heier og knauser, mindre skogområder og dyrka mark. De mange vannene som finnes i området er stort sett næringsfattige og ofte påvirket av sur nedbør. De områdene som er tatt med i våtmarksplanen er vann som er noe næringsrike, og har sin viktigste funksjon som overvintringsområde og trekkområde.

Eptavatn i Dalane-regionen er en viktig overvintringsplass for sangsvaner.

Jæren

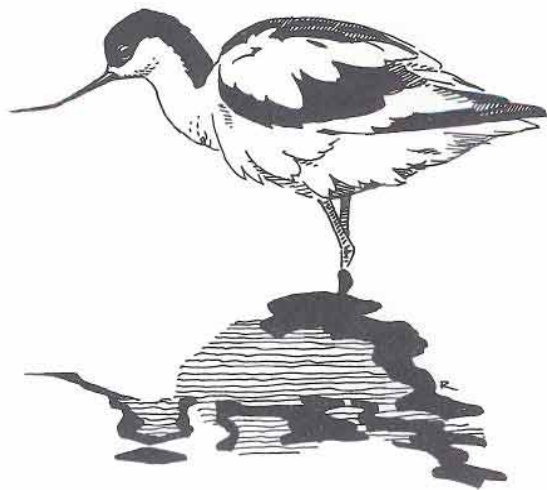
Ytterst på Jæren finner vi en lite skjermet kyststripe med sand,- rullesteins- og klippestrand. Innenfor ligger et intensivt drevet jordbrukslandskap med enkelte rike våtmarker. Øst for dette landskapet blir terrenget mer kupert med hei, skog, fjellknauser og jordbruksland. De viktige våtmarksområdene ligger på Låg-Jæren, og deler av Jæren må betraktes som et sammenhengende våtmarkssystem. Vi har valgt denne helhetsvurderingen av området da et stort antall av fuglene forflytter seg imellom de forskjellige lokalitetene. Denne vekslingen i bruken av områdene varierer over døgnet og med de ulike årstidene.

Jæren våtmarkssystem

De viktigste våtmarksområdene i Rogaland ligger på Låg-Jæren, og da i området mellom Oгна i sør, Tungenes i nord og Ålgård i øst. Innenfor dette området finner vi et system av elver, myrer, vann og marine områder som utgjør Jæren våtmarkssystem. Dette systemet kan deles opp i to delområder med henholdsvis Hafrsfjord og Orrevatnet/Revtangen som områdenes sentra.

Jærkysten er kjent for sine store ansamlinger av trekkende, overvintrende og hekkende vannfugl. Vadefugl, ender, lomer, dykkere, gjess og svaner finner næring enten på mudderrike strandflater eller frodige gruntvannsområder i marint eller ferskvanns miljø. Det har vært gjennomført tellinger av overvintrende vannfugl langs Jæren (utenom vade-fugl og måker), og en har da registrert 10–15.000 vannfugl.

I Jæren våtmarkssystem inngår følgende lokaliteter:

Nordre dell/Hafrsfjord

Marine områder

Hafrsfjord m/Hagavågen	
Grannesbukta	
Strandnesvågen	
Sømmevågen.	
Børaunen	Eksisterende
Kolnes	fuglefredning

Ferskvannsområder

Breiavatnet
Hålandsvatnet
Mosvatnet
Lille/Store Stokkavatn

Søndre dell/Orrevatnet-Revtangen

Marine områder

Revtangen	Eksisterende
Skeie	fuglefredning
Kvassheim	— « —
Håtangen	— « —

Ferskvannsområder Myrområder

Alvevatnet	Heigremyra
Lonavatnet	Linemyra
Harvalandsvatnet	
Grudavatnet	
Ergavatnet	
Horpestadvatnet	
Frøylandsvatnet	
Orrevatnet	
Smokkevatnet	
Søylandsvatnet	
Øksnevadtjern	

Hafrsfjord

Hafrsfjord med omkringliggende innsjøer og marine våtmarksområder som Børaunen og Kolnes utgjør den nordlige delen av systemet. Hafrsfjord er et grunt og næringsrikt fjordbasseng, og til tross for stor aktivitet i fjorden er den en av fylkets viktigste fugleområder. Hver vår og høst finner mange vadefugler og andefugler næring på de rike mudderbankene og på grunt vann i Hafrsfjord, samt at mange fugler overvintret i fjorden. De grunne mudderområdene i Hafrsfjord er under stadig press fra bl.a. utfyllingsinteresser. Sømmevågen var tidligere et nærmest urørt område, men har fått redusert verdi etter at luftfartsverket og kommunen fylte ut i området. Presset på de grunne sjøområdene og strandengene kommer fra både jordbruksinteresser, småbåtfolket og kommunen. I dag er det Hagavågen som er det viktigste mudderbanksområdet i Hafrsfjord.

Orrevatnet/Revtangen

Den sørlige delen av Jæren våtmarkssystem har sitt sentrum ved Orrevatnet/Revtangen. Orrevatnet er et internasjonalt verneverdig område på lik linje med Grudavatnet, og det fyller en viktig funksjon for fuglene året igjennom. Vannet ligger i et intensivt drevet jordbruksområde og får tilført store mengder med næringsstoffer i løpet av året. Våtmarksområdene ligger relativt nært innpå hverandre og fuglene flytter seg (utenom hekketiden) mellom områdene. Noen av plassene er f.eks. mer attraktive om vinteren som f.eks. Lonavatnet. Dette er en høl i Figgjoelva og p.g.a. den sterke strømmen holdes området isfritt vinteren igjennom. I det andre områder fryser igjen flytter mange svaner og ender over til Lonavatnet.

Innenfor våtmarkssystemet finnes lokaliteter med ulik funksjon og betydning for våtmarksfuglene. Orrevatnet med Ergavatnet og deler av Horpestadvatnet er den lokaliteten som har størst bredde og variasjon i fuglelivet. Vatna ligger også meget strategisk til i forhold til trekket av fugl langs kysten. Det foregår også et døgntrekk mellom Orrevatnet og sjøen utenfor Orrestranden.

Revtangen er et område som er kjent for sitt rike fugleliv. Årlig passerer det mange tusen fugler forbi Jærens Rev. Dette er et marint strandområde, der det skylls opp store mengder med næringsrik tang og tare. På trekk nord/sørover bruker fuglene Revtangen som lede-merke, samt at mang en fugl finner næring og hvile før ferden går videre nord/sørover.

I tabell 2 er det gitt en oversikt over tallet på vannfugler som er påvist i Rogaland. Sett i sammenheng med det som totalt er påvist av vannfugl i Norge, er det klart at fuglefaunaen i fylket omfatter en vesentlig del av landets vannfuglfauna. Dette gjelder både for hekkende og trekkende arter.

Men også en rekke fugle- og dyrearter utenom de som er direkte avhengig av våtmarkene, finner spesielt gode vilkår her. Den totale betydningen av våtmarksområdene for natur og fauna, er derfor større enn det en kan få fram gjennom tabeller over livsformer som er direkte avhengig av denne naturtypen. Våtmarksområder må derfor vurderes som kjerneområder i naturlandskapet.

Tabell 2. Oversikt over registrerte arter av våtmarksfugl i Rogaland og i Norge pr. 1/1-88.

Fuglegruppe	Totalt i fylket	Hekker i fylket	Registrert i Norge	Hekker i Norge
Lomer	4	2	4	2
Lappedykkere	5	2	5	4
Pelikanfugler	2	2	3	2
Storkefugler	10	1	13	1
Flamingoer	1	-	1	-
Andefugler				
Gjess	9	2	10	7
Svaner	3	1	3	2
Ender	27	14	32	20
Rovfugler	6	1	6	4
Rikser/traner	8	5	10	6
Vadefugler	41	21	48	29
Måkefugler	21	10	23	11
Alkefugler	1	1	1	1
Ugler	1	1	1	1
Råkefugler	1	-	1	1
Spurvefugler	22	9	22	15
Arter totalt	162	72	183	96

Tabell 3. Våtmarksfugl som er observert i Rogaland p.r. 1.1.88. En (h) markerer at fuglen hekker i fylket.

Fuglegruppe	Arter
Lomer:	Storlom(h), smålom(h), gulnebbblom, islom
Lappedykkere:	Toppdykker(h), dvergdykker(h), gråstrupedykker, horn- dykker, svarthalsdykker
Pelikanfugler:	Storskarv, toppskarv(h), krøllpelikan
Storkefugler:	Gråhegre(h), silkehegre, purpurhegre, rødrom ameri- karørdrum, dvergørdrum, svartstork, skjestork, stork og bronseibis
Flamingoer:	Flamingo
Gjess:	Grågås(h), stripegås(h), sædgås, kortnebbgås, tundragås, snøgås, kanadagås, hvitkinngås, ringgås
Svaner:	Knoppsvane(h), sangsvane, dvergsvane
Ender:	Bergand(h), brunnakke(h), gravand(h), knekkand(h), krikkand(h), kvinand(h), laksand(h), siland(h), skjeand (h), snadderand(h), stokkand(h), svartand(h), toppand (h), ærfugl(h), rustand, taffeland, mandarinand, gulkin- nand, stjertand, sjøorre, stellerand, praktærfugl, havelle, brilleand.
Rovfugler:	Fiskeørn(h), enghauk, glente, havørn, myrhauk, sivhauk
Rikser/traner:	Trane(h), sivhøne(h), sothøne(h), vannrikse(h), åkerrik- se(h), myrrikse, sultanhøne, jomfrutrane
Vadefugler:	Avosett(h), boltit(h), brushane(h), dobbeltbekkasin(h), dverglo(h), enkeltbekkasin(h), fjæreplytt(h), heilo(h), hvitbrystlo(h), myrsnipe(h), rugde(h), rødstilk(h), sand- lo(h), skogsnipe(h), småspove(h), steinvender(h), stor- spove (h), strandsnipe(h), svarthalespove(h), tjeld(h), vipe(h), beringlo, tundralo, polarsnipe, sandløper, dverg- snipe, temmincksnipe, bonapartesnipe, alaskasnipe, tund- rasnipe, fjellmyrløper, rustsnipe, kvartbekkasin, lapp- spove, gluttsnipe, gulbeinsnipe, grønnstilk, svømmesnipe, polarsvømmesnipe, ørkenløper,
Måkefugler:	Dvergmåke (h), fiskemåke (h), gråmåke (h), hettemåke (h), makrellterne (h), rødnebbterne (h), sildemåke (h), splitterne (h), svartbak (h), tyvjo (h), grønlandsmåke, po- larmåke, sabinemåke, rosenmåke, ismåke, sandterne, rov- terne, dvergterne, svartterne, fjelljo, polarjo
Alkefugler:	Teist (h)
Ugler:	Jordugle (h)
Råkefugler:	Isfugl
Spurvefugler:	Blåstrupe (h), fossekall (h), gresshoppesanger (h), gulerle (h), rørsanger (h), sivsanger (h), sivspurv (h), skjærpi- perke (h), nattergal, sørlig nattergal, sumpsanger, myrsan- ger, trostesanger, lappsanger, markpiplerke, tundrapip- lerke, lappiplerke, sibiriplerke, sitronerle, stripesanger,

9 Fugleområder som allerede er vernet

Mange viktige våtmarksområder er allerede fredet i medhold av naturvernloven. Den første lokaliteten, Grudavatnet som er en av Rogalands rikeste våtmarksbiotoper, ble vernet etter naturvernloven i 1974. Vannet er egentlig en stor utvidelse av Figgjoelva og er et meget grunt ferskvannsområde. Hele året igjennom er det mye fugl i området, og det er særskilt mye ender og vadefugler. Etter at fredningen trådte i kraft har det skjedd en markert økning i antall ender i området. Det er under jakttida på høsten at økningen er særlig merkbar, og dette er et klart tegn på at jakt virker forstyrrende på fuglene.

Et annet ferskvannsområde som er vernet etter naturvernloven er søndre delen av Frøylandsvatnet i Time kommune. Dette området er lagt ut som landskapsvernområde med fuglelivsfredning.

Ved opprettelsen av Jærestrendene landskapsvernområde i 1977, ble 8 marine våtmarksområder vernet som fuglelivsfredningsområder. Disse åtte områdene er; Børaunen, Kolnes, Kvasheim, Håtangen, Raunen, Revtingen, Rott og Skeie.

Grudavatn i Klepp kommune ble fredet som naturreservat i 1974.

10 Registrering av våtmarker i Rogaland

Ved oppstartingen av arbeidet med våtmarksplanen tok miljøvern-avdelingen utgangspunkt i landsplanen for våtmarksområder i Norge og en fylkesvis registrering av våtmarkslokalitetene. Den høye aktiviteten blant fylkets amatørornitologer og fagornitologer har lettet arbeidet med å kartlegge fylkets våtmarkslokaliteter. I en del tilfeller har det vært nødvendig å foreta særskilte registreringer, og miljøvern-avdelingen har da engasjert personer fra det lokale ornitologiske miljøet til disse oppdragene. Undersøkelsene har ofte foregått over flere år, og da spesielt i de mest fuglerike og mest interessante lokalitetene.

Den ornitologiske feltaktiviteten i Rogaland har i særlig grad vært sentrert om Låg-Jæren og de kystnære områdene i fylket. Dette henger sammen med at mangfoldet og konsentrasjonen i fuglefaunaen er større her enn i fylkets fjell- og fjordområder. Oversikten over natur og fuglefauna vil derfor være bedre på kysten/Låg-Jæren enn i de indre delene av fylket, og vurderingsmaterialet for våtmark kan av nevnte grunn ha fått en skeiv fordeling. For å bøte på dette er det i noen grad gjennomført studier i de områdene som tidligere ikke var godt kartlagt.

Tilfredsstillende kartlegging av fuglefaunaen i et område vil kreve flere års feltarbeid og kontroller til ulike deler av året. De ulike artene har forskjellige aktivitetsperioder iløpet av et år. Det vil i deler av hekkeseongen, selv ved meget grundig feltarbeid, være vanskelig å få et fullgodt bilde av hekkefaunaen. Bestanden av hekkende fugl, og spesielt mengden av rastende og overvintrende trekkfugler kan variere fra år til år. Den store ornitologiske aktiviteten i Rogaland har imidlertid framskaffet et grunnlagsmateriale som er godt nok til å gi et nyansert bilde av funksjonen til de enkelte våtmarkslokalitetene.

Tabell 4. gir en oversikt over lokaliteter og områder i Rogaland, der en har vurdert funksjonen for våtmarksfugl. Dette er gjort for 147 lokaliteter og områder, men selvsagt dekker ikke dette hele spekteret av lokaliteter som kan ha betydning for våtmarksfugl. Det kan muligens finnes områder av like stor viktighet som en del av de lavere prioriterte i verneplanen. Vi kan heller ikke se bort fra at tilleggsopplysninger kan føre til supplerende av verneplanen i framtiden. Det er imidlertid svært lite sannsynlig at selv omfattende feltundersøkelser vil avdekke flere våtmarker av like høy verdi som de høyest prioriterte.

Vi mener at den informasjonen som er samlet gir et godt grunnlag til

å foreta en prioritering av de mest verdifulle våtmarkene i fylket. I naturen skjer det riktignok stadige endringer, og det er derfor mulig at enkelte av dagens mindre viktige våtmarker vil få økende betydning for vannfuglene i framtiden.

Tabell 4. Oversikt over områder som har vært vurdert i forbindelse med verneplan for våtmark i Rogaland.

TEGNFORKLARING:

NATURTYPER

Inndelingen følger avsnittsinndelingen i kapitlet om klassifisering av våtmarker (side..). Vi har tatt utgangspunkt i dominerende type, men for de fleste områdene vil det i praksis være snakk om en kombinasjon av ulike våtmarkstyper. Hovedinndelingen er:
A = VÅTMARK I LANDOMRÅDER (myr, vassdrag, vann)
B = ELVEMUNNINGER
C = VÅTMARK I FJORDER OG LANGS KYSTEN (strand/grunntvannsomr.)
D = LANDAREAL LANGS KYSTEN

HOVEDFUNKSJON FOR VÅTMARKSFUGLENE

H = hekkeplass
M = myte/fjærfellingsplass
R = rasteplass
V = overvintringsområde

Andre registrerte verneinteresser: Som eksempel kan nevnes botaniske, geologiske og kulturhistoriske verneinteresser. X = andre verneinteresser er registrert.

PRIORITERING:

Denne følger tabell 5, der de tre høyeste kategoriene blir vurdert etter naturvernloven i forbindelse med verneplanen. Kategori 4 og 5 blir anbefalt tatt hensyn til i det generelle planarbeidet.

1=særlig verneverdig (evt. internasjonal interesse)
2=meget verneverdig (evt. nasjonal interesse)
3=regional verneverdi (regional interesse)
4=lokal verneverdi
5=andre

Nr. Lokalitetsnavn	Hoved-funksjon vannfugl	Natur-type	Prioritet	Andre verne-int.	Aller- vernet
<i>Haugesund kommune</i>					
01 Viksevatn	H R	A 4	4		
02 Gåsavatn	V R	A 4	5		
03 Sandvatn	H V	A 4	5		
04 Kvernvatn	H	A 4	5		
05 Skeisvatn	H V	A 4	4		
06 Røyrvatn	H V	A 5	3		

07 Haraldsvatn		A	5
08 Arkavatn	H V	A 4	4
09 Løkavatn		A	5
10 Tornesvatn	H R V	A 5	3

Haugesund og Karmøy kommuner

11 Vassbrekkvatn	H	A 4	5
------------------	---	-----	---

Karmøy kommune

12 Rossavatn	H	A 4	5
13 Arareilsvatn	H	A 4	5
14 Tomås-Stemmen	H	A 4	5
15 Slettevatnet	H	A 4	5
16 Store-Stemmen	H	A 4	5
17 Little-Stemmen	H	A 4	5
18 Toratjørna	H	A 4	5
19 Tjern nø.f. St.-Stemmen	H	A 4	5
20 Gåsavatn	H	A 4	4
21 Aurevatn	H	A 4	4
22 Grastveit-Fiskåvatnet	H	A 4	4
23 Rotavatn	H	A 4	4
24 Nautavatn-Grasvatn	H	A 4	4
25 Vardavatn	H R	A 4	4
26 Skårstjern	H	A 4	4
27 Tjøsvollvatn	H R V	A 5	2
28 Hilleslandsvatn	H R V	A 4	4
29 Haugevågen	H R V	C 3	4
30 Bøvågen	V R	C 3	4
31 Nordvatn	H	A 4	4
32 Heiavatn	H R V	A 4	3
33 Fotvatn	H	A 4	4
34 Litlavatn	H	A 4	4
35 Våråløkjen		A 4	4
36 Aksnesvatn	H	A 4	4
37 Little Fotvatn	H	A 4	4

Bokn kommune

38 Boknbergvatn	H	A 4	4
39 Sandvatn	H	A 4	4
40 Hallvorsvatn	H	A 4	4
41 Vatn ø.f. Hallvorsvatn	H	A 4	4
42 Kongshamn	H	C 3	4
43 Gunnarstadvatn	H	A 4	4
44 Ulvåvatn	H	A 4	4
45 Hagavatn	H	A 4	4
46 Sønnalandsvatn	H	A 4	4
47 Trosnavåg/Grønestad	H	C 3	4
48 Vatnalandsvatn	H R V	A 4	4

Tysvær kommune

49 Storavatn	H V	A 4	4
50 Leiro	H R	C 1	4
51 Kramsvatn	H	A 4	4
52 Baustavatn	H	A 4	4
53 Førlandsvågen	H R	C 3	4
54 Gjerdesvatn	H	A 4	4
55 Eikjetjern	H	A 4	4
56 Kårstø	H R	A 3/4	4
57 Falkeid	H	A 3/4	4
58 Hundnes	H R	A 3/4	4
59 Gåsavatn	H	A 4	4
60 Sandvikstemmen	H	A 4/8	4
61 Muslandstjørna	H	A 4	4

Vindafjord kommune

61 Vatsvatn	H V R	A 4	3
62 Landavatn	H R	A 5	3
63 Olalia, Ingridalen, Blåbærli.	H X	A 1/2/3	4
64 Gjerdesdalsvatn	H R	A 3/4	4
65 Kyrkjehølen	H R	A 4	4

Sauda kommune

66 Lindevollsmyra	H	A 1	3
-------------------	---	-----	---

Suldal kommune

67 Tyssingvatn	H	A 3/4	4
68 Hamravatn	H	A 4	4
69 Føljesvollvatn	H	A 4	4

Hjelmeland kommune

70 Nedre Årdalselv	H R	B 1	4
71 Riskadalsvatn	H	A 4	4

Strand kommune

72 Krossvatn	H V	A 4	3
73 Bjørheimsvatn	H V	A 4	4
74 Østerhusvatn	H	A 4	4
75 Nordlandsvatn	H	A 4	4
76 Hølatjern	H	A 4	5
77 Bleiånå	H	A 4	5
78 Nordvatn	H	A 4	5

Gjesdal kommune

79 Ålgårdshølen	H V	A 2	4
80 Ragstjørna	H R V	A 1/2/4	3

Geo.

Bjerkreim/Eigersund kommuner

81 Fotlandsvatn	V	A 4	3
-----------------	---	-----	---

Rennesøy kommune

82 Førsvollvatna	H R	A 4	3
83 Spjutavatn	H R	A 6	3
84 Bjargavatn	H R	A 5	3

Finnøy kommune

85 Lundarsøyla m. Dragjev.	H R V X	A 1/ C 5	2	Hydr/bot midl. vern.
86 Hauskjevatt	H R	A 4	3	
87 Lausnesvatn	H	A 4	3	
88 Selvåg	H	C 1	4	
89 Spannevatn	H	A 4	4	
90 Sevheimsvågen	H	C 1	4	
91 Skartveitvatn	H R	A 4	4	

Randaberg kommune

92 Harestadmyra	H R V X	A 1	4
93 Hålandsholmen	H	A 5	3

Randaberg/Stavanger kommuner

94 Hålandsvatn	H R V	A 5	4	
95 Børaunen	H R V X	C 1/2/ D 2	2	Geo. Ja

Stavanger kommune

96 Litle Stokkavatn	H	A 4	3
97 Store Stokkavatn	H R V	A 4	4
98 Mosvatn	H V F	A 4	3
99 Madlaforen	H	A 2	4
100 Boganesvika	H (R V)	C 1	5
101 Breiavatn	H R V	A 5	3

Sola kommune

102 Grannesbukta	H R V	C 1/5	2	
103 Hagavågen	H R V X	C 1/2/3	1	
104 Strandnesvågen	H R V	C 1/5	2	
105 Sømmevågen	H R V	C 1/5	3	
106 Harvalandsvatn	H R (V)	A 5	1	Bot.
107 Storamyr	H	A 1	4	
108 Kolnes	H R V	C 1/2 D 2	2	Ja
109 Rott	H R V	D 1/2	2	Ja

Sandnes kommune

110 Grunningen	H X	A 5	2	Bot.
111 Dybingen	H	A 5	4	Bot.
112 Kyllsvatn	H R V	A 5	2	Bot.
113 Lutsivatn	H	A 5	4	
114 Forenesvatn	H	A 4	4	
115 Storavatn	H	A 4	4	
116 Imsvatn	H V	A 5	4	
117 Eikelivatn	H	A 4	4	

118 Stokkelandsvatn	V R	A 5	3
119 Møgedalshølen	H	5	
120 Heigremyra	H	A 1	3
121 Somamyra	H	A 1	4

Sandnes og Klepp kommuner

122 Lonavatn	H V R	A 2	2
--------------	-------	-----	---

Klepp kommune

123 Grudavatnet	H R V X	A 2/5	1	Bot.	Ja
124 Alvevatnet	H R	A 5	2	Bot/geo.	
125 Øksnevadtjern	H	A 5	2	Bot.	
126 Orrvatn	H V R X	A 5	1	Bot.	
127 Ergavatn	H (V R)	A 5	2	Bot.	
128 Horpestadvatn	H (V R)	A 5	2	Bot.	
129 Orre-Reve	V R X	C 1/2 D 2	1	Bot.	Ja
130 Skeie-Vik	V R	C 1/2 D 2	2		Ja

Time kommune

131 Søndre Frøylandsvatn	H V R	A 5	3	Bot.	Ja
132 Hinnalandstjønn	H R	A 4	4		
133 Sagvatn	H (R)	A 4	4		
134 Taksdalsvatn	H	A 5	4		
135 Linemyra	H X	A 1	3		
136 Smokkevatn	H R X	A 5	2	Bot.	

Hå kommune

137 Kleggjavarden	H	A 1	4		
138 Søylandsvatn	H R (V) X	A 5	2	Bot.	
139 Bjårvatn	H R V	A 5	3		
140 Nærlandssanden/ Obrestad	H R V	C 1/2/5	2		Ja
141 Kvasseheim	H R V	C 1/2 D 2	2		Ja
142 Raunen	H	D 1	3		Ja

Eigersund/Sokndal kommuner

143 Eptavatn	V	A 4	3	Bot.	
--------------	---	-----	---	------	--

Eigersund/Lund kommuner

144 Teksevatn	H R V	A 4	4		
---------------	-------	-----	---	--	--

Eigersund kommune

145 Slettebøvatn	H V	A 4	4		
------------------	-----	-----	---	--	--

Sokndal kommune

146 Årstad	R X	A 1/2/3	3	Bot.	
------------	-----	---------	---	------	--

Lund kommune

147 Vasshusvika	H (R)	A 5	3		
-----------------	-------	-----	---	--	--

11 Vurdering av verneverdien av våtmarksområdene

Det er utarbeidet internasjonale kriterier for vurdering og verdsetting av våtmark. Disse er i hovedsak bygd på kunnskap om og vurdering av vannfuglfaunaen. Dette arbeidet har skjedd over lang tid og via flere prosjekter. I vårt land er de fysiske og landskapsmessige forholdene nokså ulike de en finner i resten av Europa, og i de sørligere landene som er trekk- og overvintringsplasser for mange av de nordlige bestandene av våtmarksfugl. De kriterier som blir lagt til grunn for verdsetting og prioritering må derfor justeres for forholdene i Norge. Vurderingsnormene som er brukt i denne planen er utarbeidet av Folkestad og Suul (1978).

Vurderingen av verneverdien er gjort ut fra følgende kriterier:

1. Artssammensetning/mangfold

- hvor mange og hvilke fuglearter som bruker området, med særlig vekt på vannfugl (tall av hekkende, trekkende, overvintrende og fjærfellende arter).
- hvor mange individer av hver fugleart og totalt antall individer av alle fuglearter som bruker området til ulike tider av året.

2. Truete og representative arter og livsmiljø

- om kravfulle eller sjeldne fuglearter bruker området, dvs. arter med spesielle miljøkrav og/eller arter som bare finnes i små og ofte utsatte/sårbare bestander.
- om området omfatter en eller flere særegne, sjeldne eller representative våtmarkstyper i landet, fylket eller deler av fylket.

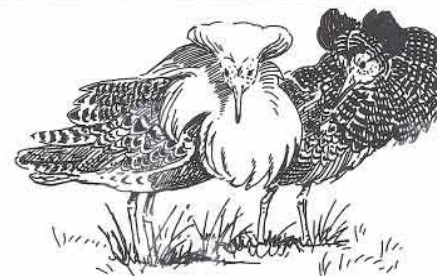
3. Andre kriterier

- funksjonene som området har i generell biologisk sammenheng og særlig for vannfugl.
- størrelsen og den geografiske plasseringen av området.
- den sammenheng området har med andre våtmarker/våtmarkssystem.
- naturtilstanden i området, i hvilken grad området er påvirket av ulike inngrep og forstyrrelser.

Alle disse momentene forteller noe om naturtypen i det aktuelle området, den biologiske verdien av det, og i særlig grad verdien som området

Tabell 5. Gradering og verdivurdering av områdene.

Gradering	Verdivurdering
1	Særlig verneverdige områder av internasjonal verneverdi.
2	Meget verneverdige områder av nasjonal verneverdi.
3	Verneverdige områder av regional verneverdi (fylke/landsdel).
4	Verneverdige områder av lokal verneverdi.
5	Andre områder.

har for vannfugl. Kjennskap til bestand og tallet på arter er et vesentlig grunnlagsmateriale i vurderingen av verneverdien av områdene. Samlet gir dette de kvalitative og kvantitative opplysningene som gjør det mulig å verdsette de ulike områdene etter en skala på 1–5 (jfr. tab.5). I en viss grad er det også lagt vekt på:

- andre naturfaglige verneinteresser (f.eks. botaniske, geologiske og hydrologiske)
- estetiske vurderinger
- kulturhistoriske verneinteresser
- interesser i sammenheng med friluftsliv, rekreasjon, undervisning og forskning.

For områdene i kategori 1–3 blir det foreslått vern etter naturvernloven. Aktuelle fredningsformer er; naturreservat, fuglefredning og fuglelivsfredning. Områdene i kategori 4 og 5 er ikke med i verneforslaget, og for disse lokalitetene bør planmyndighet og grunneiere ta de hensynene som er hjemlet i plan/bygningsloven, skogloven, viltloven og vassdragsloven. En må regne med at etter hvert som kunnskapen om de enkelte områdene øker ved nye registreringer, kan det medføre endringer i graderingen/prioriteringen av områdene.

I tabell 4 er det gitt en oversikt over ulike områder i Rogaland som er vurdert i forbindelse med denne planen, og da etter det mønsteret for verdivurdering som er satt opp i tabell 5.

Tabell 6. Prioriterte våtmarksområder i Rogaland, der en foreslår vern etter naturvernloven.

Tegnforklaring:

NR = naturreservat

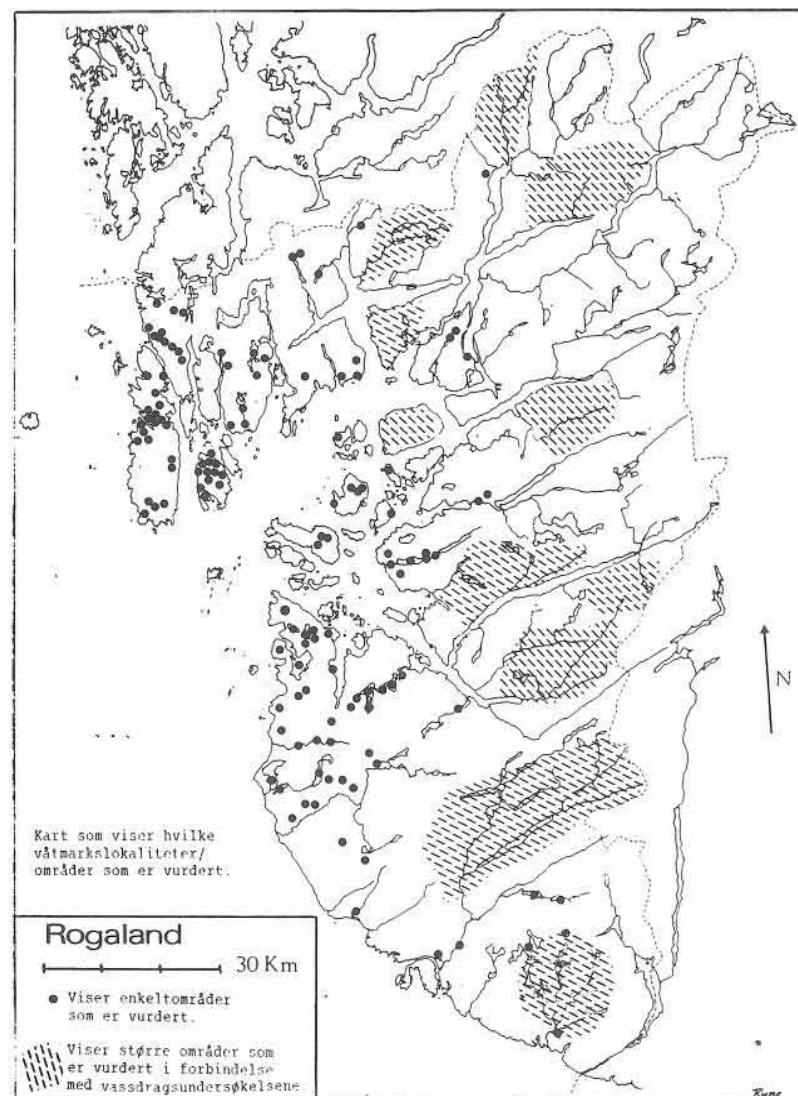
F = fuglefredningsområde

FI = fuglelivsfredningsområde

Tall i parentes viser til lokalitetens plassering i tabell nr. 6.

Kriteria for prioritering jfr. tabell 5.

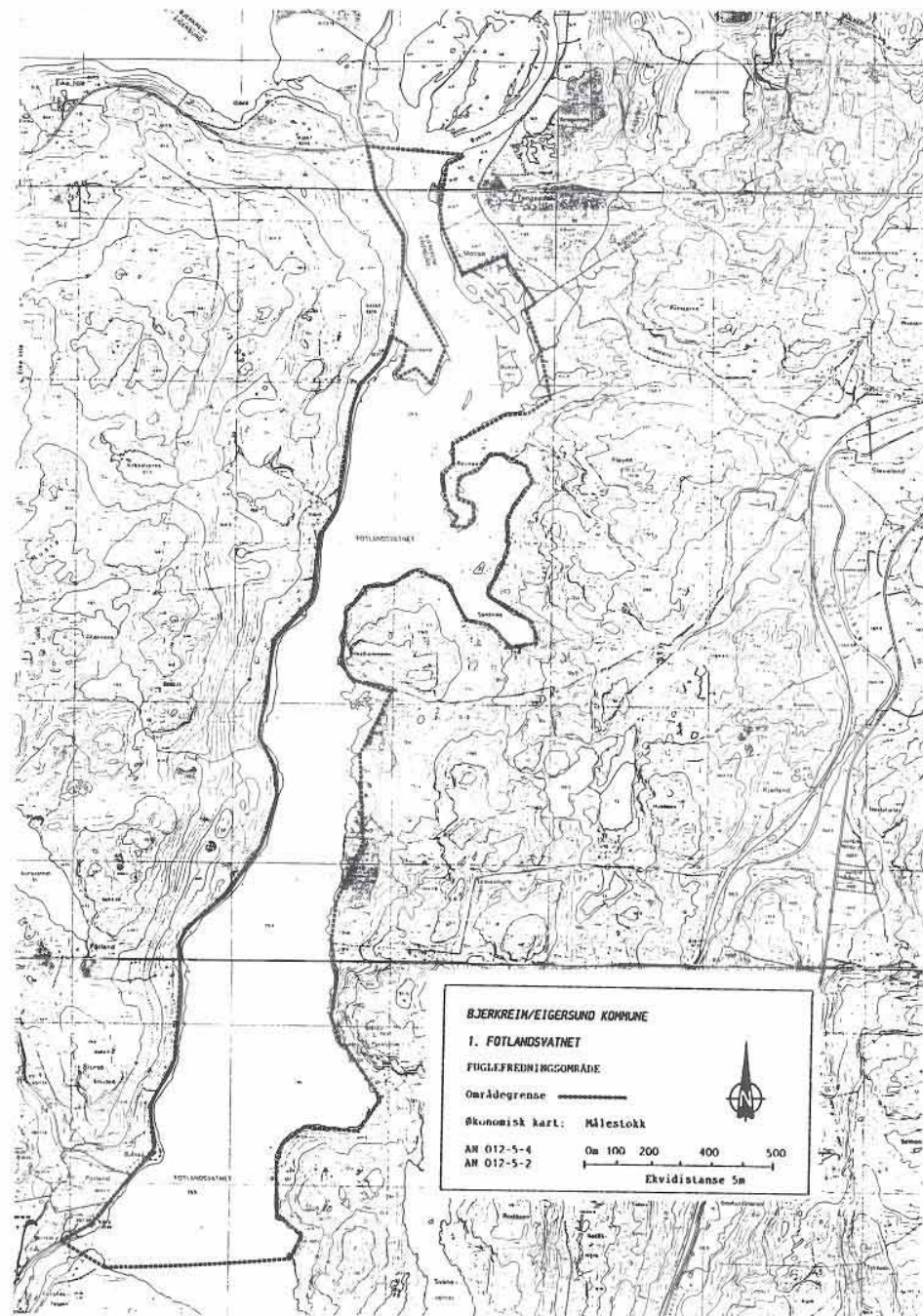
Nr.	Lokalitet	Kommune	Prioritet	Foreslått Verneform
1.	Fotlandsvatn	(81) Bjerkreim/ Eigersund	3	F
2.	Eptavatn	(143) Eigersund	3	NR
3.	Hauskjevavn	(86/87) Finnøy	3	NR
4.	Lundarsøyla	(85) Finnøy	2	NR
5.	Ragstjørna	(80) Gjesdal	3	NR
6.	Tornesvatn	(10) Haugesund	3	NR
7.	Bjårvatn	(129) Hå	3	NR
8.	Søylandsvatn	(138) Hå	2	NR
9.	Heiavatn	(32) Karmøy	3	NR
10.	Tjøsvollvatn	(27) Karmøy	3	NR
11.	Alvevatn	(124) Klepp	2	NR
12.	Lonavatn	(122) Klepp/Sandnes	2	NR
13.	Orrevatn	(126/127) Klepp	1	NR + FI
14.	Øksnevadtjørn	(125) Klepp	2	NR
15.	Vasshusvika	(147) Lund	3	NR
16.	Hålandsholmen	(93) Randaberg	3	NR
17.	Bjargavatn	(84) Rennesøy	3	NR
18.	Førsvollvatna	(82/83) Rennesøy	3	NR
19.	Grunningen	(110) Sandnes	2	NR
20.	Heigremyra	(120) Sandnes	2	NR
21.	Kydlesvatn	(112) Sandnes	2	NR
22.	Stokkalandsvatn	(118) Sandnes	3	NR + F
23.	Lindevollsmyra	(66) Sauda	3	NR
24.	Årstad	(146) Sokndal	3	NR + FI
25.	Grannesbukta	(102) Sola	2	NR
26.	Hagavågen	(103) Sola	1	NR
27.	Strandnesvågen	(104) Sola	2	NR
28.	Sømmevågen	(105) Sola	3	F
29.	Harvalandsvatn	(106) Sola	2	NR
30.	Linemyra	(135) Time	3	NR
31.	Smokkevatn	(136) Time	2	NR
32.	Landavatn	(61/62) Vindafjord	3	NR + FI

Tabell 7. Tabellen viser fordelingen mellom land- og vannareal for de foreslåtte våtmarksreservatene.

AREALOVERSIKT

Nr.	Lokalitetsnavn	Kommune	Totalt areal da	Vann areal da	Land areal da
1.	Fotlandsvatn	Bjerkreim/Eigersund	361	319	42
2.	Eptavatn	Eigersund / <i>Sokndal</i>	1364	746	618
3.	Hauskjevattn	Finnøy	220	121	99
4.	Lundarsøyla	Finnøy	325	150	175
5.	Ragstjørna	Gjesdal	479	285	194
6.	Tornesvatn	Haugesund	186	129	57
7.	Bjårvatn	Hå	1077	1047	30
8.	Søylandsvatn	Hå	701	374	327
9.	Heiavatn	Karmøy	394	148	246
10.	Tjøsvollvatn	Karmøy	185	111	74
11.	Alvevatn	Klepp	128	41	87
12.	Lonavatn	Klepp	321	194	127
13.	Ørrevatn	Klepp	6061	4827	1234
14.	Øksnevadtj.	Klepp	123	92	31
✓ 15.	Vasshusvika	Lund	266	130	136
✓ 16.	Hålandsholm	Randaberg	38	30	8
✓ 17.	Bjargavatn	Rennesøy	131	57	74
18.	Førsvollvt.	Rennesøy	237	169	68
✓ 19.	Grunningen	Sandnes	272	99	173
20.	Heigremyra	Sandnes	77		
21.	Kydlesvatn	Sandnes	290	200	90
22.	Stokkalandsv.	Sandnes	571	465	106
✓ 23.	Lindevollsm.	Sauda	97	9	88
✓ 24.	Årstad	Sokndal	380	60	320
✓ 25.	Grannesbukta	Sola	63	51	12
26.	Hagavågen	Sola	361	311	50
27.	Harvalandsv.	Sola	331	189	142
28.	Strandnesvå.	Sola	131	117	14
29.	Sømmevågen	Sola	186	173	13
✓ 30.	Linemyra	Time	67	1	66
31.	Smokkevattn	Time	238	146	92
✓ 32.	Landavatn	Vindafjord	1050	630	420
Totalt areal:			16.711	11.421	5.290

LOKALITETSNUMMER: 1
LOKALITETSNAVN: *Fotlandsvatn*
KOMMUNE: Eigersund og Bjerkreim

KARTBLAD: M 711 – 1212 II Bjerkreim og 1211 I Eigersund
UTM-KOORDINATER: 32 V LK 265 890
HØYDE OVER HAVET: 26 m.o.h.
AREAL: 361 da, derav 319 da vannareal
BERØRTE GNR/BNR: 1/2 44/1 og 115/5 44/4,7,9 48/10 48/11 50/3 50/
7,24 51/1,3 51/2,5,7 51/6,13 115/1,7 115/3.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

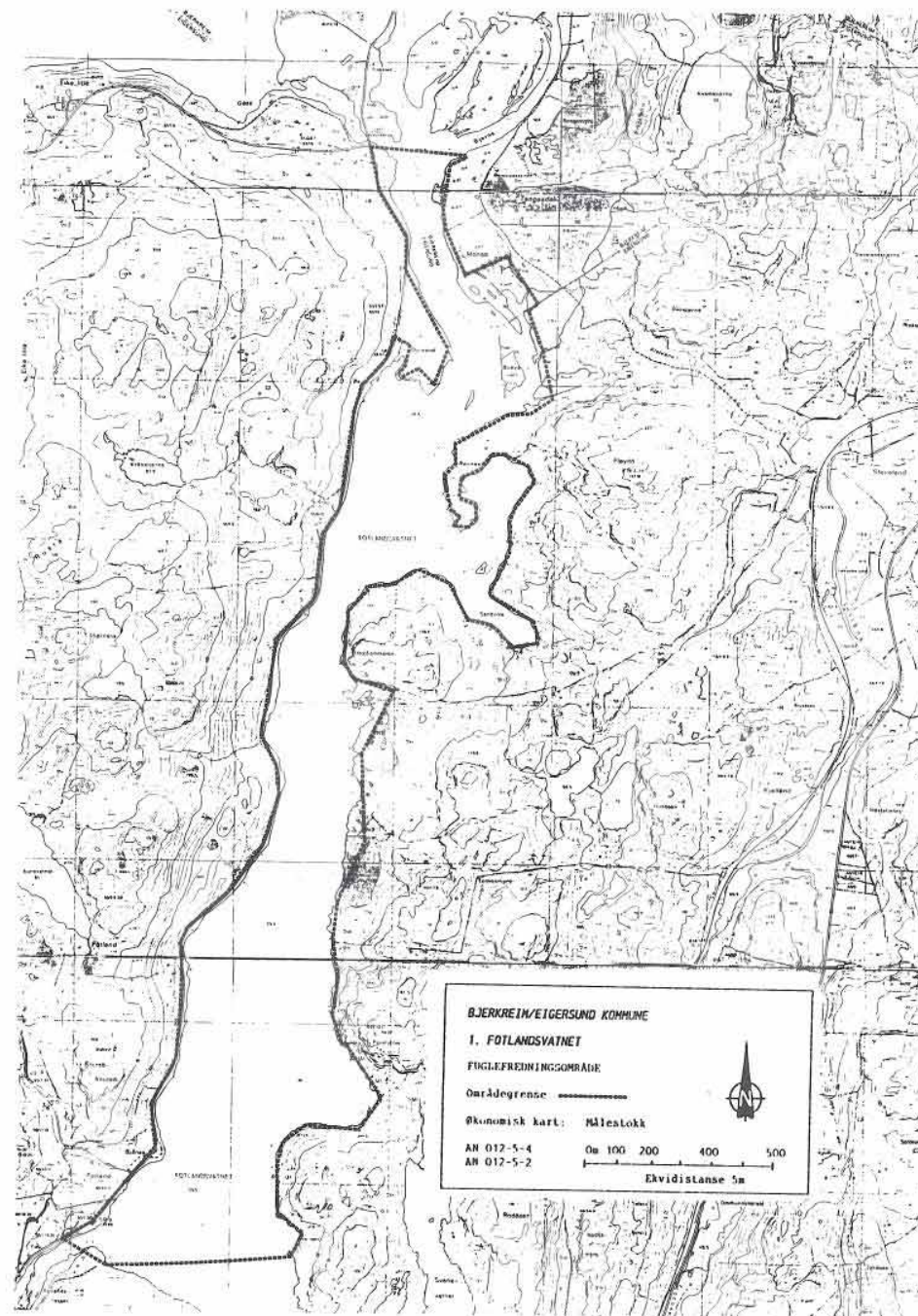
Fotlandsvatnet ligger helt i nedre del av Bjerkreimsvassdraget, og er et næringsfattig vatn. Langs vestsiden av vatnet går en mindre fylkesveg mellom stedene Tengs og Bjerkreim. Størstedelen av nedbørfeltet er utmark med hovedvekt av skogsmark og naturbeite. Vatnet ligger inneklemt mellom bratte åskammer, og det er lite flatt areal nedtil vatnet. Vegetasjonen i området er sparsom – og en finner mye bart fjell og skog av lav bonitet. På vestsida finner en imidlertid en større eikeskog. I nord der Bjerkreimselva renner ut i Fotlandsvatnet finner en et flatere kulturlandskap der jorda brukes til landbruksproduksjon. Strendene i nord og nordøst er løsmasserike og vatnet er ikke brådypt. Her finnes derfor en velutviklet vannvegetasjon selv om vatnet er næringsfattig. Denne omfatter både rosett plantesamfunn, flytebladsamfunn og glisne takrørbestander og fuktenger.

FUGLELIV:

Fotlandsvatnet er et viktig overvintringsområde for vannfugl. Sangsvanens tilknytning til vatnet gjør det til en regionalt og nasjonalt verneverdig fuglebiotop. Sangsvana er en sårbar art i den norske fuglefaunaen. Årlig kan en se flokker på mellom 100–200 sangsvaner i Fotlandsvatnet. I tillegg finner en store flokker av toppender, laksender, silender, stokkender, krikkender og grågjess.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet med verneforslaget er å ta vare på en viktig overvintringsbiotop, spesielt for sangsvaner som er en sårbar art. Biotopen er også viktig som overvintringsområde for en rekke ender og gjess.

UTFØRTE INNGREP:

Kraftledninger krysser vatnet. Vatnet er senka.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Det drives noe jakt innenfor deler av området.

KILDER/REFERANSER:

Steinar Eldøy 1981: Fugl i Bjerkreimsvassdraget i Rogaland med supplerende opplysninger om pattedyr. Kontaktutvalget for vassdragsreguleringer, Universitetet i Oslo.

LOKALITETSNUMMER: 2

LOKALITETSNAVN: *Eptavatn*

KOMMUNE: Eigersund og Sokndal

KARTBLAD: M 711 – 1311 IV Sokndal

UTM-KOORDINATER: 32 V LK 400 850

HØYDE OVER HAVET: 148 m.o.h.

AREAL: 1364 da, derav 746 da vannareal

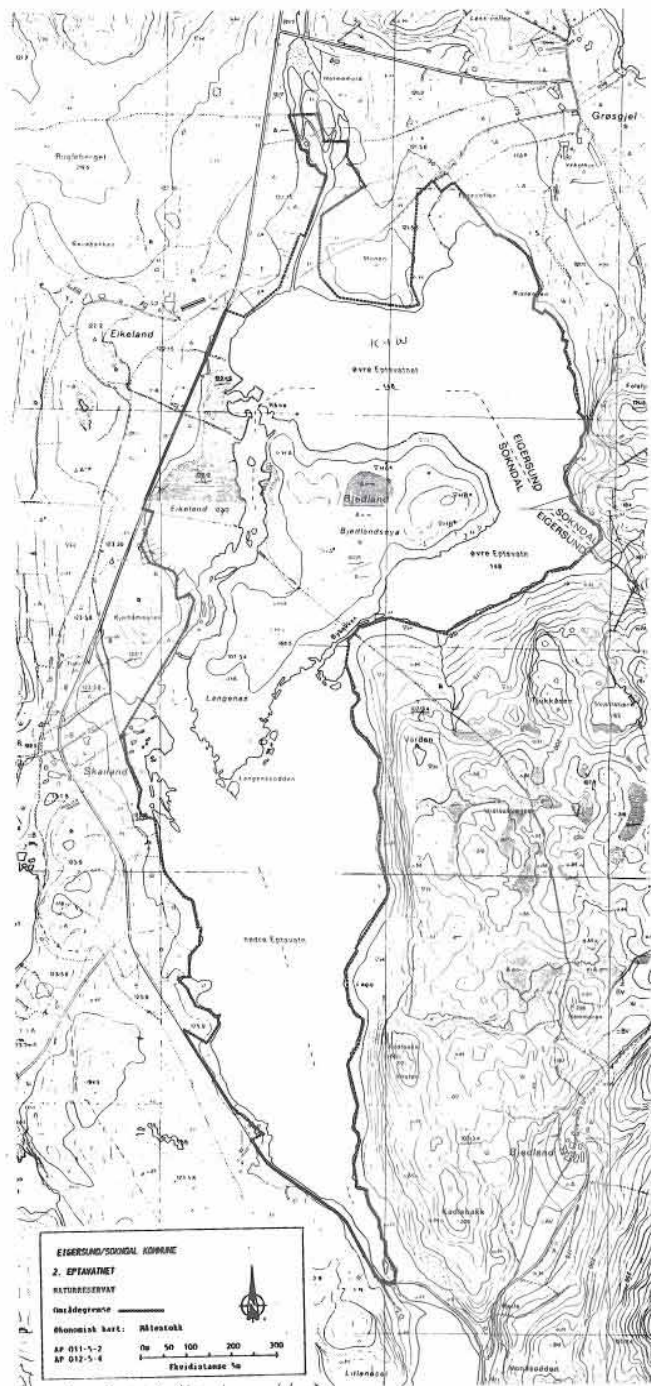
BERØRTE GNR/BNR: 107/1, 107/3,4 121/1 121/2 121/5,6 122/1,5 122/2 123/1 123/5,8 123/9 123/21.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Eptavatnet består egentlig av to større vatn, begge typisk næringsfattige. Vatna er bundet sammen av et smalere midtparti i ca. 800 m lengde. I dette partiet finnes også et mindre stryk som viser at det nordlige Eptavatn ligger 1–2 m høyere enn det sørlige Eptavatn. Den midtre delen mellom vatna er noe mer næringsrik, og en har en sterk planteproduksjon her. På vestsiden av vatnet finner en jordbruksområder som tilfører vatnet næringsstoffer. Den sørøstlige halvøya i det midtre området består av lyng- og torvmyr med bl.a. røsslyng og vier. Ved resten av vatnet, både i sørlige og nordlige deler, består breddene hovedsakelig av grus, stein og noe fast fjell. Hele østsiden består av lyngheier, noe løvskog og noen få plantefelter med gran. Vegetasjonen har særlig i midtpartiet velutviklede soner med rosettplanter og flyteblad-planter i åpent vatn, elvesnelle og flaskestarr inn mot stranda. Her dominerer sump og fukteng med blåtopp, gulldusk, pors, myrhatt, mjølkerot og klokkesøte.

FUGLELIV:

Det er den midtre delen av vatnet som er mest interessant med hensyn til hekkende våtmarksfugler. Det kan nevnes at såerle er sett her i hekketiden, en gulerlerase som reknes som en fjellfugl i Norge. Resten av vatnet med stein- og grusbredde er lite attraktive som hekkeområder, men fungerer som viktige overvintringsområder for dykkender og sangsvaner. 69 fuglearter er observert ved vatnet, og av disse hekker minst 36 (1975). Stokkand og krikand hekker i ganske stort antall. Toppand og kvinand hekker sannsynligvis. Vipe, rødstilk og enkeltbekkasin hekker i ganske tett bestand, sett i relasjon til området sine størrelse. Også storspove hekker i det midtre området, mens strandsnipa finnes mer spredt langs hele vatnet. Engelsk gulerle, som er en meget sjelden fugl i landsmålestokk hekker med minst ett par. Ellers hekker også fiskemåke, fossefall og sivspurv. Stokkand, toppand, kvinand og

sangsvane overvintrer regelmessig, og for sangsvane er dette eneste kjente lokalitet i Sokndal der de overvintrer regelmessig.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet er å bevare et viktig hekkeområde for våtmarksfugl, samt et viktig overvintringsområde, særlig for sangsvaner.

UTFØRTE INNGREP:

To større steinfyllinger i det nordvestre hjørne av vatnet har ødelagt en del av hekkeområdet. Det er gravet kanal fra veien og ned til vatnet.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Det er ønske om å dyrke opp myrområder innenfor verneforslaget.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Fjerne steinfyllinger.

KILDER/REFERANSER:

Bjørn Erik Paulsen 1978: Fuglelivet ved Eptavatnet. Upub. rap. Drang-eid 1984.

LOKALITETSNUMMER: 3
LOKALITETSNAVN: *Hauskjevatt*
KOMMUNE: Finnøy

KARTBLAD: M 711 – 1213 II Strand
UTM-KOORDINATER: 32 V LL 20 64
HØYDE OVER HAVET: 65 og 66 m.o.h.
AREAL: 220 da, derav 121 da vannareal.
BERØRTE GNR/BNR: 23/1 23/2 24/2 24/3 24/5 25/1 25/3 25/5 25/9 25/
25,28 25/26 25/43.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Hauskjevattet og Lausnesvatnet ligger på den nordøstre delene av Finnøy. Hauskjevattet får store tilførsler av næringsstoffer fra landbruk og spredt bebyggelse, og er blitt et næringsrikt vatn. Det finnes mye vegetasjon rundt vatnet, noe som gir skjul, hekkeplasser og næring til ulike våtmarksfugl. Lausnesvatnet er et noe mindre næringsrikt vatn, noe en kan se utfra den mer glisne strandvegetasjonen. De viktigste fuglebiotopene ligger i den sørøstre og nordvestre delen av vatnet. Mellom de to vatna finner en et fint sump/myrområde, med flere mindre vannspeil, flytetorv og sumpmark der busker og kratt vokser på de tørre delene. Rundt begge vatnene finner en enten svartorsumpskog eller svartorstrandskog. Den fine variasjonen av ulike biotoper gjør området spesielt godt egnet for våtmarksfugl.

FUGLELIV:

Områdets viktigste funksjon for fuglelivet er som hekke- og oppvekstområde for våtmarksfugl. Området er ett av de viktigste hekkeområdene for våtmarksfugl i Ryfylkereionen. Foruten vanlige arter som stokkand, krikkand, brunnakke, rødstilk, vipe, tjeld, storspove og enkeltbekkasin, hekker også flere sjeldne arter, slik som åkerrikse, vannrikse og sivhøne. Sivhøna er en ganske sjelden fugl i norsk fauna, både i fylket og ellers i landet. Det er også observert tilfældige gjester, slik som sangsvane, kvinand, fossefall, bergand og stork.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

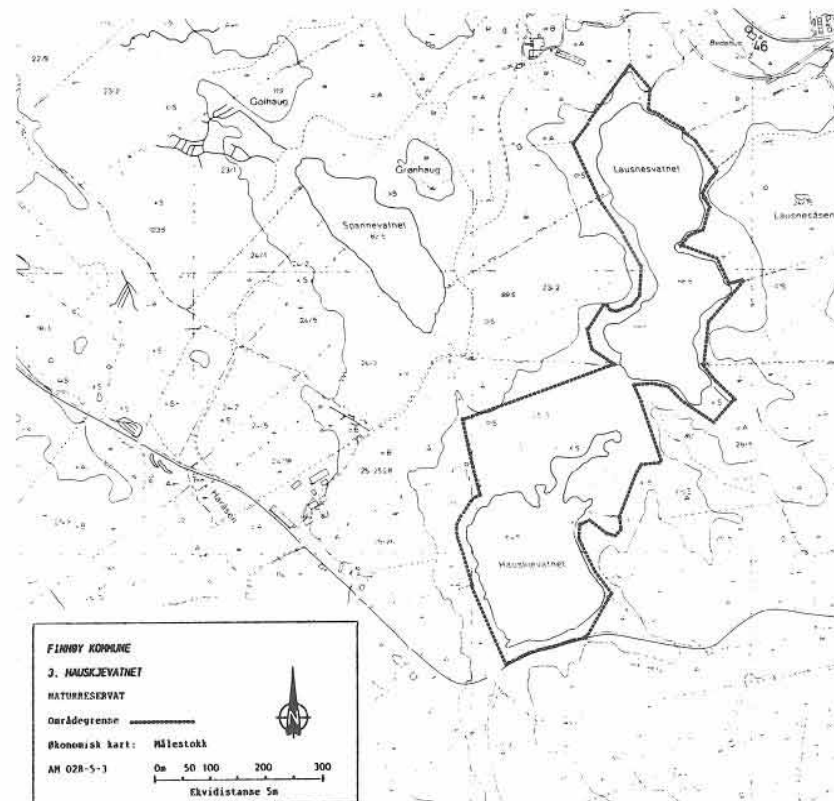
Ta vare på et særlig viktig hekkeområde for våtmarksfugl.

UTFØRTE INNGREP:

En liten kraftledning.

KILDER/REFERANSER:

Kjell Ove Hauge 1981: Undersøkelse av enkelte våtmarkslokaliteter i Rogaland høsten 1981.
Kjell Ove Hauge 1982: Undersøkelser av hekkefaunaen i enkelte våtmarksområder i Rogaland 1982. Rapport til Fylkesmannen i Rogaland 1982.

LOKALITETSNUMMER: 4
LOKALITETSNAVN: *Lundarsøyla*
KOMMUNE: Finnøy

KARTBLAD: M 711 – 1213 IV Skjoldastraumen
UTM-KOORDINATER: 32 V LL 179 734
HØYDE OVER HAVET: 0 m, o. h.
AREAL: 325 da, derav 150 da vannareal.
BERØRTE GNR/BNR: 65/1 65/2,65 66/1 66/1,25 66/5 66/4 66/6,12

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Området representerer et brakkvannslagunesystem i forskjellige suksjonstrinn, fra Søylas utløp med frisk tilførsel av sjøvann, via brakkvann til områder med ferskere vann som ligger så høyt over havet at prosessen er gått videre til myr og sumpskog. Næringsrike bergarter og løsmasser (bl.a. skjellsand) gjør at vegetasjonen er meget frodig, og i de minst kulturpåvirkete delene også artsrik. Rundt deler av Lundarsøyla og Dragjevatnet der beitetrykket ikke er for hardt fins velutviklet strandengevegetasjon med bl.a. god forekomst av havstarr. I tilknytning til tørre og kalkrike knauser vokser krevende og tildels sjeldne planter som murburkne, hjertegras, strandløk, vårmarihand, åkermåne, steinstorkenebb, villin og kransmynte. Det knytter seg spesiell interesse til svartorsumpskog-komplekset nord for Dragjevatnet (hovedsaklig på gnr. 66, bnr. 5, men også på gnr. 66, bnr. 4). Fuktigheten varierer fra åpen, saltpåvirket riksump med svartorbusker, over fuktskog med slakkstarr og skogburkne til tørrere skog med kusymre. Her finnes den største og kjente svartorsumpskogen i Rogaland. I nord finnes dessuten velutviklet svartorstrandskog med skjoldbærer, noe en ellers har få eksemplere på i fylket. Totalt er det påvist 256 arter av karplanter i området.

Lundarsøyla ble midlertidig vernet 25.01.1983 på grunn av brobygging over utløpet av Søylå og påbegynt hogst av sumpskog på gnr. 66, bnr. 5 med tanke på oppdyrking.

FUGLELIV:

Våtmarksområdet har flere funksjoner i ornitologisk sammenheng. Det fungerer som et viktig *hekkeområde* for en rekke typiske våtmarksarter som gravand, stokkand, siland, fiskemåke, makrellterne, vipe, tjeld, enkeltbekkasin og rødstilk. Dessuten benytter bl.a. grågås, gråhegre, tårnseiler og svaler de produktive områdene til næringssøk både i og utenfor hekkesesongen. Myra og sumpskogen nord for Dragjevatnet og beitelandskapet rundt med mye velutviklet buskvegetasjon huser en rik og variert spurvefuglfauna med bl.a. hekkende vendehals og stjertmeis.

Under trekket vår og høst fungerer Lundarsøyla som *hvile/rasteplass* for et vidt spekter av våtmarksfugler, i første rekke gjess, ender og vadere. For grågås har Lundarsøyla med omkringliggende jordbruksarealer stor betydning både vår (mars-mai) og ettersommer. En av fylkets største hekkeforekomster av grågås (Norheimsøyområdet) ligger bare 2–3 km nord for Lundarsøyla. Dette området fungerer også som oppvekstområde for grågåskull (mai-juli). Antall grågjess i Lundarsøyla er høyest i august da opptil 100 ind. er talt. Om høsten er området en regionalt viktig lokalitet for trekkende gluttsnipen (maks. 20 ind.).

Lundarsøyla fungerer også som et viktig *overvintringsområde* for ender, i første rekke kvinand, stokkand og siland. Antallet kan komme opp mot 200 ind., med kvinanda som den mest tallrike (maks. 150 ind.). Totalt er det registrert 153 ulike fuglearter i området, et høyt tall i Røyfylke-målestokk. Av disse er 43 påvist hekkende og ytterligere 16 er klassifisert som mulig/sannsynlig hekkende. Fordeling av typiske våtmarksarter: svaner (2 arter), gjess (2 arter), ender (15 arter) og vadere (23 arter).

ANDRE VERNEVERDIER:

Foreløpige undersøkelser tyder på at Lundarsøyla har en spesielt rik insektfauna. Flere påviste insektarter finnes ellers bare på enkelte øyer i Oslofjorden. Det er også funnet flere insektarter som er nye for Rogaland og Norge i våtmarksområdet.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Verne om et spesielt brakkvannslagunesystem med myr og sumpskog på næringsrik grunn. Å ta vare på et variert våtmarksområde som fungerer som hekkested, overvintringssted og trekklokalitet for en rekke fuglearter. Området har også vesentlige geologiske, botaniske, landskapsmessige og kulturhistoriske verdier. En kjenner ikke til områder med tilsvarende kombinasjoner av naturtyper i fylket.

UTFØRTE INNGREP:

I sørenden av Søyla ble det nydyrket et større areal med svartorskog (hovedsaklig av sump-karakter) før området ble midlertidig vernet. I denne forbindelse ble det også foretatt masseutfylling i Søyla. Grensen for verneområdet følger nå vannkanten. En liten rest av svartorskogen står igjen, men deler av den blir benyttet som avfalls plass (gnr. 66, bnr. 6,12). Fylling/brobygging over utløpet av Søyla. Startet 1982, fullført 1985 (jfr. verneforskriftene). Det er gitt dispensasjon fra vernereglene, slik at denne veien nå er forlenget fram til grensen mellom eiendom-

mene gnr.66, bnr.4 og gnr. 66 bnr. 5. Hogst av svartorskog på gnr. 66, bnr. 5, utført januar 1983. Beiterydding på gnr. 66, bnr. 4 i varierende omfang fram til og med vinteren 1987/88. Fra dette tidspunkt er ryddingen regulert via avtale med miljøvernavdelingen. Deponering av kvist/hogstavfall og stein i Søyla på gnr. 66, bnr. 1,25 vinteren 1987/88. Feb./Mars 1989: Hogst av ca. . . . da yngre svartorskog på gnr. 66, bnr. 5 samt hogging av svartorskog i påtenkt trase for vei fram til gnr. 65, bnr. 1. Traseen går gjennom den eldste delen av svartorsumpskogen. Inngrepet er et klart brudd på verneforskriftene og det ble ikke tatt kontakt med fylkesmannen på forhånd.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Eier av gnr. 66, bnr. 5 ønsker å dyrke opp svartorsumpskogs-komplekset og rydde beite på tørrere parti av eiendommen. Eier av gnr. 66, bnr. 4 ønsker å rydde beite innenfor verneområdet. (se forøvrig under skjøtselstiltak). Eier av gnr. 66, bnr. 6,12 ønsker å endre løp på bekken mellom Søyla og Dragjevatnet, for å få bedre arrondering av jordbruksareal. Det er interesse for å ta opp skjellsand fra Dragjevatnet. Eier av gnr. 65, bnr. 1 ønsker å bygge vei ut til sin utmarksparsell som ligger utenfor verneområdet. Veien vil måtte føres gjennom reservatet.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Fylkesmannen har gitt dispensasjon for begrenset beiterydding på gnr. 66, bnr. 4 (april 1988). Fjerning av henslenkt avfall og mindre fyllinger langs Søyla er påkrevd som engangstiltak. Brenning/rydding av vegetasjon på enkelte av holmene i Søyla, for å hindre at arealene gror igjen, slik at de fortsatt kan være attraktive som hekkested for bl.a. måker, terner, tjeld og vipe. Begrenset beiting på holmene for å holde vegetasjonen nede kan også være aktuelt.

KILDER/REFERANSER:

Regionplankontoret for Ryfylke 1978 – Verneverdige områder i Ryfylke. Yngvar Gauslaa og Bjørn S. Berg 1979: Notat fra botanisk befarings Upublisert.

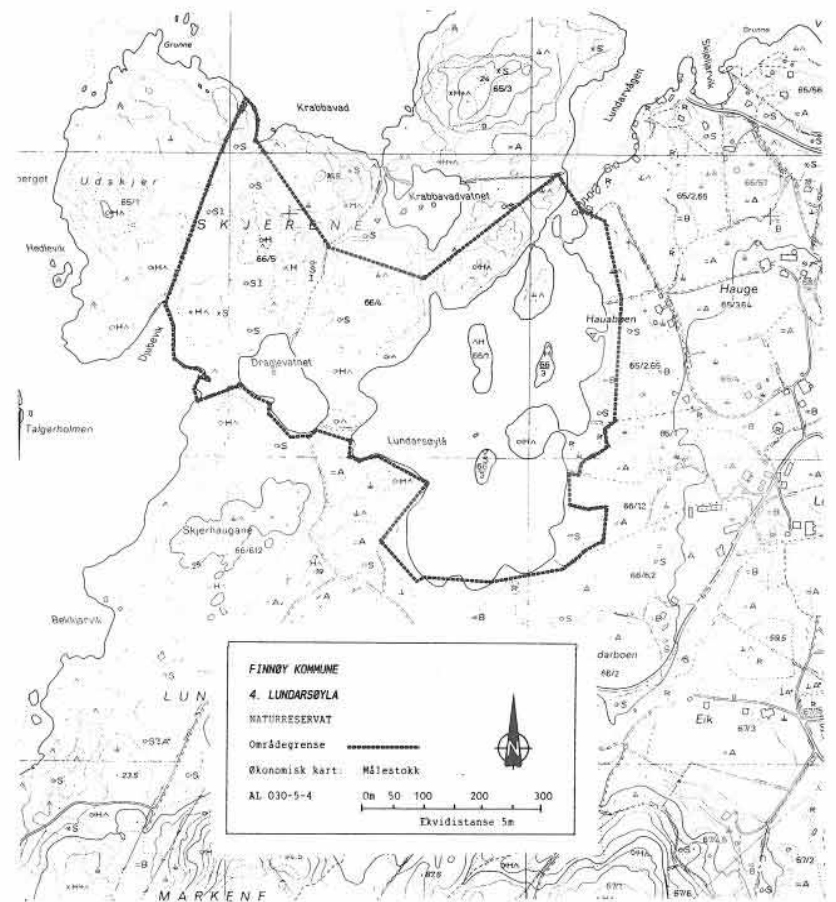
Kjell Ove Hauge 1981: Fuglesamfunnets struktur i relasjon til beitebeitinget vegetasjon på Kyrkjøy i Ryfylke. Hovedoppgave NLH.

+ upubliserte ornitologiske notat 1971–1988.

Norsk Ornitologisk Forening avd. Rogaland – Data fra «Atlasprosjektet» 1970–86.

Audun Steinnes 1988 Bot. verneverdier i Rogaland. Økoforsk rap.

Terje Jonassen: upublisert insektmateriale.

LOKALITETSNUMMER: 5
LOKALITETSNAVN: *Ragstjørna*
KOMMUNE: Gjesdal

KARTBLAD: M 711 – 1212 I Høle
UTM-KOORDINATER: 32 V LL 315 255
HØYDE OVER HAVET: 37 m.o.h.
AREAL: Totalt areal er 479 da, derav 285 da vannareal.
BERØRTE GNR/BNR: 36/1 36/3 36/4 36/18 36/19 36/sameie.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

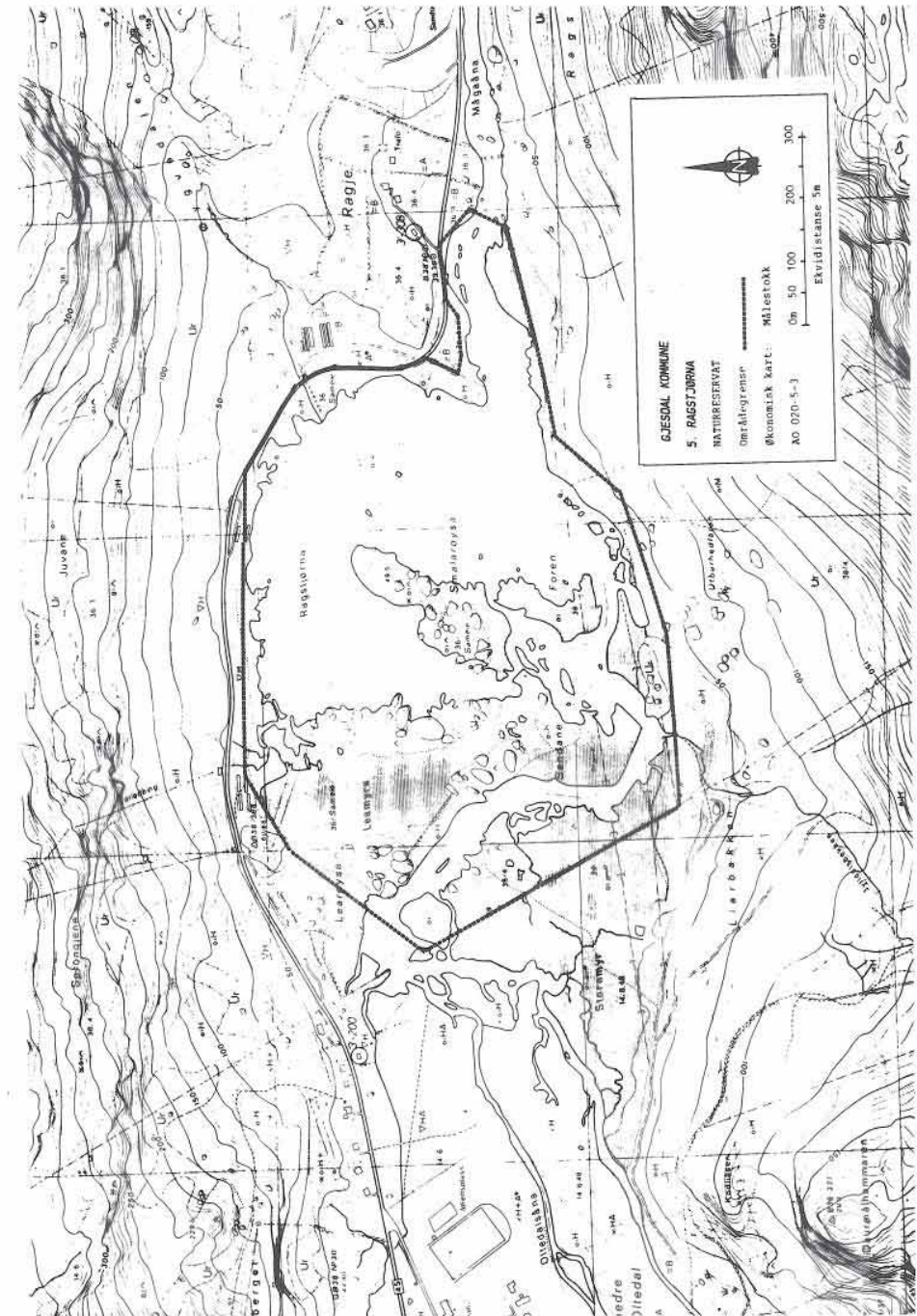
Ragstjørna ligger like sør for Rv 45 ved Oltedal. Vatnet er for en stor del omgitt av forholdsvis tørre myrer som stort sett er bevoskt med tett skog av svartor og bjørk. Det er en frodig undervegetasjon av høyvokst gras og bregner. En del takrør finnes i tilknytning til vatnet, samt elve-snelle, flaskestarr, myrhatt og nøkkerosevegetasjon. Leamyra er ei åpen flatmyr, relativt tørr, bevoskt med bl.a. myrull og molte. Det er god vanngjennomstrømming og tilsynelatende reint vann i tjørna. Innenfor det foreslåtte verneområdet ligger også flere store blokker som gir landskapet et svært særpreget karakter. Dette blokkssystemet er vurdert i planen; «Forslag til vern av kvartærgeologiske områder og forekomster i Rogaland», og systemet er klassifisert som meget verneverdig.

FUGLELIV:

Områdets store variasjon i biotoper gjør at lokaliteten er interessant for mange fuglearter. Her finner en myrområder med gode hekkeplasser for flere andearter, produktive sumpskoger langs store deler av vannet og elva, samt en rik og variert kantvegetasjon rundt partier av tjernet. Området fungerer både som hekkeområde og overvintringslokalitet. Det er observert 8 ulike andearter i området, og to av disse (brunnakke og stokkand) er vanlige året igjennom. Forøvrig hekker rugde, sothøne, sivhøne, sivsanger og fiskemåke i området. Om vinteren finner vi også andre andearter området bl.a. toppand, laksand, bergand og kvinand. Ellers er området en viktig overvintringsplass for sangsvaner. Under trekket om høst og vår er det også mange vadere som bruker området som hvile/rasteplass. Av de mere sjeldne gjestene er temmincksnipa.

FORMÅL:

Formålet med fredningen er å bevare et viktig hekke- og overvintrings-område for våtmarksfugl, samt å ta vare på et meget verneverdig steinblokkssystem av kvartærgeologisk opprinnelse.

UTFØRTE INNGREP:

Det finnes flere kraftlinjer som går gjennom området (flere enn de som er inntegnet på økonomisk kart).

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Det er ønskelig å sanere noen av kraftlinjene.

KILDER/REFERANSER:

Rolf Dirdal, 1979. Falco nr.3 1979 s.96-97.

LOKALITETSNUMMER: 6

LOKALITETSNAVN: *Tornesvatn*

KOMMUNE: Haugesund

KARTBLAD: M 711 – 1113 I Haugesund

UTM-KOORDINATER: 32 V KL 879 955

HØYDE OVER HAVET: 1 m.o.h.

AREAL: 186 da, derav 129 da vannareal

BERØRTE GNR/BNR: 20/2,4,7 20/3 20/8 20/11 21/1,21 21/2 21/6 21/7,8,25 21/12 21/20,22.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Vatnet ligger ca 2 km nord for Haugesund sentrum. På sørsiden ligger et større landbruksområde, og en smal sone vest for vatnet er lagt ut til landbruksformål. I den østre delen av området er det regulert inn ei stripe til friområde. I østenden av vatnet er strandlinja og arealene innenfor fylt opp med løsmasser. Vatnet ligger bare 500 m fra sjøen. Vatnet er grunt og næringsrikt, og i vestenden vokser det mye takrør, særlig på sørsiden. På nordsiden finnes litt urterik lynghei og edelløvskog.

FUGLELIV:

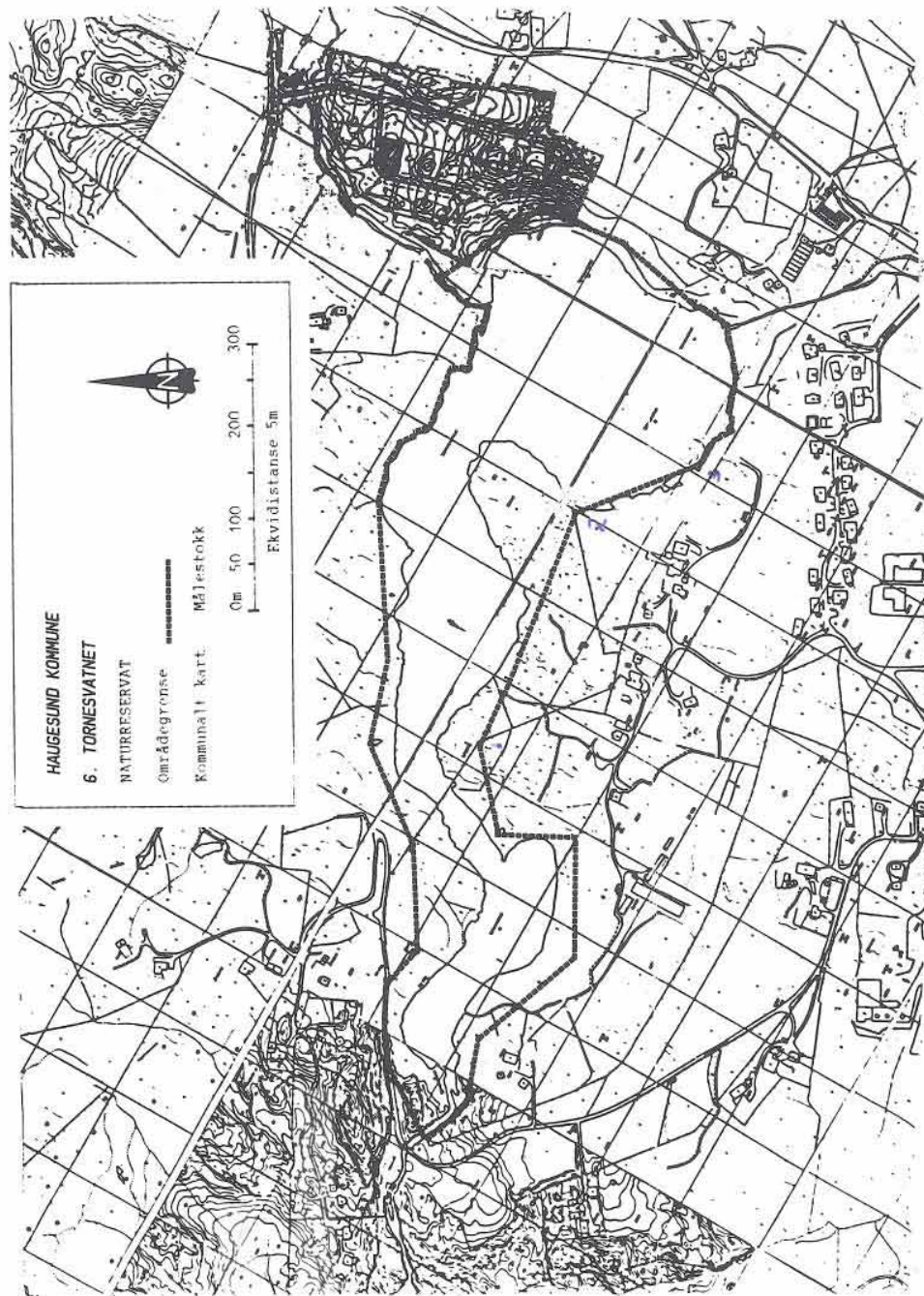
Tornesvatnet er den viktigste våtmarkslokaliteten i Haugesunds nærmeste omegn. Den nære kontakten med sjøen gjør at vatnet er viktig for ulike vannfugl på vår- og høsttrekk, og det er dette som først og fremst skiller vatnet fra andre rike fugleområder i regionen. Den fine takrørskogen i vestenden gir gode hekkemuligheter for fugler: som sivhøne, sothøne, sivspurv, sivsanger, rørsanger og gresshoppesanger. Av andefugler som hekker i vatnet kan nevnes stokkand, krikkand og brunakke. Totalt er det registrert ca. 140 fuglearter i området, og mange av fuglene er spesielle for regionen.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet er å verne om det viktigste område for trekk- og overvintring av vannfugl i Haugesundsområdet, dessuten å bevare vatnet som en viktig hekkelokalitet.

UTFØRTE INNGREP:

Stor utfylling , planering av strand og innenforliggende beiter i den østre bukta. Mudderbanker er ødelagt. Vatnet er senka.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Ønske fra grunneiere om grøfting, oppdyrking og utfylling av masse. Mulige konflikter med friluftsliv i framtiden dersom det blir mye boligbygging i nærheten.

KILDER/REFERANSER:

Bernhard Storstein 1978: Våtmarksundersøkelser i Rogaland. Rapport fra undersøkelser i vatn i Haugesund kommune samt et par vatn i Karmøy kommune. NOF-Rogaland.

Dag Brynjelsen 1981: Fuglelivet i og ved Tornesvatnet. Perioden april 1978 til desember 1981.

LOKALITETSNUMMER: 7
LOKALITETSNAVN: *Bjårvatn*
KOMMUNE: Hå

KARTBLAD: M 711 1212 III Nærbø
UTM - KOORDINATER: 32 V LK 115 941
HØYDE OVER HAVET: 8 m.o.h.
AREAL: 1077 da, derav 1047 da vannareal.
BERØRTE GNR/BNR: 99/1 101/1 101/2 108/2,3,40 108/39 109/3 109/
4 109/6 109/10 109/13 109/14 110/1 110/14 110/2,20 110/4,8 110/
18,21 111/4,48 111/7,49 111/16

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Bjårvatnet ligger ved Rv 44 rett nord-øst for Brusand. Vatnet er forholdsvis næringsrikt. På sørsiden er det knauset utmark. I vest er det dyrka mark ned til vannkanten mens det i nord og delvis i øst er noe skiftende landskap med dyrka mark og knauser med løvskog. Et stykke går Rv 44 nesten helt nede ved vatnet. De nord-østre delene av vatnet er særlig interessante. Her er det ganske store områder med takrør, foruten sjøsvaks og elvesnelle. Noe innenfor er det et ganske stort myrområde med bl.a. en god del flaskestarr og kratt- og buskvegetasjon, særlig av vier.

FUGLELIV:

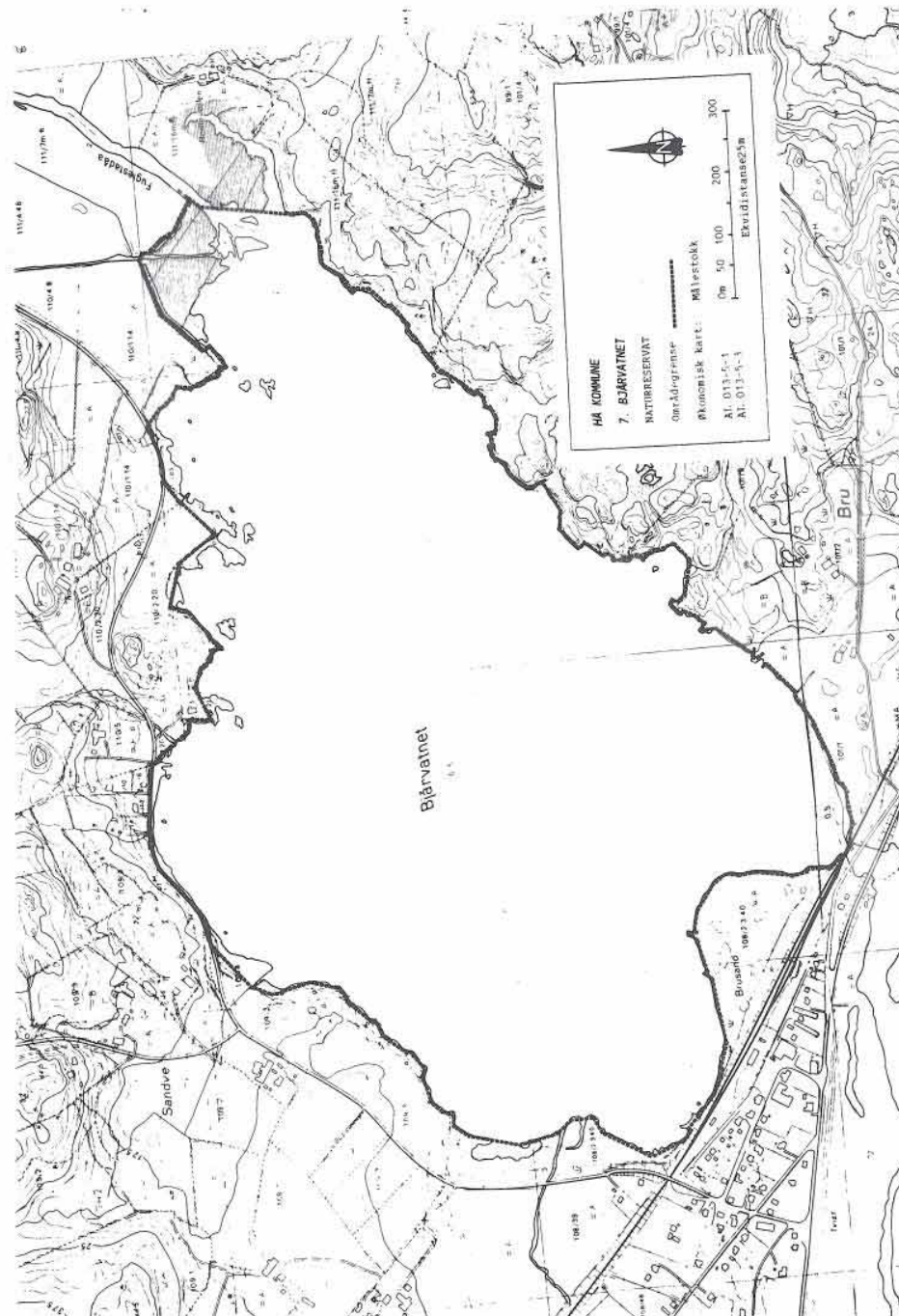
67 fuglearter er registrert ved vatnet, og av disse hekker ca 40 (1977). Området synes å være særlig viktig som hekkelokalitet for småfugl som er knyttet til takrør og myrvegetasjon (sivsanger, rørsanger, gresshoppesanger og sivspurv). Sothøne og sannsynligvis toppdykker hekker her. En del ender oppholder seg i vatnet i vinterhalvåret når vatnet er isfritt. Særlig viktig er Bjårvatnet for taffeland, som ellers er mer fåtallig på Jæren.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Å bevare en viktig hekkelokalitet for småfugl knyttet til takrørmyrvegetasjon, og en viktig trekklokalitet for våtmarksfugl.

UTFØRTE INNGREP:

Steintipper, utfyllinger langs Rv 50 i nord/nordvest.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Det har vært planer om å sprengre opp nederste del av utløpet på en kanal/grøft.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Pynting av steintipper på nordsiden.

KILDER/REFERANSER:

Knut Henrik Dagestad 1977: Upubliserte notater.

Steinar Eldøy 1977: Foreløpig rapport fra ornitologiske registreringer i våtmarksområder i Rogaland 1977. Norsk Ornitologisk Forening.

LOKALITETSNUMMER: 8

LOKALITETSNAVN: *Søylandsvatn*

KOMMUNE: Hå

KARTBLAD: M 711 – 1212 III Nærbø

UTM-KOORDINATER: 32 V LL 033 105

HØYDE OVER HAVET: 10 m.o.h.

AREAL: 701 da, derav 374 da vannareal

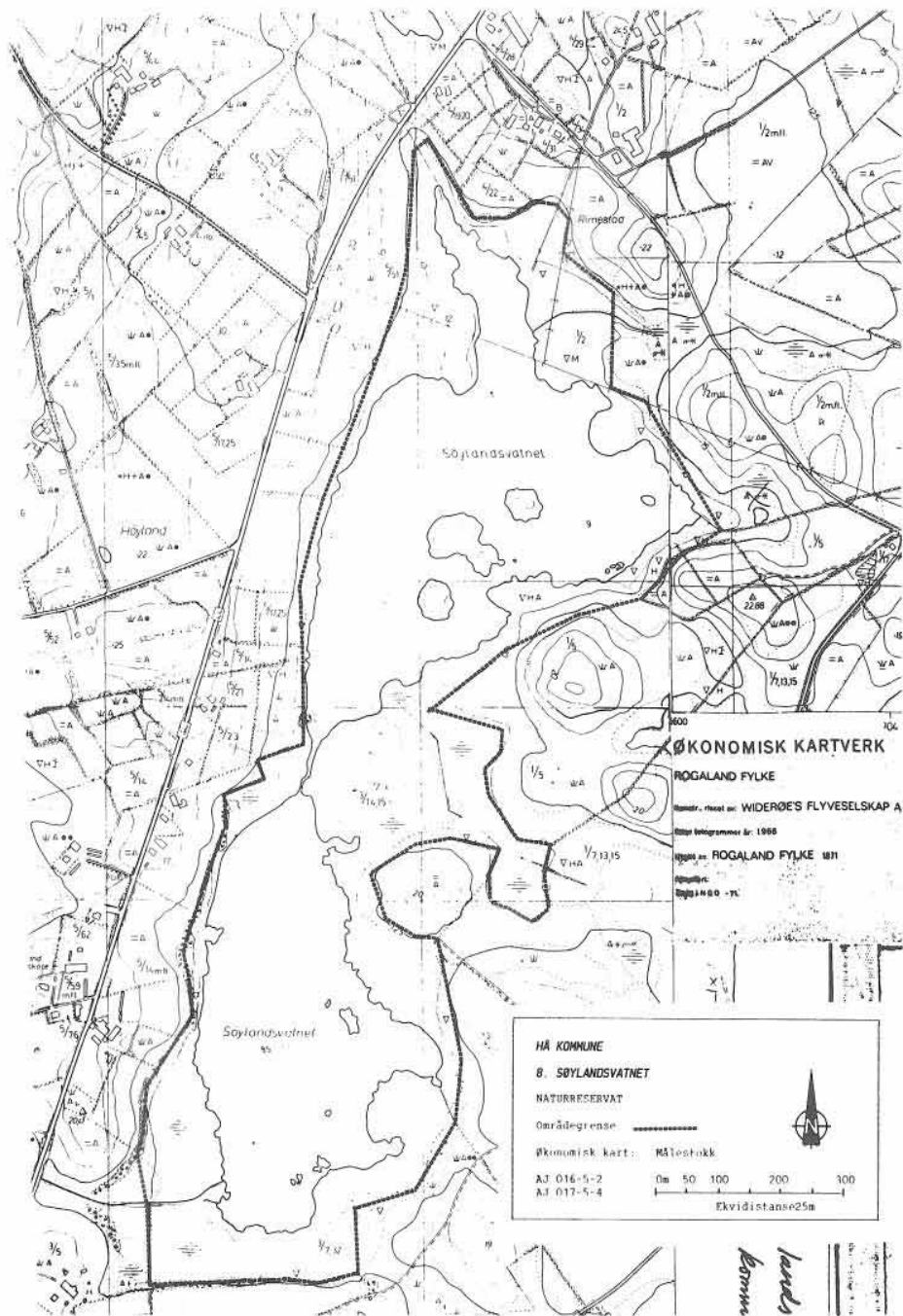
BERØRTE GNR/BNR: 4/19,20 4/22 1/2 1/5 1/7,13,15 3/14,15 3/7,32 5/14 5/23 5/34 5/17,25 5/51.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Søylandsvatnet er omgitt av dyrka mark eller beite på alle kanter. Innsjøen er delt i to, og den nordre delen er størst og dypest. Vatnet ble senka i 1959, og i dag er det svært grunt og næringsrikt. Selv om meste-parten av arealene er kultiverte, er områdene i sørenden relativt uberørte, og her finner en fine myrpartier. Søylandsvatnet er et av de fineste våtmarksområdene på Jæren, og området har naturkvaliteter av nasjonal betydning. Innsjøen og områdene omkring er viktige for mange fuglearter. Vatnet kvalifiserer til å kalles et internasjonalt viktig våtmarksområde etter kriteriene i Ramsarkonvensjonen. I åpent vatn finnes plantene hjertetjønna, trådtjønna og de sjeldne artene småtjønna, liten vasskrans og blanktjønna. Av andre sjeldne plantearter finnes nålsivaks, vassveronika, nikkebrønsla og bekkeveronika.

FUGLELIV:

Den rike og varierte vegetasjonen i vatnet gir grunnlag for et mangfoldig fugleliv. Totalt har en registrert 82 fuglearter i/ved Søylandsvatnet, og ca. 40 av disse hekker i området. Foruten de mer vanlige våtmarksfuglene (tjeld, rødstilk, sothøne, storspove) finner en også sjeldne arter som dvergdykker, dvergsvane, myrrikse, svartterne, sivhauk og gresshoppesanger. Svarthalespoven ble for første gang i 1969 registrert hekkende ved Søylandsvatnet. En av de største hettemåkekoloniene i Norge hekker ved innsjøen. Søylandsvatnet er først og fremst et viktig hekkeområde, men har også betydning som trekk- og overvintringsområde. En har f.eks. registrert flokker på opp til 80 sangsvaner om vinteren. Blant de 15 mest vanlige andefuglene i Norge, er 13 funnet i Søylandsvatnet.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Verne et av de viktigste våtmarksområder på Jæren, først og fremst som hekkeområde for en rekke våtmarksfugl, men også som trekk- og overvitringsområde. Dessuten å verne om en rekke sjeldne plantearter.

UTFØRTE INNGREP:

Vatnet ble senka 2 m i 1954. Utfylling av stein, søppel og anlegging av traktorvei innen området. Det er flere (2-3) kraftledninger som krysser vatnet i nord.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Det er ønske om å dyrke opp myrpartiet i sør, samt en kolle utenfor i nord. Her ønsker en å fylle stein ut/ned mot vatnet og takerørskogen.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Det går en drensledning som forbinder nordre og søndre vatn – denne må holdes åpen for å få til sirkulasjon. Noe av takerørvegetasjonen bør vurderes tyntet. Fjerning eller forskjøning av fyllinger.

KILDER/REFERANSER:

Steinar Eldøy 1977: Foreløpig rapport fra ornitologiske registreringer i våtmarksområder i Rogaland 1977. Norsk Ornitologisk Forening.
 Kjell Ove Hauge 1982: Undersøkelser av hekkefaunaen i enkelte våtmarksområder i Rogaland 1982. Rapport til Fylkesmannen i Rogaland.

LOKALITETSNUMMER: 9
LOKALITETSNAVN: *Heiavatn*
KOMMUNE: Karmøy

KARTBLAD: M 711 – 1113 I Haugesund
UTM-KOORDINATER: 32 V KL 852 767
HØYDE OVER HAVET: 26 m.o.h.
AREAL: 394 da, derav 148 da vannareal
BERØRTE GNR/BNR: 7/1,18 7/2 7/5 7/6,17,19,32 7/8 7/11 7/12 7/13 7/14 7/21 7/24,30 7/25 7/28,29 7/27 7/39 7/48 7/22,23,55.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Heiavatn er et middelsstort vatn omgitt av dyrka mark og lynghei. I vestenden er et større myrparti med en del takrør. Vatnet drenerer til Tjøsvollsumpen, men på grunn av tiltetting av kanalen har vannstanden vært økende de siste år.

FUGLELIV:

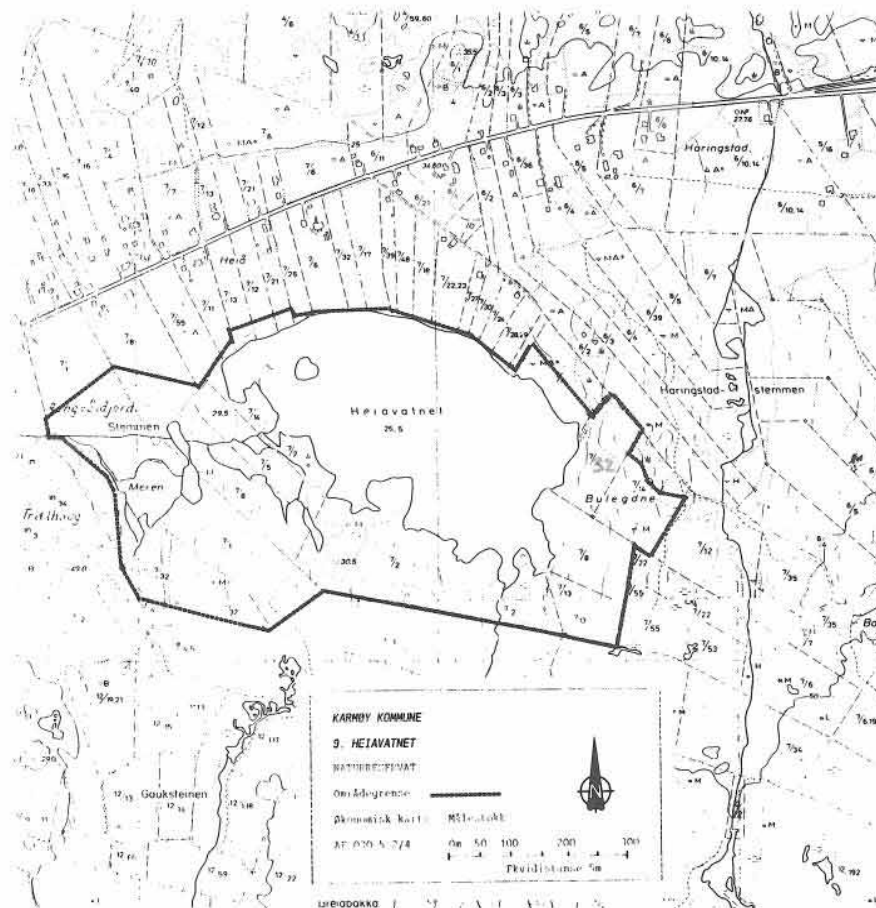
Stokkand, krikkand, brunnakke og sothøne hekker ved vatnet. Om høsten er disse artene vanlige om kvelden når de søker næring. Det er også observert sangsvaner om høsten de senere år. Sivsanger og sivspurv hekker i tett bestand i takrørskogen i vestenden. Storspove, rødstilk og enkeltbekkasin er tallrik, og det finnes også mye vipe og tjeld. Måker benytter vatnet som rasteplass. Hubro hekker like sør for vatnet.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet med vernet er å ta vare på en viktig hekkelokalitet og et godt trekk- og overvintringsområde.

KILDER/REFERANSER:

Aanen Munkejord: Upubliserte notater.
Arnt Kvinnesland: Upubliserte notater.

LOKALITETSNUMMER:10
LOKALITETSNAVN: *Tjøsvollvatn*
KOMMUNE: Karmøy

KARTBLAD: M 711 – 1113 I Haugesund
UTM-KOORDINATER: 32 V KL 835 760
HØYDE OVER HAVET: 1 m.o.h.
AREAL: 185 da, derav 111 da vannareal
BERØRTE GNR/BNR: 12/1,8 12/12 12/13 12/17 12/33 12/50 13/2 13/3 13/4 13/20 13/29 13/31 13/40 13/82.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Tjøsvollvatnet ligger like nordøst for Åkra sentrum og er omgitt av boligstrøk langs hele vest- og nordsiden. I søndre enden finnes et areal med dyrka mark. Her munner det også ut en bekk som bringer næringsstoffer fra jordbruksarealene ut i vatnet. Vatnet er sterkt preget av igjengroing, og store arealer er dekket av nøkkerose- og tjønnakseng, elvesnelle, starr og takrør.

FUGLELIV:

Tjøsvollvatnet er Karmøys rikeste våtmarkslokalitet (når en ser bort fra marine strender). Lokalitetens viktigste funksjon for fugl er som overvintringsområde for ender, bekkasiner, vannhøns og andre våtmarksfugler. Videre har vatnet en meget stor betydning som overnattingsplass for endel spurvefuglarter (alle svaleartene, tornirisk, grønnfink, linerle, pilfink og buskskvett). Det er registrert ca 3000 tornirisk på morgenflukt fra takrørskogen. Som hekkelokalitet har området også betydning for bl.a. stokkand, krikkand, sothøne, sivsanger og sivpurv.

FORMÅL MED VERNEFORLAGET:

Formålet med verneforslaget er å sikre en svært viktig lokalitet for overvintrende våtmarksfugl, og en lokalitet som flere tusen spurvefugler bruker til overnattingsplass.

UTFØRTE INNGREP:

Boligbygging nært inntil vatnet.

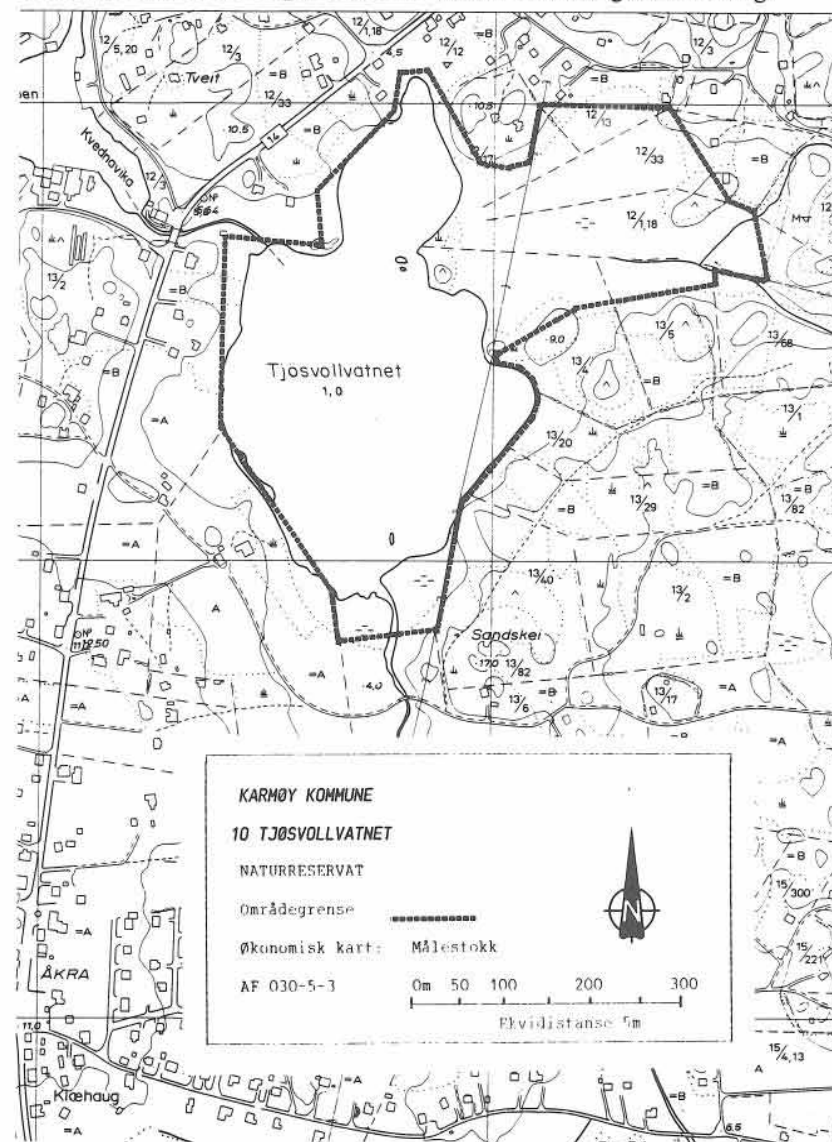
AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

For å hindre fullstendig igjengroing kan det bli aktuelt å fjerne noe av vegetasjonen i vatnet.

KILDER/REFERANSER:

Aanen Munkejord 1978: Verneverdige våtmarker på Karmøy. Upublisert rapport.

Steinar Eldøy 1977: Foreløpig rapport fra ornitologiske registreringer i våtmarksområder i Rogaland 1977. Norsk Ornitologisk Forening.

LOKALITETSNUMMER: 11
LOKALITETSNAVN: *Alvevatn*
KOMMUNE: Klepp

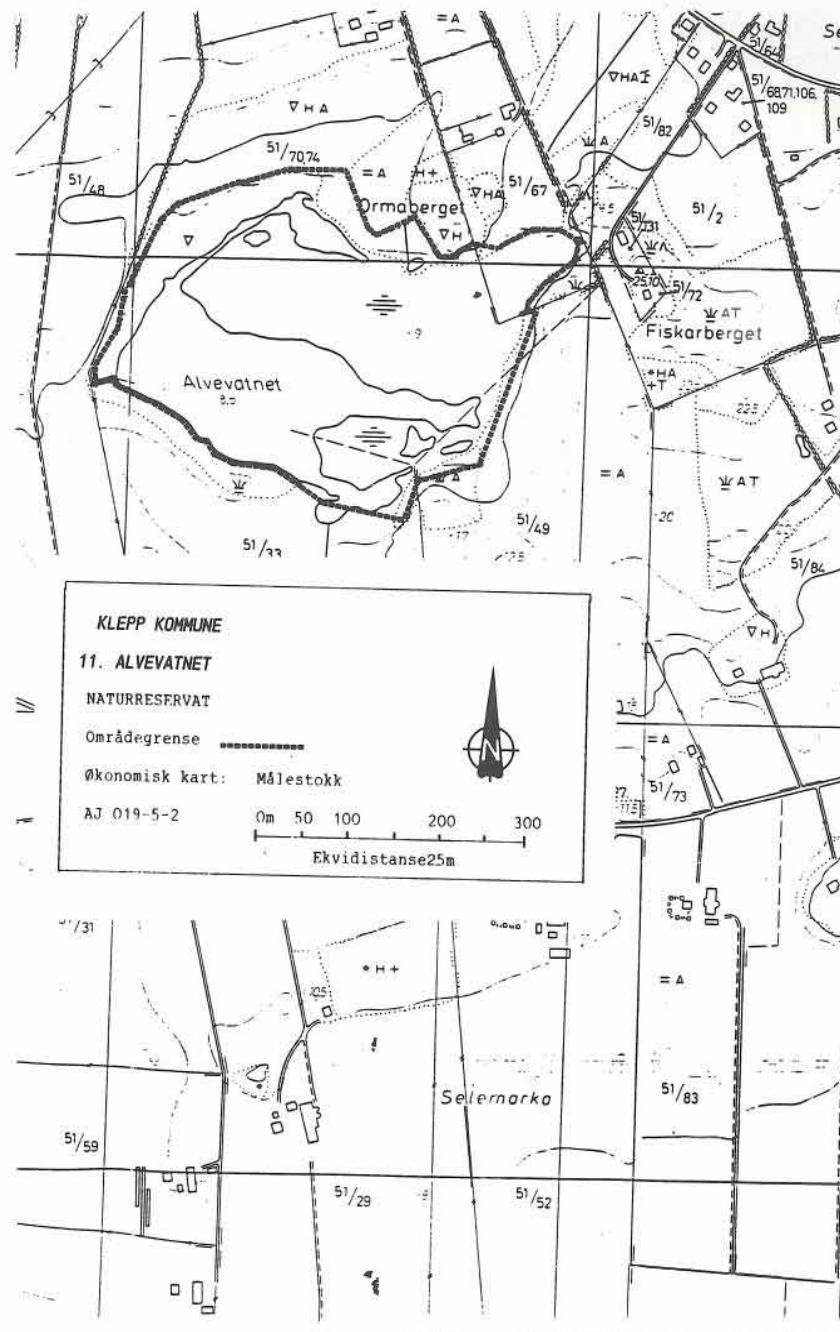
KARTBLAD: M 711 – 1212 IV Stavanger
UTM-KOORDINATER: 32 V LL 021 244
HØYDE OVER HAVET: 9 m.o.h.
AREAL: 128 da, derav 41 da vannareal
BERØRTE GNR/BNR: 51/33 51/49 51/67 51/70,74

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Alvevatnet er et lite vatn som er omgitt av dyrka mark på alle kanter. Vatnet ligger i en forsenkning i terrenget og er svært næringsrikt. Store mengder takrør dekker nord og vestsiden, på det bredeste er takrørbeltet ca 50 m. Innenfor takrørbeltet finnes starrsump og rik fukteng med arter som flaskestarr, blåtopp, mjødur, veikveronika, skavgras, jåblom og den truede arten kjempesoleie. I åpent vatn finnes tjønnaksvegetasjon. Strandvollen ved Alvevatnet er del av et tidligere sammenhengende strandvolls-system som strakte seg fra Alvevatnet og nordover til Hellestø. Knut Fægri påviste ved en pollenanalyse av sedimentene i Alvevatnet i 1930 årene, at denne strandvollen ble dannet under en klimatisk gunstig periode ved slutten av forrige istid. I rapporten «For-slag til vern av kvartærgeologiske områder og forekomster i Rogaland» er avsetningene rundt Alvevatnet klassifisert som svært verneverdige, og lokaliteten benevnes som en klassiker i norsk kvartærgeologi. Alvevatnet med sitt pollenarkiv og de omkringliggende kvartærgeologiske avsetningene inneholder viktig informasjon som kan være med på å bedre forståelsen av landskapsdannelsen på Jæren.

FUGLELIV:

Selv om vatnet er forholdsvis lite, inneholder det et meget rikt fugleliv. En stor mengde ender har tilhold i vatnet både sommer og vinter. Om vinteren finner en store flokker med stokkender og toppender i vatnet, og det er også vanlig at sangsvaner nytter vannet i løpet av vinteren. Av Norges 15 mest vanlige ender er 11 arter registrert i Alvevatnet. Rundt deler av vatnet finnes en tett takrørskog og denne danner ypperlig skjul for flere fugler. I dette vegetasjonsbeltet hekker arter som sothøne, sivhøne, sivsanger, rørsanger og sivspurv. Det har tidligere vært en stor hettemåkekoloni i vatnet, men denne har avtatt noe de seinere årene. Totalt er 70 fuglearter observert ved vatnet, og av disse hekker bortimot 40 arter (1977/78).

FORMÅLET:

Formålet med fredningen er å ta vare på en god hekke- og overvintrings-lokalitet for våtmarksfugl. Om vinteren ligger det store flokker med bl.a. stokkender og toppender i vannet. Området er forøvrig en referanselokalitet for pollenanalyser.

UTFØRTE INNGREP:

Det tas ut vann via vanningsanlegg fra Alvevatnet.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Utnytting av grusforekomster i sørlige enden av vatnet.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Det kan bli aktuelt å fjerne noe av takrørvegetasjonen, for å åpne opp mer av vannspeilet.

KILDER/REFERANSER: Steinar Eldøy 1977: Foreløpig rapport fra ornitologiske registreringer i våtmarksområder i Rogaland 1977. Norsk Ornitologisk Forening.

Harald Løvbrekke 1978: Fuglelivet ved Alvevatnet. Upublisert rapport.

LOKALITETSNUMMER: 12

LOKALITETSNAVN: *Lonavatn*

KOMMUNE: Klepp/Sandnes

KARTBLAD: M 711 1212 IV Stavanger

UTM-REFERANSE: 32 V LL 093 226

HØYDE OVER HAVET: 13 m.o.h.

AREAL: 321 da, derav 194 da vannareal

BERØRTE GNR/BNR: 7/1 7/11,19,33 52/7 8/3,4 8/10,17.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Lonavatnet er en utvidelse av Figgjoelva øst for Skjæveland bru ved E 18. Vatnet er omgitt av dyrka mark, i sørvest av skog, og i vestenden finnes et fiskeanlegg. Sjøsvaks er dominerende plante i vatnet, og vokser i opptil 40–50 m brede belter. Partier med takrør finnes ved vatnet, og det er noen myrområder med vierbusker.

FUGLELIV:

Lonavatnet er særlig viktig som overvintringsplass for vannfugl, da dette er et av de siste vatna som fryser til på Jæren. En kan da telle opptil 700 ender og over 30 sangsvaner her. Vatnet er også en viktig hekkeplass for ender, knoppsvane (hele 3 par) og kjerrsangere (sivsanger, rørsanger og myrsanger). Det er observert 100 ulike arter fugl ved vatnet, og av disse hekker minst 20 (1978).

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet med verneforslaget er å ta vare på en særlig viktig overvintrings- og hekkeplass for våtmarksfugl.

UTFØRTE INNGREP:

Det finnes en steintipp og en søppelplass i nordre del av vatnet.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

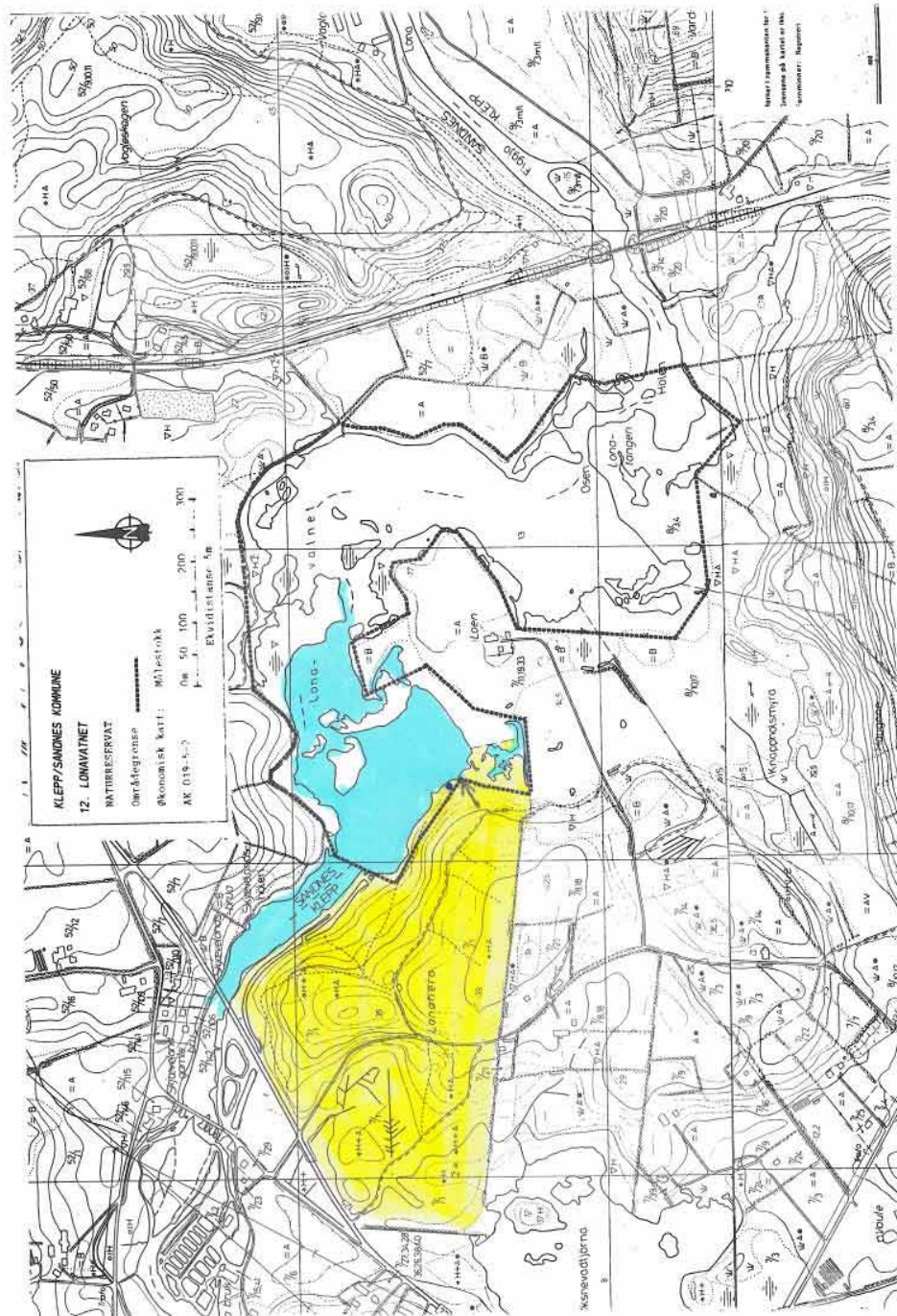
Dyrkingsinteresser i sørenden av Lona, der det ligger et fastere myrområde.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Det kan bli aktuelt å fjerne deler av takrørskogen for å hindre dårlig gjennomstrømning i vatnet. Fjerning av steintipp og søppelplass.

KILDER/REFERANSER:

Harald Løvbrekke 1978: Fuglelivet ved Lonavatnet. Upublisert rapport.

LOKALITETSNUMMER: 13
 LOKALITETSNAVN: *Orrevatn*
 KOMMUNE: Klepp

KARTBLAD: M711 – 1212 III Nærbø og 1212 IV Stavanger.

UTM-REFERANSE: 32 V LL 00 205 – 00 150.

HØYDE OVER HAVET: 4–20 m.o.h.

AREAL: Naturreservatet er på 5635 da, derav 4827 da vannareal. Fuglelivsfredningen er på 396 da.

BERØRTE GNR/BNR: 23/3, 23/6, 24/21, 24/22, 24/24, 25/6,7,12, 25/8, 26/1, 26/2, 28/1, 28/2,8 28/4, 28/10, 28/11,18, 28/12, 28/16, 28/24, 30/5,16, 30/6, 30/14,18, 30/38,50, 40/1, 40/2,7,14, 40/4, 40/5,6, 40/8, 40/9, 40/10, 40/11, 40/16, 40/22, 41/4, 41/12,15, 41/21, 43/1,9, 43/2,3,7, 43/4,8.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Orrevatnet, Ergavatnet og Horpestadvatnet ligger i en klynge i den nedre delen av Orrevassdraget. Orrevatnet er en stor innsjø med et areal på ca. 4 km², mens Ergavatnet og Horpestadvatnet er henholdsvis 0.2 km² og 0.75 km² stort. De tre vannene ligger helt ute ved kysten og de nærmeste større tettstedene er Klepp og Bryne. De tre vannene utgjør et naturlig kompleks og de må derfor vurderes som en enhet. Orrevassdraget er et meget næringsrikt vassdrag, og alle disse tre vannene har en meget høy biologisk produksjon. I vestenden av Ergavatnet finner vi bl.a. en meget stor takerørsump, et vanlig karaktertrekk i næringsrike innsjøer. Forøvrig er det en kraftig kantvegetasjon langs hele bredden av Ergavatnet, med et takerørbelte ytterst og en sone med sneller innafør. Ved Horpestadvatnet går beitemarka stort sett helt ned til vannkanten og det er bare i deler av vannet vi finner takerørbelter.

Orrevatnet er omgitt av dyrka mark og beite, og det er kun ved Malaneset, Nese-Friestad, Orreelva og Kringlemyr vi finner udyrka områder med gras, urter, lyng og våtmark. Ved Malaneset og Ljoshaug er det også planta en god del barskog. Når det gjelder vannvegetasjonen har vannet en meget artsrik flora, men kant og flytevegetasjon er imidlertid svakt utviklet. Dette skyldes den sterke vindeksponeringen som vannet er utsatt for. Det er funnet flere svært sjeldne planter i vannet bl.a. mykt havfruegras og soleiegro. Disse to plantene er fra før av kun funnet på henholdsvis en plass på Østlandet og ved Stord. Ellers finner vi en rik og velutviklet takerørvegetasjon flere steder rundt vannet.

FUGLELIV:

Orrevatnet har lenge vært kjent som et både nasjonalt og internasjonalt viktig område for fugl. Bare få steder ellers i landet er det observert så mange fuglearter. Vatnet brukes av fuglene hele året igjennom, og vannet er verdifullt både som trekk,- hekke- og overvintringslokalitet. Det er særskilt det nordlige reservatet som er viktig som hekkeområde. Totalt er det registrert 65 hekkende arter i vannet. Siden det er god sirkulasjon i vannet er det sjelden at det fryser til om vinteren. I løpet av vinteren finner mange vannfugler næring og hvile i Orrevatnet. Ved tellinger har en registrert opp til 3000 ender i området. Det er stokkene som er mest tallrike med toppanda som en god nummer to. Av de mere sjeldne endene kan nevnes knekkand, snadderand og lappfiskand. På trekket om våren og høsten er det mange vannfugler som raster ved Orrevatnet. Forøvrig er det en meget rik og variert fuglefauna i området hele året i gjennom.

Ergavatnet og Horpestadvatnet fungerer hovedsaklig som hekkeområde for våtmarksfugler. Samtidig som de virker som oppsamlingsområde for ender og toppdykker tidlig på våren. På lik linje med Orrevatnet er vannene også viktige for overvintrende vannfugler. Ergavatnet er spesielt kjent for den store kolonien med hettemåker og de hekkende toppdykkerne. Sivområdet i vest brukes av mange våtmarksfugler, og denne sivskogen er meget attraktiv for en del spurvefugler.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

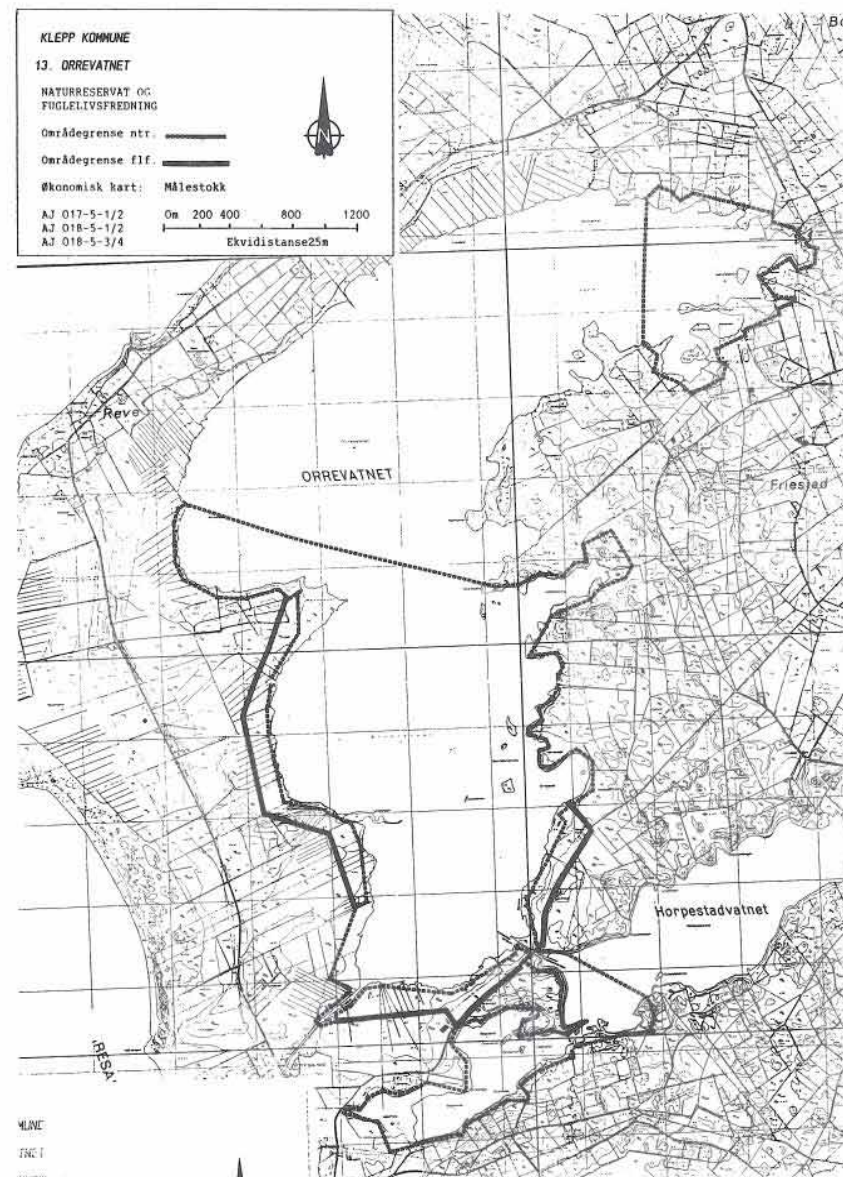
Formålet med verneforslaget er å ta vare på et internasjonalt og nasjonalt viktig våtmarksområde. Området er en sær viktig fuglelokalitet, og den er viktig både som hekke,- hvile- og overvintringsplass for mange våtmarksfugler. Langs ulike deler av vannet finnes det også flere sjeldne planter, og det er bl.a. funnet soleiegro og bustsivaks i området.

UTFØRTE INNGREP:

Langs store deler av bredden er det dyrka helt ned til vannkanten. Vannstanden i Orrevatnet er tidligere senket med ca. 1 m. Det er installert flere vanningsanlegg i området, og i tørkeperioder foregår det en relativt sterk uttapping av vannmassene.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Det foregår en intensiv jakt i området, og det er til dels sterk motvilje mot et jaktforbud i Orrevatnet. I visse deler av området er det konflikt mellom verne- og oppdyrkingsinteresser. Beitende gjess påfører omkringliggende jordbruksmark en del beiteskader.

AKTUELLE SKJØTSELTILTAK.

Det kan være aktuelt å sette opp et par fugletårn i området.

KILDER/REFERANSER.

Steinar Eldøy 1976, Kartlegging av fuglelivet i Orrevatnet.

LOKALITETSNUMMER: 14

LOKALITETSNAVN: Øksnevadtjern

KOMMUNE: Klepp

KARTBLAD: M 711 – 1212 IV

UTM-KOORDINATER: 32 V LL 082 227

HØYDE OVER HAVET: 8 m.o.h.

AREAL: 123 da, derav 92 da vannareal

BERØRTE GNR/BNR: 7/1 7/3 7/8,18 7/9 7/39 7/24

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Øksnevadtjern ligger like ved rv 44 og rv 50, og er omgitt av dyrka mark og noe skog. Tjernet er sterkt prega av igjengroing. Tjernet ligger i et søkk, og får derfor stort tilsig av næringsstoffer fra de omkringliggende marker, samt en del kloakk. Vannet er derfor svært næringsrikt. Takrør er den dominerende planten, med størst bredde i sørenden. I nordenden er det et stort område som nesten bare består av sjøsivaks, og denne planten danner også noen øyer i selve tjernet. Hvit nøkkerose vokser også meget tett i tjernet. Gul nøkkerose er dominerende i et område i sør.

FUGLELIV:

Den frodige vegetasjonen skaper gode hekkemuligheter for ulike arter fugl, og Øksnevadtjernet er et viktig hekkeområde for vannfugl, særlig kjerrsangere (gresshoppesanger, sivsanger og rørsanger), ender og hettemåker. Det er observert ca 72 fuglearter (1977) og av disse hekker minst 20 arter. Det finnes flere hettemåkekolonier, og det er observert opptil 490 hettemåker i tjernet.

ANDRE VERNEVERDIER:

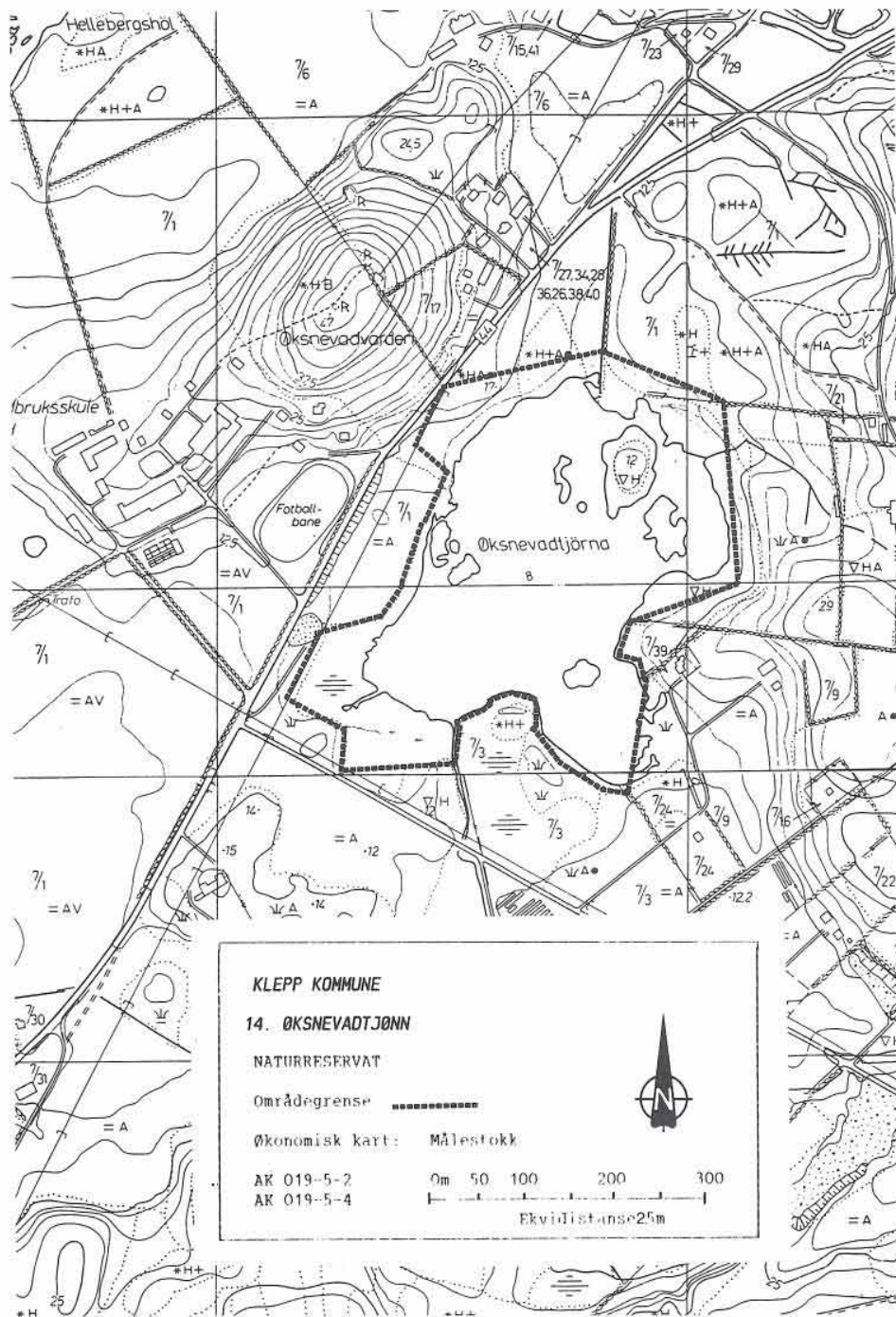
Øksnevadtjernet ser ut til å være en svært spesiell lokalitet m.h.t. visse insektarter.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet er å verne et våtmarksområde som er særlig viktig som hekke-lokalitet for ulike sangere, ender og hettemåker. Det er avgjørende å opprettholde et visst areal med åpent vannspeil, da det er av stor betydning for visse våtmarksfugler.

UTFØRTE INNGREP:

Vatnet er betydelig forurenset p.g.a. kloakkutslipp. Noe gran er nylig plantet helt i sørenden av området.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Øksnevad jordbruksskole er i ferd med å lage en gangsti som går innenfor det foreslåtte verneområdet. De har ønsker om å enten dyrke opp eller plante til en myr sør i vatnet og å åpne mer av vannspeilet, for å lage en skøytebane om vinteren. En grunneier ønsker å fylle ut i vatnet for å få mer dyrka mark.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Det er ønskelig å fjerne noe av takervegetasjonen for å oppnå et større areal med fritt vannspeil. Dette vil bedre levevilkårene for noen våtmarksfugler.

KILDER/REFERANSER:

Harald Løvbrekke 1977: Fuglelivet i Øksnevadtjernet. Upublisert rapport.

Steinar Eldøy 1977: Foreløpig rapport fra ornitologiske registreringer i våtmarksområder i Rogaland 1977. Norsk Ornitologisk Forening. Tore Nielsen pers. medd.

LOKALITETSNUMMER: 15

LOKALITETSNAVN: *Vasshusvika ved Bilstadvatn*

KOMMUNE: Lund

KARTBLAD: M 711 – 1312 III Ørsdalsvatnet

UTM-KOORDINATER: 32 V LK 460 914

HØYDE OVER HAVET: 184 m.o.h.

AREAL: 266 da, derav 130 da vannareal.

BERØRTE GNR/BNR: 60/5 60/10,20 60/6,7,22 60/13 60/21 61/1,18 62/1,2 62/3,13 62/10.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Vasshusvika har gjennom Mjåsundet kontakt med Bilstadvatnet. Områdene rundt vatnet består av dyrka mark, kulturbeite og sumpskog. Strandkanten er bevokst med elvesnelle og flaskestarr, og i deler av vatnet finner en nøkkerose og takrør. Næringstilførselen fra landbruk og bebyggelse i området har ført til en større biologisk produksjon i vatnet. Vatnet er grunt og middels næringsrikt. Sørover fra vika har det vært et større myrområde. Den nordlige delen har grodd til med bjørk, men lenger sør er det ennå åpne flater med lyngdominert nedbørsmyr (torvmyr) og mellomrike myrsig med flaskestarr, blåtopp og myrhatt. Det er lite igjen av nedbørsmyr i dalbotnene i Dalane.

FUGLELIV:

Området utmerker seg som en viktig hekkebiotop for en del andearter. Vatnet med omkringliggende myrpartier er en rik fuglelokalitet i Dalane, med totalt 54 registrerte arter, og av disse er 40 arter funnet hekkende. Selv om vatnet har sin hovedfunksjon som hekkeområde, brukes det også i trekkperiodene. De viktigste våtmarksfuglene i området er stokkand, krikkand, brunnakke, toppand, storspove, strandsnipe, vipe og rødstilk. Tidlig på våren kan en ofte se sangsvaner her. Ved gunstige værforhold overvintrer kvinender i vatnet.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet er å bevare en spesielt viktig hekkelokalitet for våtmarksfugl, særlig ender.

UTFØRTE INNGREP:

I området sør for vatnet er det flere eldre grøfter.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Oppdyrking, fiske og båtbruk, jakt i mindre grad.

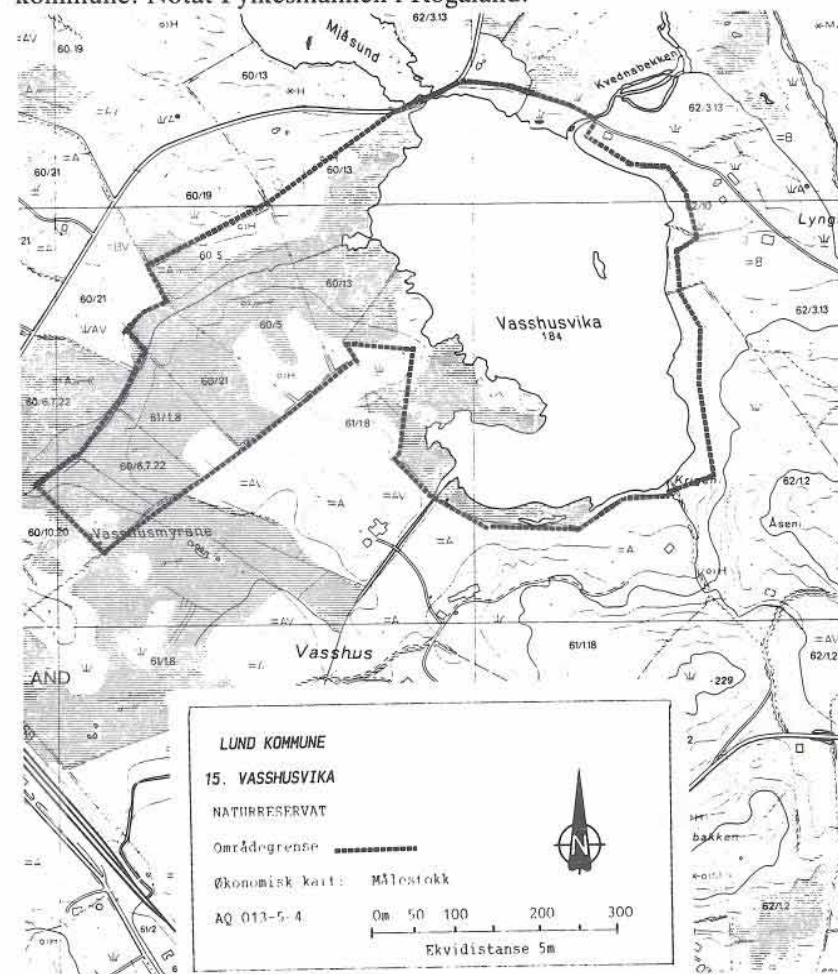
AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Det er ønskelig å fjerne trær og busker fra et større myrparti i vestenden av vannet, for å kunne bevare en åpen og fuktig myr.

KILDER/REFERANSER:

Geir Olav Toft: Fuglelivet i Vasshusvika, Ualand, Lund kommune. Upublisert rapport.

Steinar Eldøy 1981: Verneverdier i tilknytning til Bilstadvatnet, Lund kommune. Notat Fylkesmannen i Rogaland.

LOKALITETSNUMMER: 16
LOKALITETSNAVN: Hålandsholmen
KOMMUNE: Randaberg

KARTBLAD: M711 – 1212 IV Stavanger
UTM-KOORDINATER: 32 V LL 067 424
HØYDE OVER HAVET: 8 m.o.h.
AREAL: Totalt 375 da, derav 300 da vannareal.
BERØRTE GRUNNEIERE GNR/BNR: 62/2 og 62/3.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Hålandsholmen ligger omtrent midt på Hålandsvatnet i en avstand på 200 m fra land. Hålandsvatnet er et eutroft vann og årlig skjer det en oppblomstring av blågrønnalger i vannet. Vannet ligger i et jordbrukslandskap, men i den seinere tiden har det skjedd en viss utbygging i området. Avstanden fra Stavanger sentrum er ca. 8 km. Vannet ligger ellers nært opptil sjøen, og på det smaleste er avstanden kun 300 m. Hålandsholmen er sterkt påvirket av beiting, noe som vegetasjonen er tydelig preget av. Jordsmonnet er relativt skrint og det er en god del blokker, steiner og bart fjell som stykker opp vegetasjonen.

FUGLELIVET:

Hålandsholmen er en viktig hekkeplass for bl.a. terner og hettemåker. Holmen hadde en meget rik og variert bestand av hekkendefugler fram til tidlig på 1970 tallet, men bl.a. økt beite reduserte fuglenes hekkesuksess. Etter at beitetrykket ble redusert har fuglebestanden igjen tatt seg opp. Holmen med nærliggende vannvegetasjon er på nytt blitt en attraktiv hekkeplass for mange våtmarksfugler.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

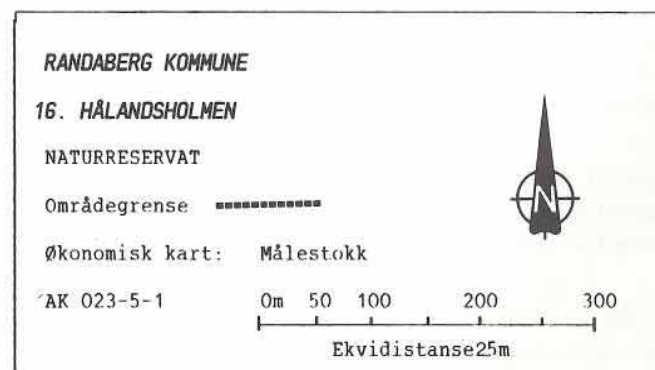
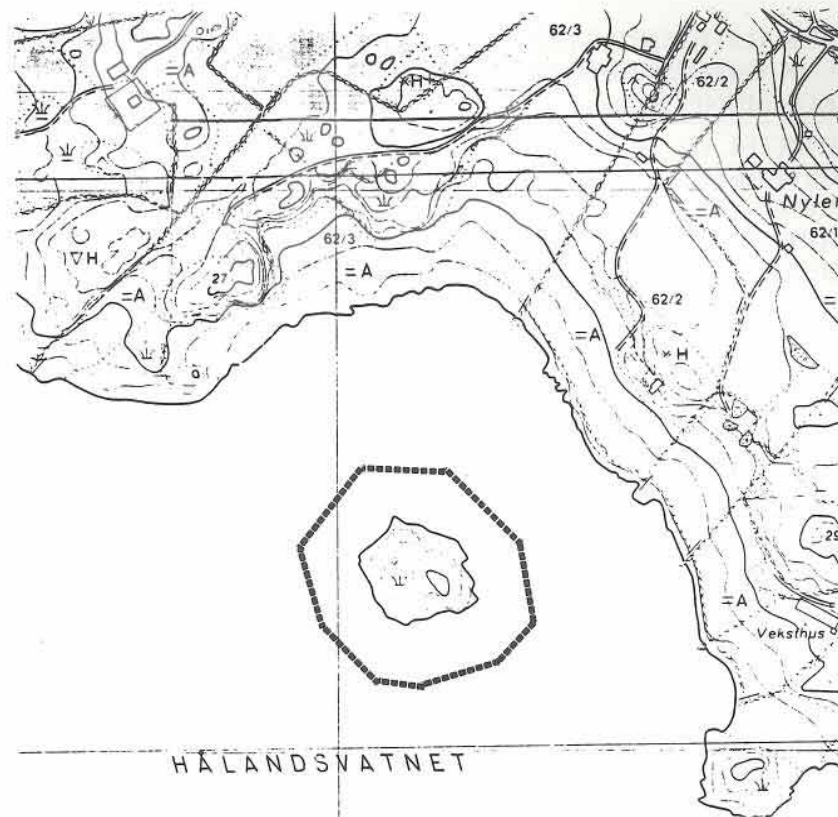
Hensikten med verneframlegget er å ta vare på en viktig hekkelokalitet for våtmarksfugler.

UTFØRTE INNGREP:

Det foregår noe beite på holmen.

KILDER/REFERANSER:

Notat om fuglelivet på Hålandsholmen, E.K. Sømme, 1979.

LOKALITETSNUMMER: 17
LOKALITETSNAVN: *Bjargavatn*
KOMMUNE: Rennesøy

KARTBLAD: M 711 – 1213 III Rennesøy
UTM-REFERANSE: 32 V LL 128 550
HØYDE OVER HAVET: 126 m.o.h.
AREAL: 131 da, derav 57 da vannareal
BERØRTE GNR/BNR: 26/2 26/5 28/1 29/3.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Bjargavatnet har de siste 60 år gjennomgått en utvikling fra et næringsfattig vatn til et sterkt igjengrodd og næringsrikt vatn. Denne forandringen er et resultat av en mer intensiv landbruksproduksjon i området. I dag finner en myr og sumpområder der det tidligere var åpent vann. Noen steder rundt vatnet finner en takrørsump, og i den nordlige delen vokser det nøkkerose. Ellers finner en starr og elvesnelle langs vannkanten. Nedbørfeltet er dominert av lynghei og myr, men det er betydelige arealer med kulturbeite og dyrka jord. Den østlige delen av området er dominert av lynghei og fuktige myrpartier som er interessante som hekkeområder for bekkasiner, sniper og ender. Verneforslaget grenser i sørøst til et av de eneste større gjenværende lyngheiområdene på Ryfylkeøyene.

FUGLELIV:

Rennesøy ligger viktig til i forhold til trekkruta for mange fuglearter. Variasjonen i topografi og vegetasjon gjør området attraktivt for ulike fuglegrupper. For ender, gjess, spover og vadefugl er lokaliteten mest brukt som hvile- og beiteplass på vår- og høsttrekket. Selv om dette er den viktigste funksjonen for området, finner en svært mange hekkende fugler i nærheten av Bjargavatnet. Av de mer sjeldne trekkfuglene er det observert trane, kvitkinngås, skjeand, stjertand, taffeland og svart-halespove. Om vinteren holder også fossekallen til i vatnet.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet med verneforslaget er å verne om et viktig trekk- og hekkeområde for våtmarksfugl.

UTFØRTE INNGREP:

Vatnet er senket en halv meter i senere tid.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

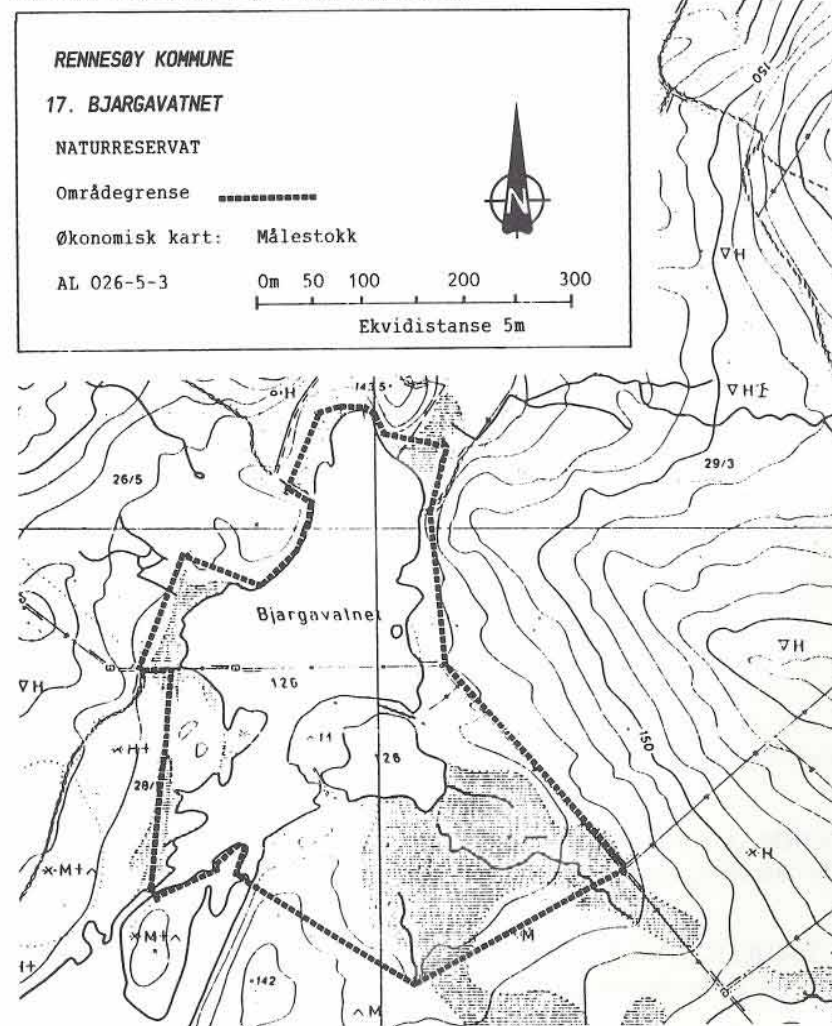
Det er ønske fra grunneiere om å senke vannstanden ytterligere.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Da vatnet er sterkt preget av igjengroing kan det bli nødvendig å fjerne noe av vegetasjonen slik at en får åpent vannspeil.

KILDER/REFERANSER:

Anders Lamberg: Upubliserte notater.

LOKALITETSNUMMER: 18
LOKALITETSNAVN: Førsvollvatna
KOMMUNE: Rennesøy

KARTBLAD: M 711 – 1213 III Rennesøy
UTM-KOORDINATER: 32 V LL 133 564
HØYDE OVER HAVET: 104 m.o.h.
AREAL: 237 da, derav 169 da vannareal
BERØRTE GNR/BNR: 25/1 25/2 30/2 31/3 32/4.

OMRÅDEBESKRIVELSEVEGETASJON:

Vatna ligger på den østre delen av Rennesøy. Landskapet er sterkt preget av landbruksvirksomhet der mesteparten av arealet er brukt til kultur/naturbeite. Indre Førsvollvatn har tilsig fra tre bekker der bekken fra Myrkavatnet er den med størst vannføring. Området mellom de to vatna er preget av en blanding av fuktige og tørrere myrpartier. Indre Førsvollvatn har kontakt med ytre Førsvollvatn gjennom en kanal, og Spjutavatnet renner inn i nordenden av samme vatnet. De to Førsvollvatna er relativt grunne, og vannvegetasjonen er dominert av elvesnelle, starr og noe taksrør. Strandsonen er flere steder fri for vegetasjon og bunnen i vatnet består av endel sand og grus. Spjutavatnet er derimot et mye mer myraktig vatn med rikere vannvegetasjon i strandkanten. I tillegg er det en bedre utviklet buskvegetasjon omkring tjernet.

FUGLELIV:

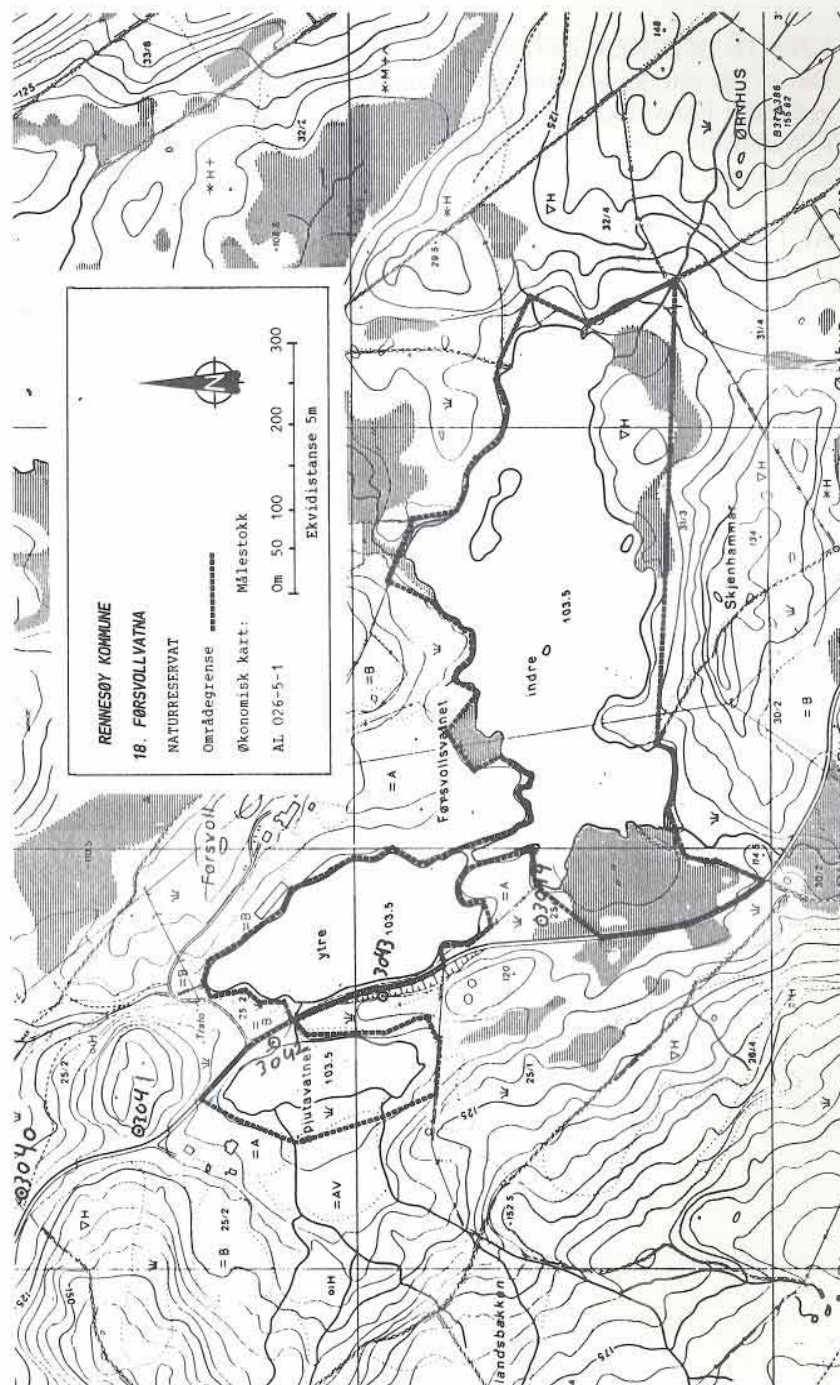
Vatna med omkringliggende areal er en viktig lokalitet for hekkende vann- og vadefugl. Området har også vesentlig verdi for fuglene på trekk. Det er påvist 53 hekkende fuglearter innen lokaliteten, og en tredel av disse er typiske våtmarksfugl. Av de mest vanlige er enkeltbekkasin, strandsnipe, rødstilk, storspove, stokkand, krikand, toppand og hettemåke. Trolig har snadderand hekket her (2. hekkefunn i Rogaland). Utover høsten finner en bl.a. sangsvane, stjertand, tundralo, gluttsnipe og heilo. Totalt er det observert 82 fuglearter innen området.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Bevare en regionalt viktig hekke- og trekklokalitet for våtmarksfugl.

UTFØRTE INNGREP:

Det går en kraftledning inntil området. En vei deler de tre vatna.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Det er gitt uttrykk for ønske fra grunneier om å drenere et myrområde ved indre Førsvollvatn. En grunneier ønsket også å senke vannstanden i Spjutavatnet for å få tørrere jordbruksmark. Hettemåker forurenses nærliggende drikkevatt.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Dersom hettemåkene gjør stor helsemessig skade kan det være aktuelt å desimere bestanden.

KILDER/REFERANSER:

Anders Lamberg: Upubliserte notater 1978–85.
John Inge Johnsen: Upubliserte notater.

LOKALITETSNUMMER: 19

LOKALITETSNAVN: *Grunningen*

KOMMUNE: Sandnes

KARTBLAD: M 711 – 1212 IV Stavanger

UTM-KOORDINATER: 32 V LL 152 283

HØYDE OVER HAVET: 28 m.o.h.

AREAL: 272 da, derav 99 da vannareal

BERØRTE GNR/BNR: 5/15,16,17 36/1; 8/2 8/7 8/9 8/12 8/16 35/1 37/1 37/10 37/36.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

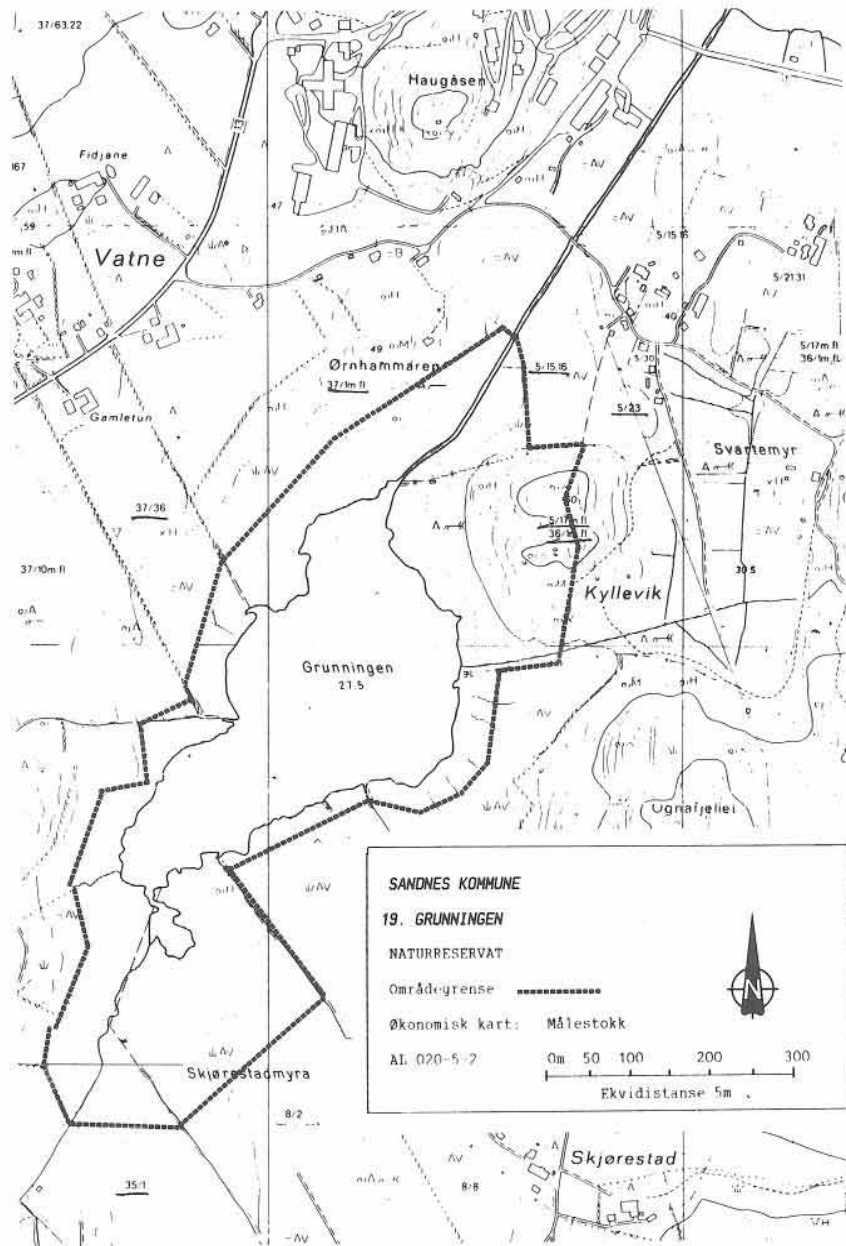
Området ligger mellom Vatne og Auestad øst for Sandnes sentrum. Innsjøen ligger øverst i Imsvassdraget. Ca 50 % av Grunningens nedslagsfelt er beite og dyrka mark, slik at tilsig av næringsstoffer til innsjøen er svært høyt. Innsjøen er preget av store vannstands variasjoner. Selve innsjøen er omgitt av sumpmark med blant annet takrør, elve-snelle, flaskestarr, svartor og bjørkeskog. Innsjøen er preget av igjen-groing. Planten smalt dunkjevle som er svært sjelden i Rogaland, er funnet her.

FUGLELIV:

Området har først og fremst betydning som hekkeområde for en rekke fuglearter. Området har en utpreget mosaikkstruktur, og vekslingene mellom åpent vann, sumpmark, kratt, skog, dyrka mark og beite skaper mange verdifulle kanteffekter og nisjer. De mange små åpne vannflatenes innenfor sumpvegetasjonen skaper ypperlige tilholdssteder spesielt for vannfugl. Takrørbeltet skaper videre skjulesteder for vannfugl. Totalt er det observert 115 forskjellige arter og av disse hekker 46 (1974) mens 13 er observert hekkende før 1974. Arter som bør framheves i vernesammenheng er gresshoppesanger og åkerrikse som er regelmessig hekkende, skjeand, jordugle og gulerle som tidligere har hekket, og trostesanger, myrsanger, myrrikse, knekkand, dvergdykker og dvergmåke som alle er observert i hekketiden.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet er å verne om et spesielt rikt hekkeområde, særlig for våtmarksfugl.

UTFØRTE INNGREP:

Innsjøen er senket to ganger, i 1864 og 1924.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Grunneierne i området ønsker å fortsette med dyrking/beite, vedhogst og ålefiske. Det finnes militære interesser i området, representert ved HTKSØ Vatneleiren.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Da innsjøen er preget av igjengroing, kan det være aktuelt med skjøtsel for å beholde åpent vann. Oppsetting av fugletårn.

KILDER/REFERANSER:

Bjørn Steinar Berg og Ole Osvald Moss 1977: En ferskvannsökologisk undersøkelse av våtmarksområdet Grunningen i Rogaland. Vurdering av verneverdi og forslag til skjøtselstiltak. Hovedoppgave NLH.

UTFØRTE INNGREP:

Det er tidligere gjort forsøk på å drenere deler av myra, og det er hogget en del i området.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Det er ønske om å dyrke opp deler av myra.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Hindre uttørring og tilgroing av de tilnærmet åpne myrpartiene. Det kan være aktuelt å foreta uttynning av visse deler av bjørkekrattet/skogen. Det er ønskelig å heve vannstanden, men det kan bli vanskelig å gjennomføre.

KILDER/REFERANSER: Toralf Tysse 1983: Heigremyra – et verneverdig område. Upublisert rapport.

LOKALITETSNUMMER: 21

LOKALITETSNAVN: *Kydlesvatn*

KOMMUNE: Sandnes

KARTBLAD: M 711 – 1212 IV Stavanger

UTM-KOORDINATER: 32 V LL 175 280

HØYDE OVER HAVET: 27 m.o.h.

AREAL: 290 da, derav 200 da vannareal.

BERØRTE GNR/BNR: 9/9 9/16 10/1 10/9 10/6,21.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Kyllesvatnet er en del av Imsvassdraget. I sørenden av vatnet finnes et gruntvannsområde med tilstøtende takrørskog og sumpmark/sumpskog. Vatnet er ellers omgitt av beitemarker og skogholt.

FUGLELIV:

Vatnet er en viktig trekk- og overvintringslokalitet for sangsvane. Ett par gjorde trolig hekkforsøk i 1985. Det er også en viktig hekkplass for ender, vadere og knoppsvaner. I takrørrområdet hekker sivsanger og sivspurv. Åkerrikse ble observert i området i 1984.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet med verneforslaget er å bevare en regionalt viktig hekke-, trekk- og overvintringsområde for våtmarksfugl.

UTFØRTE INNGREP:

Det finnes flere steinfyllinger i nord-østre ende av det foreslåtte reservat. Noe grøfting er foretatt i sumpskogen i deltaet. Største inngrep er imidlertid en bossfylling og lagerplass for ved o.l. i verneforslagets sør-østre ende.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Grunneierne forbeholder seg retten til å drive vedhogst og tradisjonelt jordbruk.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Opprydding av søppel og skrot.

KILDER/REFERANSER:

Harald Løvbrekke 1978: Fuglelivet ved Imsvassdraget. Upublisert rapport.

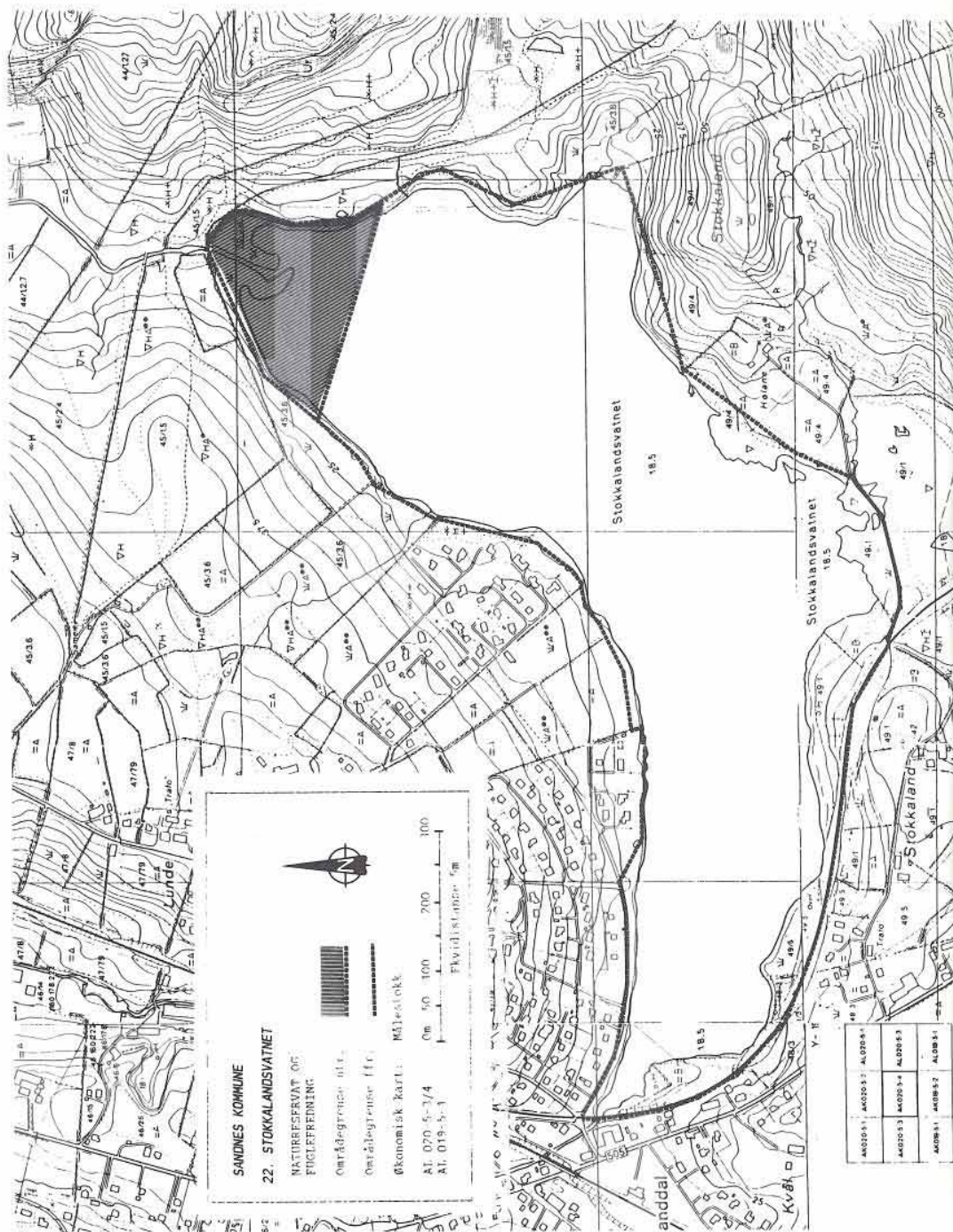
LOKALITETSNUMMER: 22
 LOKALITETSNAVN: *Stokkalandsvatn*
 KOMMUNE: Sandnes

KARTBLAD: M 711 – 1212 IV Stavanger
 UTM-KOORDINATER: 32 V LL 113 251
 HØYDE OVER HAVET: 22 m.o.h.
 AREAL: 571 da, derav 44 da naturreservat og 527 da fuglefredningsområde. Vannarealet er henholdsvis 32 og 433 da.
 BERØRTE GNR/BNR: 45/3, 45/6, 48/3, 49/1, 49/4, og 49/5.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:
 Stokkalandsvatnet ligger ca. 3 km sør-øst for Sandnes sentrum, like ved Ganddal. Langs vannets vestside ligger et større boligfelt, mens de øvrige delene av nedbørsfeltet er utmark og beitemark. Vannet og dets nærmeste omgivelser er et mye benyttet friluftsområde, og det er anlagt en gang- og sykkelsti rundt store deler av vannet. I forbindelse med utbyggingen av arealene på vestsiden av vannet fikk disse strandnære områdene et mere parkliknende preg. I nordenden av vannet, ved innløpsosen, er det et interessant myrområde der en på utsiden av myra finner planter som nøkkerose og takrør. Vegetasjonen langs vannets bredder er ellers relativt glissen, men det finnes et par andre belter med takrør.

FUGLELIV:
 I Stokkalandsvatnet finner vi et rikt og variert fugleliv, der området i nordenden av vannet peker seg ut som den mest interesserte delen. Vannet har sin viktigste funksjon som hekke- og trekklokalitet for mange våtmarksfugler. Det er ialt registrert 99 arter i vannet og 18 av disse er konstatert hekkende. I tillegg er det sannsynligvis 25 andre arter som hekker i området. Av de 99 artene er det 39 som er klassifisert som våtmarksfugl. Blant de våtmarksfuglene som hekker finner vi bl.a. toppdykker, knoppsvane, sivhøne og stokkand. Om høsten stopper mange trekkfugler opp for å hvile og finne næring i området. Det er også en del våtmarksfugler som overvintrer i vannet så lenge det er isfritt.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:
 Formålet med verneforslaget er å ta vare på et regionalt viktig hekke- og trekkområde for våtmarksfugl.

UTFØRTE INNGREP.

Det er lagd en sykkel/gangsti rundt deler av vannet. En større kraftledning går like ved strandkanten, samt at en stor transformatorstasjon er plassert ca. 100 m fra vannkanten. I den sørlige delen av vannet ligger en jernbanelinje helt ned til strandkanten.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER.

Det er visse konflikter mellom friluftsbbruk og fugleliv (fiske, bading). I sørenden av vannet er det opparbeidet en lagunepark, der det er satt ut tamme fugler (diverse ender). Dette vil stride med ønsket om å ta vare på et mest mulig naturlig fugleliv. Den største konflikten vil nok være en ny trase for Europavei 18, som er foreslått plassert ca. 25 m fra strandbredden. Denne traseen vil komme i konflikt med både verne- og friluftsbinteressene.

KILDER/REFERANSER.

Regionplanrådet for Jæren, 1977. Verneverdige områder i Jærregionen. Rogaland Fylkeskommune, 1982. Fylkesplan for Rogaland (1983-1987). Notat fra Norsk ornitologisk forening avd. Rogaland, 1985.

LOKALITETSNUMMER: 23

LOKALITETSNAVN: *Lindevollsmyra*

KOMMUNE: Sauda

KARTBLAD: M-711 – 1314 III Sauda

UTM – KOORDINATER: 32 V LM 463 136

HØYDE OVER HAVET: 198 m.o.h.

AREAL: 97 da, derav 9 da vannareal

BERØRTE GNR/BNR: 8/2,7 14/1 14/2,3

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Lindevollsmyra, også kalt Svandalsmyra ligger ca 5 km vest for Sauda-sjøen. I vest og nordvest er myra omgitt av beite/dyrka mark. I nord vokser for det meste blandingskog, mens det i øst er hovedvekt av barskog. På selve myra finnes to tjern og flere nesten igjengroddede dammer. Midt i myra er det bredt belte med elvesnelle. Denne planten finnes også i utkanten av myra.

FUGLELIV:

Ca 70 arter fugl er observert på myra, og av disse hekker ca 35 (1978). Myrsanger og nattravn er observert. Toppand er funnet hekkende.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet med verneforslaget er å bevare en regionalt viktig hekkelokalitet for våtmarksfugl, med både typiske og mer sjeldne fuglearter.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

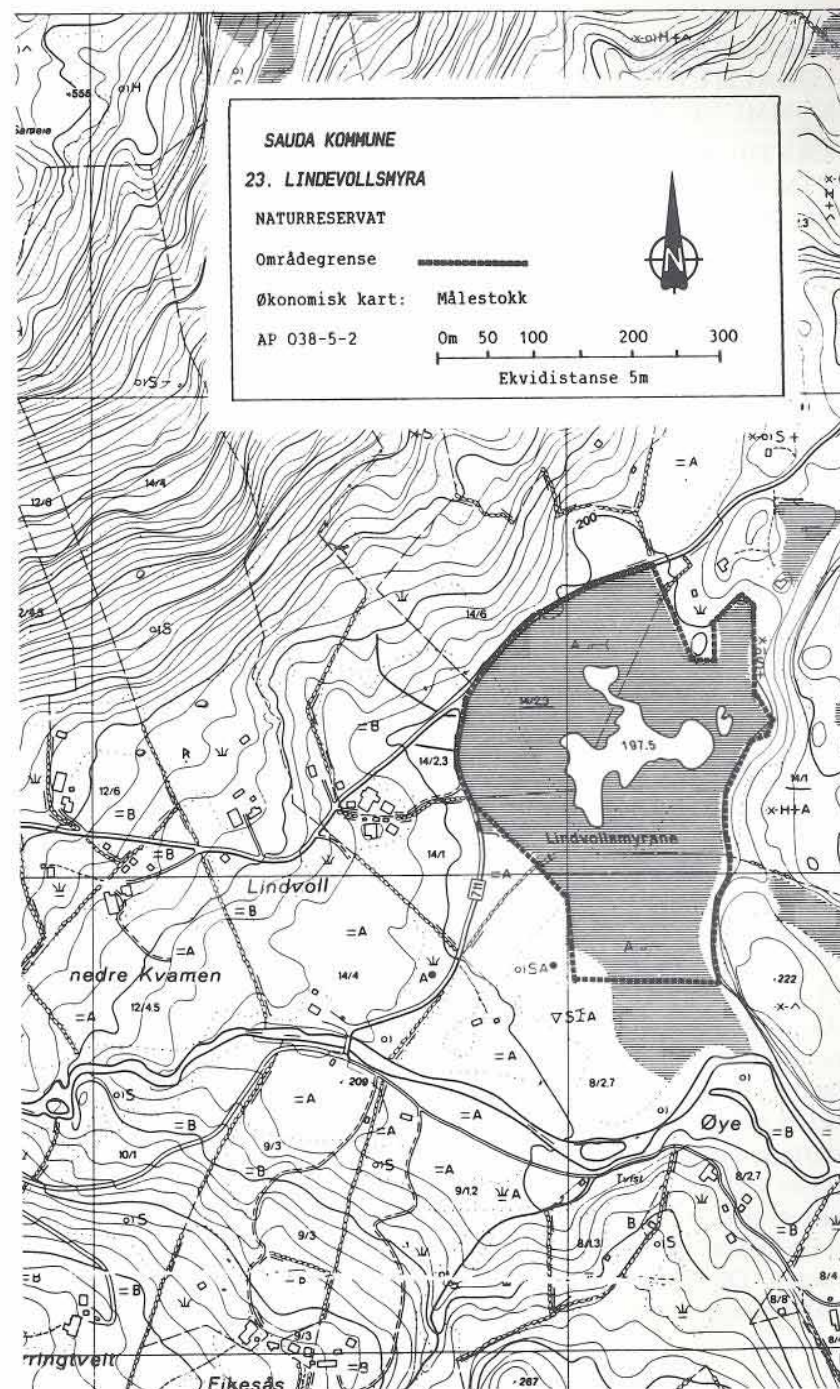
Det er ønske om å dyrke opp myra.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Myra er i ferd med å gro igjen enkelte steder. Der det er åpent vann kan det bli aktuelt med skjøtsel for å holde det åpent.

KILDER/REFERANSER:

Magne Klementsens: Upubliserte notater 1976–78.

LOKALITETSNUMMER: 24
LOKALITETSNAVN: Årstad
KOMMUNE: Sokndal

KARTBLAD: M 711 – 1311 IV Sokndal
UTM-KOORDINATER: 32 V LK 415 695
HØYDE OVER HAVET: Ca 5 m.o.h.

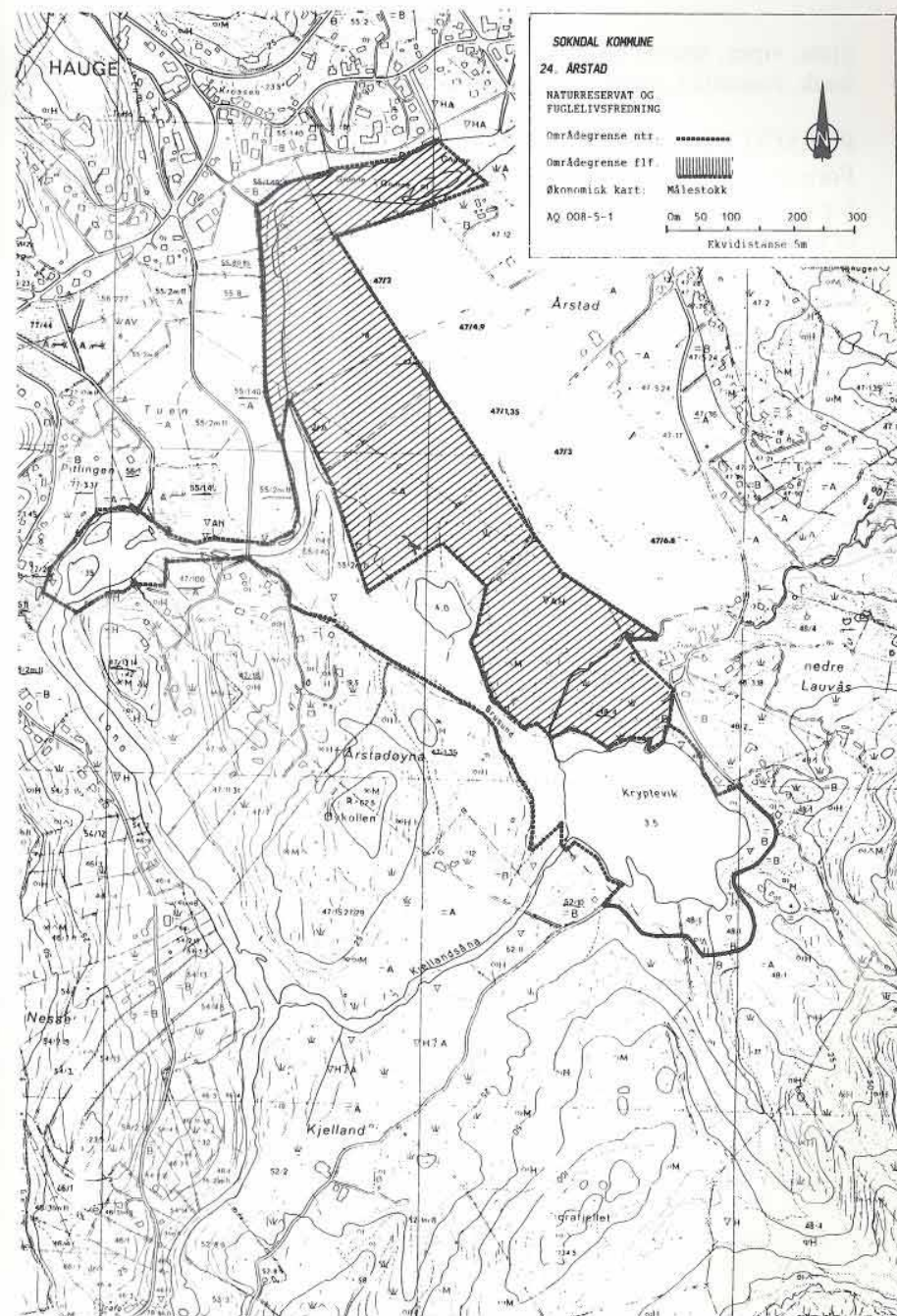
AREAL: 380 da, derav 210 da fuglelivsfredning og 60 da vannareal
BERØRTE GNR/BNR: 47/1,35 47/2 47/3 47/4,9 47/6,8 47/12 47/13, 14
47/18 og 77/26 47/100 48/1 48/2 52/10 55/1 55/2 55/8 55/80,81 77/37.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Årstadområdet ligger rett i nærheten av Hauge sentrum. Området ligger i et kulturlandskap, der landbruket er viktigste formgiver. Det foreslåtte naturreservatet omfatter Kryptevik og det fuktige draget langs Brusund, helt til Sokndalselva. Kryptevik er et middels næringsrikt vatn, og i de senere år har det funnet sted en viss tilgroing. Floraen er artsrik med mange arter som er sjeldne i Dalane, noen også i fylket. Av sjeldne arter kan nevnes mjølkerot og nålsivaks. Sump- og vannvegetasjonen er trolig enestående i Dalane. I innløpsbekken fra Brusund finner en sand og grussletter med gras, røsslyng og mose. Rundt vatnet er et belte med flaskestarr, myrhatt, vanlig fredløs og mjuksvaks, i sør er det tett svartor-sumpskog med elvesnelle, sløke og mjølkerot. I nord og øst er det fuktenger med skogrørkvein. I åpent vatn dominerer tusenblad sammen med tjønnaks-arter og sylblad. Myrdraget er tilvokst med busker og kratt av selje, bjørk og svartor. Innover i Brusundområdet er det en fin veksling mellom fuktige og tørre partier, som gjør området svært interessant for fugl. I tillegg kommer de åpne og flate jordbruksarealene og de små og store trekledte kollene som til sammen gjør området godt egnet for et rikt fugleliv.

FUGLELIV:

Årstadområdet er det mest interessante fugleområdet i Dalaneregionen, og innen området har en funnet fuglearter som både er sjeldne i Rogaland og i landet forøvrig. Området er særlig viktig for trekkfugler, og det er om våren og høsten en finner den største mengden fugl. Den varierte sammensetningen av biotoper gjør området spesielt attraktivt for fugler som gjess, ender, spover, sniper og bekkasiner. Til nå er det påvist over 150 fuglearter i området, og ca 40 hekker innen feltet. Av trekkfuglene er det ca 50 som er årlige gjester, og da både om våren og høsten. De fleste våtmarksfuglene hekker og beiter innenfor det foreslåtte naturreservatet, mens de åpne jordbruksarealene er beiteland for

gjess, vipser, spover og sniper. Av de mer sjeldne fuglene finner en sivhauk, rosenstær, gulbrynsanger, svart rødstjert og rosenfink.

FORMÅLET MED VERNEFORSLAGET:

Formålet med verneforslaget er å verne et område som er spesielt viktig for fuglelivet i trekkperioden om våren og høsten, dessuten å verne om et område med stor biotopvariasjon som gir hekkemuligheter for flere arter våtmarksfugl. Formålet er også å ta vare på en artsrik flora med mange sjeldne arter.

UTFØRTE INNGREP:

Oppdyrking, tynning i oreskogen.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Dyrkingsinteresser, veduttak, jakt, bading, bruk av seilbrett.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Hindre eventuell gjengroing av vannareal.

KILDER/REFERANSER:

Bjørn Erik Paulsen 1978: Fuglelivet på Årstad. Upublisert rapport.
Drangeid 1984.

LOKALITETSNUMMER: 25

LOKALITETSNAVN: *Grannesbukta, Hafrsfjord*

KOMMUNE: Sola

KARTBLAD: M 711 – 1212 IV Stavanger

UTM-REFERANSE: 32 V LL 092 370

HØYDE OVER HAVET: 0 m.o.h.

AREAL: 63 da, derav 51 da vannareal.

BERØRTE GNR/BNR: 37/5 37/33,46

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Bukta ligger like ved Rv 510, er liten og skiller seg noe ut fra de andre buktene. Det grunne området er smalt og langstrakt med en god del store steiner spredt utover strandflaten. En kanal renner ut i bukta, og det vokser litt takrør i denne.

Hafrsfjord (også inkludert Hagavågen, Sømmevågen og Strandnesvågen) kvalifiserer til å kalles et internasjonalt viktig våtmarksområde etter kriteriene i Ramsarkonvensjonen.

FUGLELIV:

Lokaliteten er viktig for overvintrende stökkender i Hafrsfjord. I tillegg er området flittig besøkt av dvergdykker, horndykker, tjeld, ærfugl, rødstilk, toppand, sothøne og heilo.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Verne et område som er særlig viktig som overvintringslokalitet for ender, vadefugl og andre våtmarksfugler.

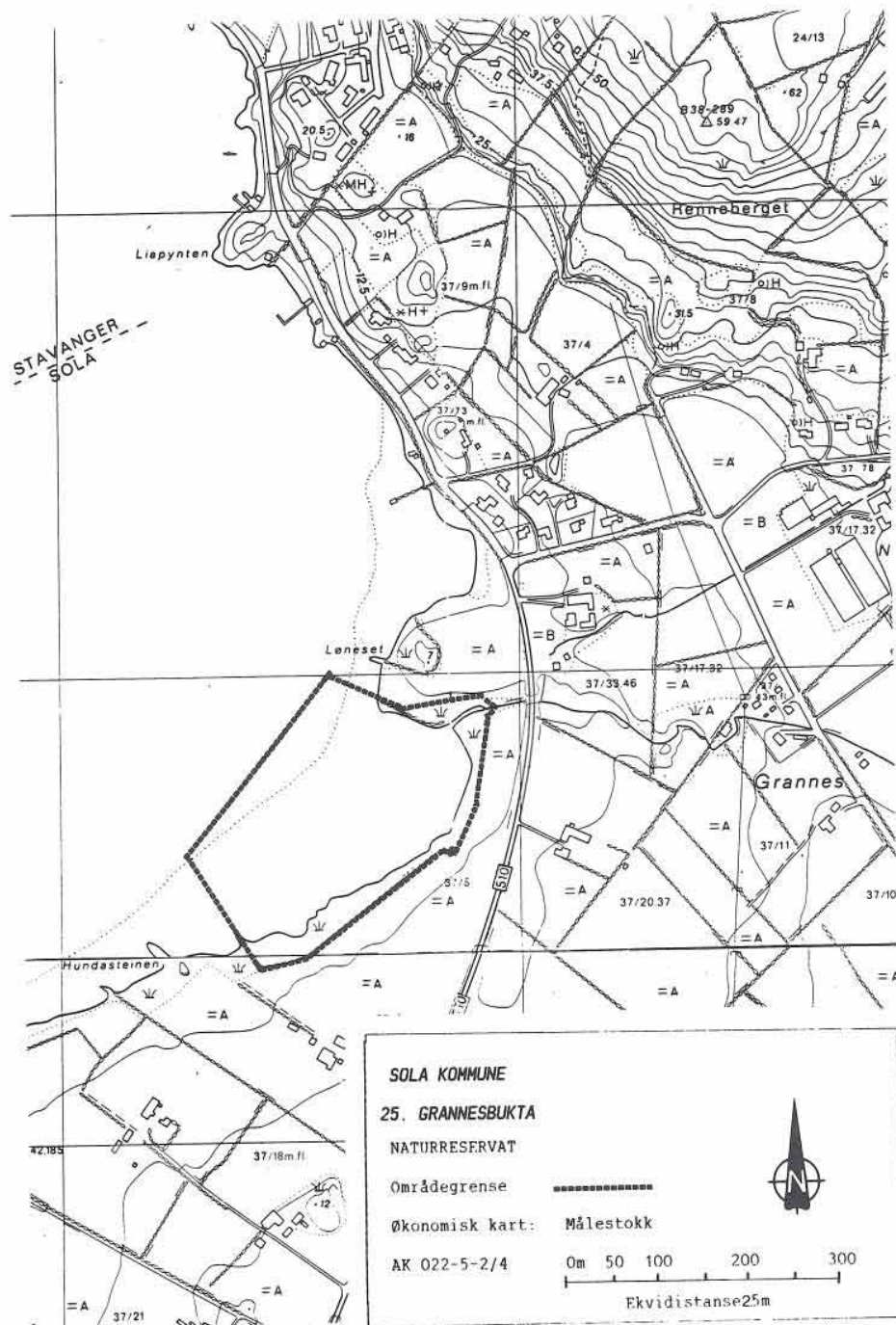
KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Det drives småviltjakt i området, og Sola kommune ønsker å anlegge en gang/sykkelvei i strandkanten.

KILDER/REFERANSER:

Thorleif Thorsen 1977: Kartlegging av fuglelivet i Hafrsfjord, Rogaland.
NOF-rapport.

Dokument: «vaatmark»

LOKALITETSNUMMER: 26
 LOKALITETSNAVN: Hagavågen, Hafrsfjord
 KOMMUNE: Sola

KARTBLAD: M 711 1212 IV Stavanger
 UTM-KOORDINATER: 32 V LL 056 377
 HØYDE OVER HAVET: 0 m.o.h.
 AREAL: 361 da, derav 311 da vannareal.
 BERØRTE GNR/BNR: 6/15,31 6/21,22 6/8 6/9 6/24 6/25 6/26 6/28,29

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Hagavågen ligger som en kile inn i landskapet, godt skjermet for vind. Det er dyrka mark/kulturbete rundt hele vågen. I sørvest ligger et høydedrag med skog, og i øst et noe lavere høydedrag med kystpreget eikeskog som er vernet som edelløvs-kogsreservat (Haga naturreservat). Øyavågen ligger mellom Hagaøya og fastlandet og hadde tidligere kontakt med Hagavågen men er nå adskilt med en steinsatt vei. Det foregår noe vannutskifting gjennom en kanal under vegen. Vågen er svært langgrunn slik at store mudderflater blir blottlagt ved lavvann. Her vokser salturt. Lenger inne er det fine strandenger med saltsiv, strandkryp, krypkvein, fjøresaltgras og strandkjempe. Området er foreslått tatt med i et europeisk biogenetisk reservatsystem (A. Lundberg).

FUGLELIV:

Det er gode næringsvilkår for vade- og andefugl i vågen på grunn av de store mudderflatene med mye fjæremakk som eksponeres ved lavvann. Om høsten finner en store flokker av myrsnipe, gravand, knoppsvane, sjørre, sandlo, tjeld og tundralo. Selv om en god del arter hekker i vågen, er området mest attraktivt som trekk- og overvintringsområde for en rekke arter. En tett bestand av hekkende tjeld bruker området til næringsøk. Hagavågen og Øyavågen utgjør sammen det største og viktigste våtmarksområde i Hafrsfjord.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Verne et område som er særlig viktig som trekk- og overvintringsområde for våtmarksfugl.

UTFØRTE INNGREP:

Det ligger en steintipp og fylling i området. Det er bygget veg innerst i Hagavågen, samt en veg mellom Hagavågen og Øyarvågen.

LOKALITETSNUMMER: 27

LOKALITETSNAVN: *Strandnesvågen, Hafrsfjord*

KOMMUNE: Sola

KARTBLAD: M 711 – 1212 IV Stavanger

UTM-KOORDINATER: 32 V LL 053 348

HØYDE OVER HAVET: 0 m.o.h.

AREAL: 131 da, derav 117 da vannareal.

BERØRTE GNR/BNR: 9/3 9/5,7,9,10,13 10/12,13 15/8 15/46

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Strandnesvågen er en svært grunn bukt der store mudderflater eksponeres ved lavvann. Bukta er omgitt av dyrka mark i nord, vest og sør, mens det på sør-østsiden er en fjellknaus. Deler av stranda er steindekt mens andre steder går dyrka mark helt ned til vatnet. Utenfor de grunne partiene er det mye blåskjell.

FUGLELIV:

De store mudderflatene som eksponeres ved lavvann gir svært gode muligheter for vadefugl, ender og måker til å skaffe seg næring. Området er spesielt viktig som rasteplass under trekket vår og høst, og det kan forekomme store mengder våtmarksfugl her. Blåskjellbankene tiltrekker flokker med ærfugl, og andre ender som sjøorre og bergender er også svært vanlige. Svært mange ender har tilhold her i de isfrie delene av vinterhalvåret.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Verne om et område som er spesielt viktig for våtmarksfugl under trekk og som overvintringsområde.

UTFØRTE INNGREP:

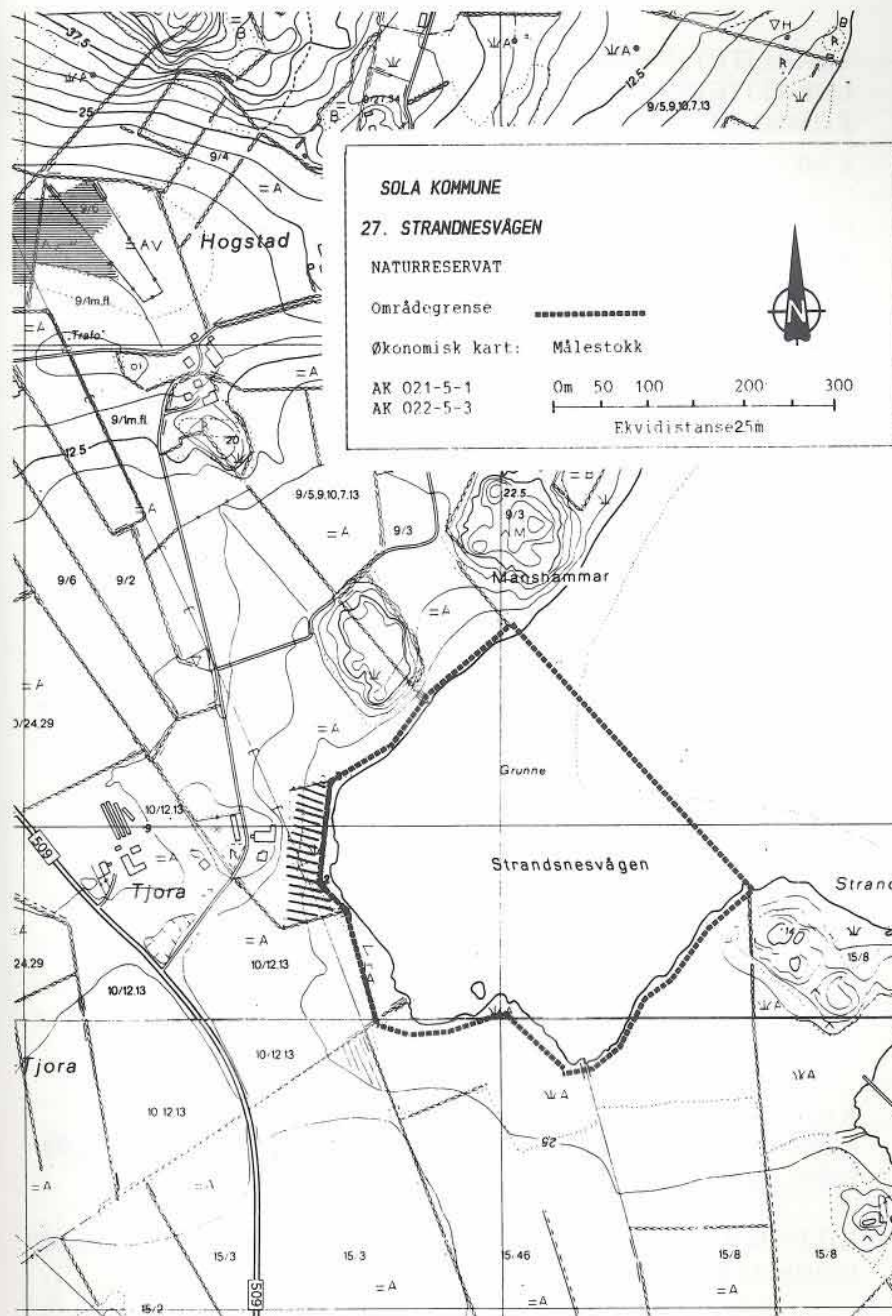
Det er fylt ut masser innerst i bukta for å få bedre arrondering på gårdsplassen. Det går derfor en bratt kant ned mot strandsonen, og deler av denne er fjernet.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Noen grunneiere er skeptiske til begrensninger i mulighet til utfyllinger i vågen.

KILDER/REFERANSER:

Thorleif Thorsen 1977: Kartlegging av fuglelivet i Hafrsfjord, Rogaland. NOF-rapport.

LOKALITETSNUMMER: 29

LOKALITETSNAVN: *Harvalandsvatn*

KOMMUNE: Sola

KARTBLAD: 1212 IV Stavanger

UTM-KOORDINATER: 32 V LL 026 267

HØYDE OVER HAVET: 9 m.o.h.

AREAL: 331 da, derav 189 da vannareal.

BERØRTE GNR/BNR: 24/1 25/7 25/10 25/23 25/25 25/26,27 25/37 26/1 26/2 26/3,6 26/5 26/7 26/8 27/1 27/2 27/14

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Harvalandsvatnet er et næringsrikt vann med vegetasjon som er rik og frodig både i og omkring vatnet. Bortsett fra den vestlige delen der dyrket mark når helt ned til vannkanten, omkranses Harvalandsvatnet av gjødslet beite, sumpig gressmark og delvis utskårete torvmyrsarealer. Øst for vatnet finnes rikmyrsig, ned mot vatnet takrørsump eller høgstarrsump med bl.a. mjølkerot, gulldusk, sverdlilje og kattehal. Den akutt truede arten mjukt havfrugras var tidligere kjent fra åpent vatn, men kan ha gått ut.

FUGLELIV:

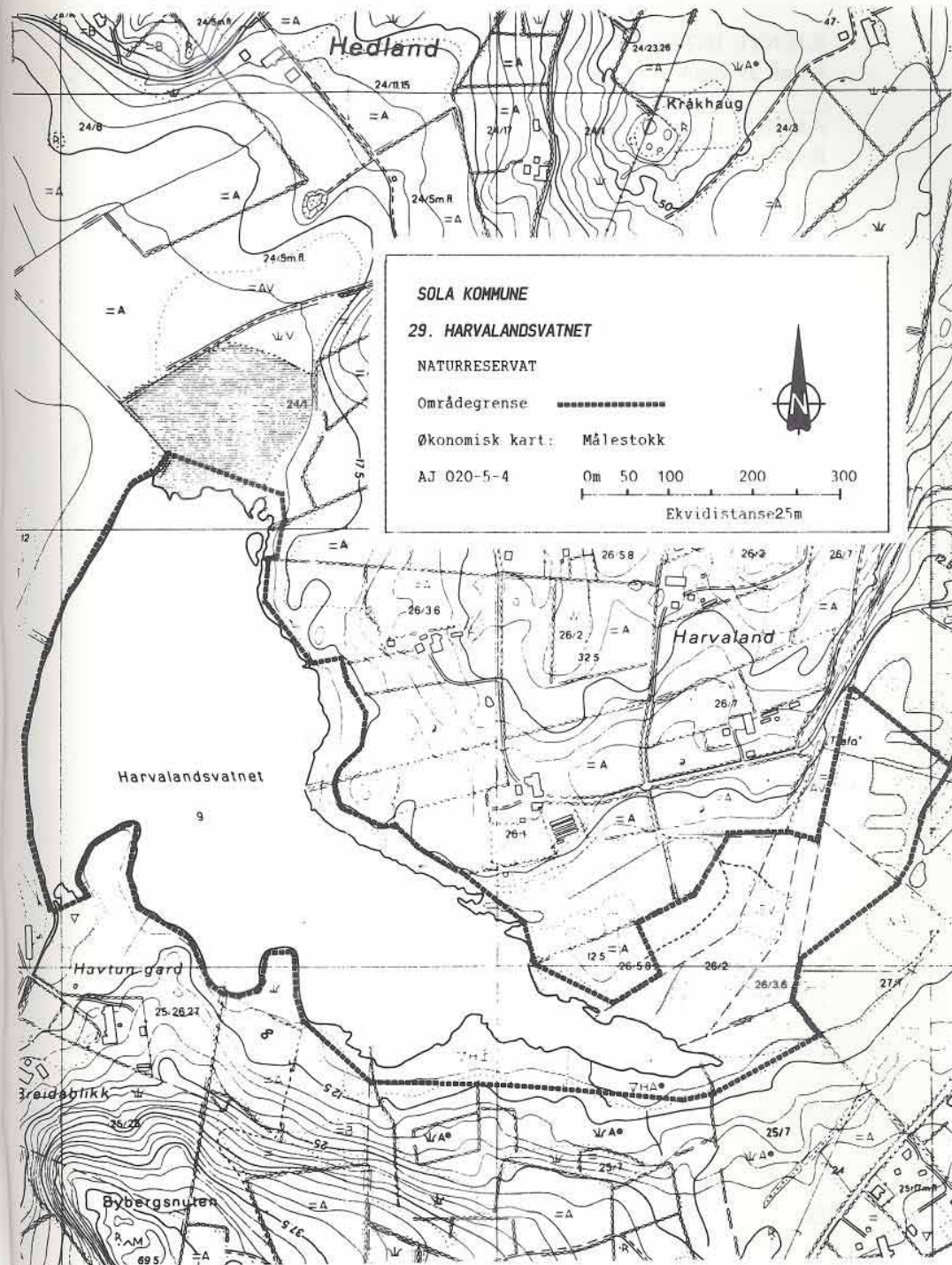
Harvalandsvatnet har en representativ sammensetning av typiske våtmarksfugler på Jæren. Karakteristiske arter i hekketiden er bl.a. toppdykker, stokkand, brunnakke, knoppsvane, sothøne, enkeltbekkasin, sivsanger og sivpurv. Særlig sivsangeren ser ut til å være svært tallrik (1977) og må antas å ha en av de rikeste bestander på Jæren her. I vinterhalvårets isfrie perioder finnes en del ender. Periodevis kan det også være et betydelig antall sangsvaner i vatnet. Området har også en viktig funksjon som trekklokalitet vår og høst for vade- og andefugler, ikke bare på det lokale plan men også nasjonalt.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Verne om et viktig hekke-, trekk- og overvintringsområde for våtmarksfugl.

UTFØRTE INNGREP:

Drenering. Nedgraving av bilvrak i myrrealene i sør-øst.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Uttak av vann til irrigasjon av jordbruksmark.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Rydde opp i eventuelle steintipper og fjerne nedgravde bilvrak.

KILDER/REFERANSER:

Erling K. Sømme og Knut Straumstøyl 1977: Harvalandsvatnets ornitologiske kvaliteter. Upublisert rapport.

Steinar Eldøy 1977: Foreløpig rapport fra ornitologiske registreringer i våtmarksområder i Rogaland 1977. Norsk Ornitologisk Forening.

LOKALITETSNUMMER: 30

LOKALITETSNAVN: *Linemyra*

KOMMUNE: Time

KARTBLAD: M 711 – 1212 III Nærbø

UTM-KOORDINATER: 32 V LL 054 134

HØYDE OVER HAVET: 28 m.o.h.

AREAL: 67 da, derav 0.7 da vannareal

BERØRTE GNR/BNR: 5/7 5/1,9.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

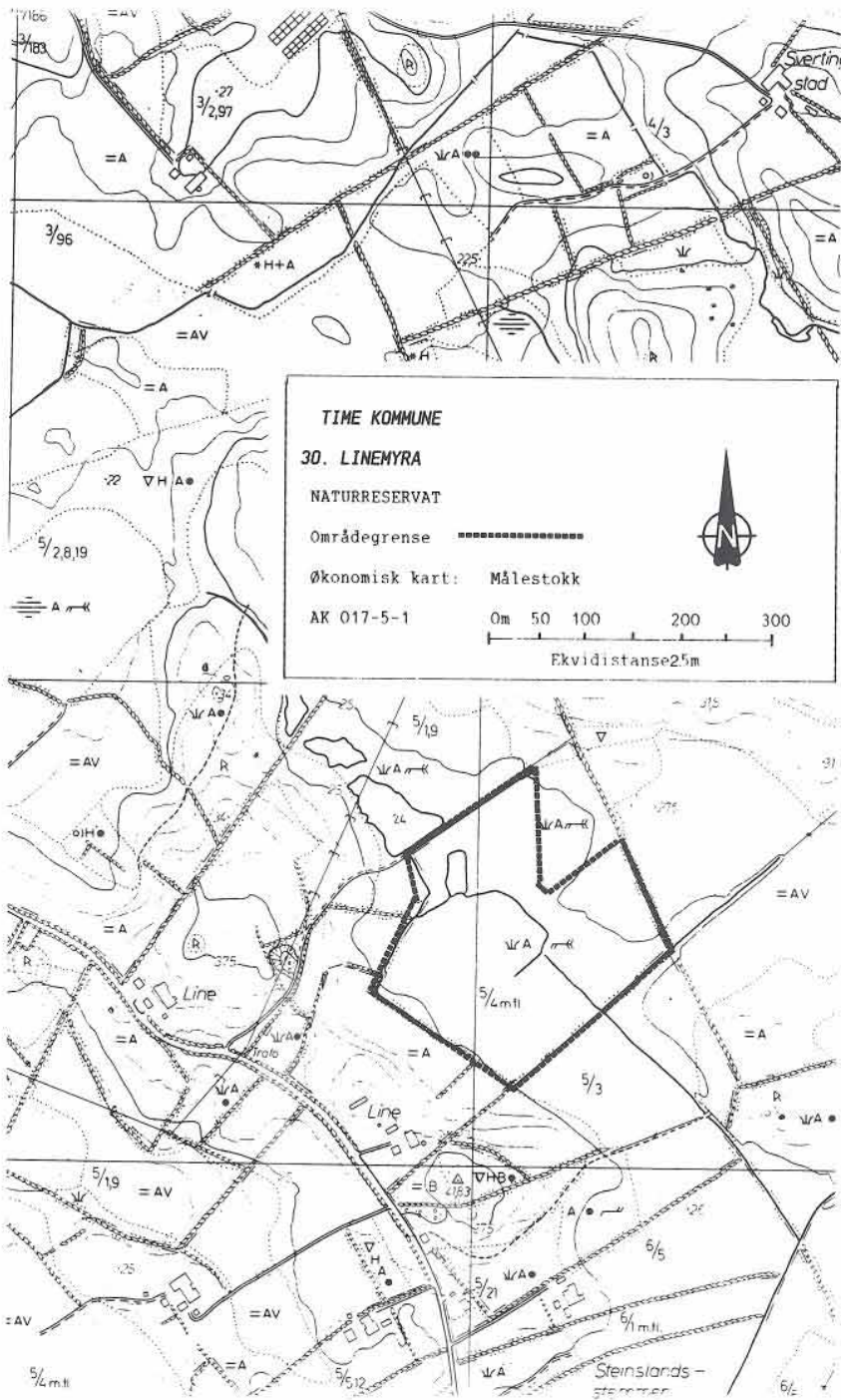
Intens drenering og kultivering har forandret helt på landskapsbildet på Jæren, og Linemyra ligger som et naturminne av det tidligere Lågjæren innklemmt i det moderne kulturlandskapet. Linemyra er ei gammel torvmyr med ujevn overflate og sterkt varierende fuktighetsforhold. De fuktigste områdene er dominert av flaskestarr, elvesnelle og myrhatt. Innslaget av kjempepiggnopp viser at næringstilstanden er god. Myra har vært brukt til torvuttak, deler av myra er grøfta og områdene rundt er i dag fulldyrka mark. På de tørreste områdene vokser hovedsaklig blåtopp, rome, pors og torvull. I den nordlige delen av myra finner en et lite tjern med flaskestarr og elvesnelle. På deler av myra vokser det busker og kratt, og det er rogn og selje som dominerer.

FUGLELIV:

Myra har sin hovedfunksjon som hekkeområde for våtmarksfugl, og den har stor verdi som referanseområde og til undervisning. De artene som hekker på myra er vanlige på Jæren, men sett i forhold til størrelsen er tettheten av hekkende fugl stor. Tallet på hekkende par/ha ble funnet til 7, mens en stor europeisk undersøkelse fant 5.8 par/ha i tilsvarende biotoper. Det er registrert 51 arter på myra, og ca. 20 av disse hekker. Det høye tallet kommer sannsynligvis av den store variasjonen i vegetasjons- og fuktighetsforhold.

FORMÅLET MED VERNEFORSLAGET:

Formålet med verneforslaget er å ta vare på et område som er en rest av det gamle landskapet på Jæren. Området har en viktig funksjon som hekkeområde for våtmarksfugl, og tettheten av hekkende par er svært høy.

UTFØRTE INNGREP:

Myra er påvirket av torvuttak og kanalisering med omkringliggende oppdyrking.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Det er aktuelt å ta med i verneforslaget et område som pr. idag er kulturbeite. Her vil det etter som området gror til være aktuelt å tynne, eventuelt få til noe beite av sau eller hest. Det er også aktuelt å få til en utvidelse av vannarealet for å hindre total igjengroing.

KILDER/REFERANSER:

Kjell Ove Hauge 1982: Undersøkelse av hekkefaunaen i enkelte våtmarksområder i rogaland 1982. Rapport til Fylkesmannen i Rogaland.

LOKALITETSNUMMER: 31
LOKALITETSNAVN: Smokkevatn
KOMMUNE: Time

KARTBLAD: M 711 – 1212 III Nærbø
UTM-KOORDINATER: 32 V LL 064 128
HØYDE OVER HAVET: 23 m.o.h.
AREAL: 238 da, derav 146 da vannareal
BERØRTE GNR/BNR: 4/2 9/1 9/2 11/7

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Smokkevatnet er et næringsrikt vatn med høy planteproduksjon. Den rike produksjonen er et resultat av tilsig av næring fra landbruk og spredt bebyggelse. Vatnet er for det meste omgitt av beitemark, men det finnes også enkelte mindre felt med bartrær og enkelte arealer med kratt-/buskvegetasjon. Vatnet inneholder sjeldne arter og velutviklede vegetasjonstyper. Flere sjeldne plantearter finnes i og ved vatnet. Den viktigste er den akutt trua mjukt havfrugras. Dette er trolig den Jær-lokaliteten der arten har størst sjanser til å overleve. Bustsivaks (trua) finnes også her, og dette er også en art som trolig er i sterk tilbakegang. Av andre sjeldne planter kan nevnes blanktjønnaks, liten vasskrans, kjevlestarr og engmarihand.

FUGLELIV:

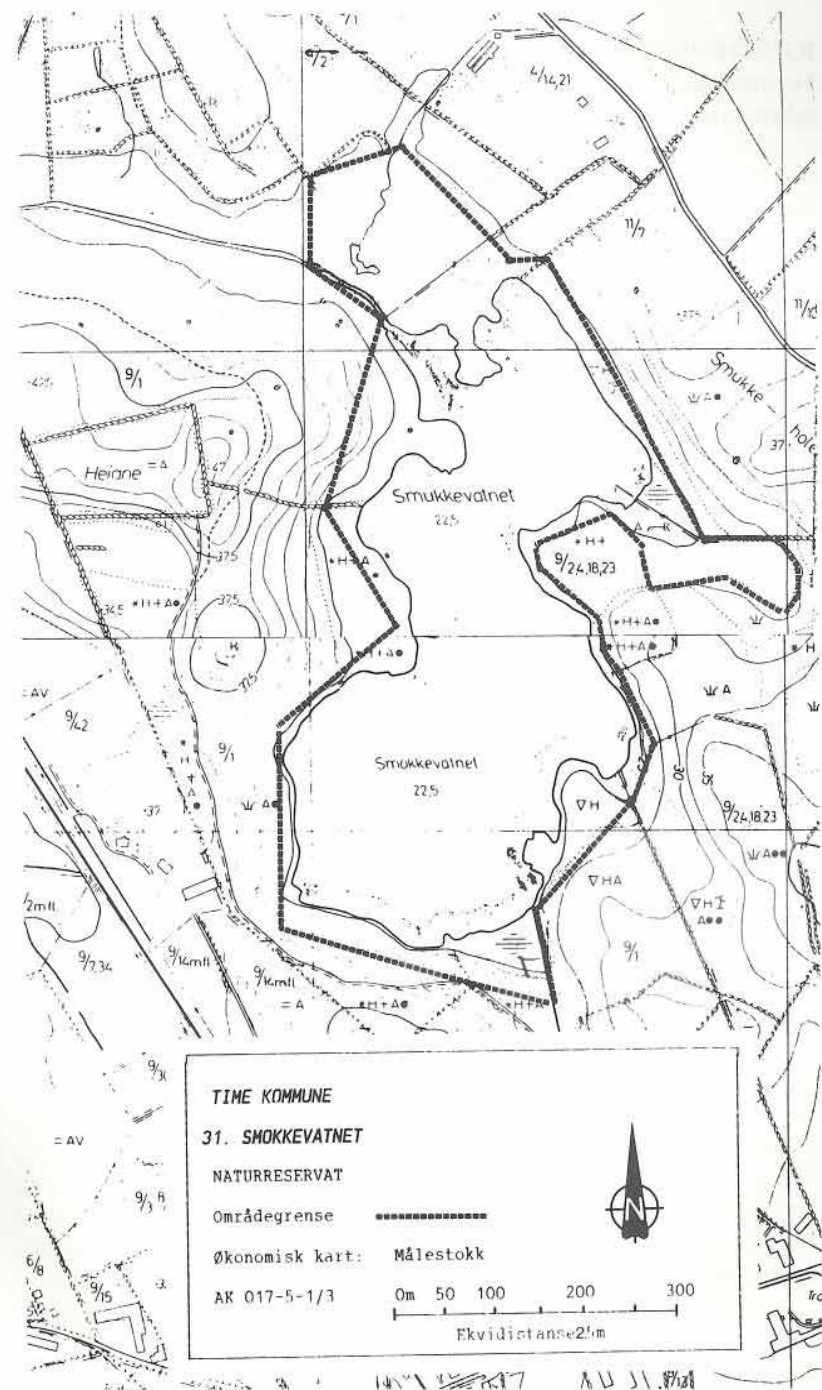
Vatnet har en variert fuglefauna med et rikt innslag av våtmarksfugl. Totalt er det registrert ca. 60 arter i området, og ca. halvparten av disse hekker ved vatnet. De nordlige og sørlige delene av vatnet er viktig som hekke- og næringsområde for bl.a. krikkand, brunnakke, sothøne og toppdykker, samt for våtmarksavhengige spurvefugler som bl.a. sivsanger og sivspurv.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Verne om et viktig hekkeområde for en rekke våtmarksfugler, samt verne om et område med flere sjeldne plantearter.

UTFØRTE INNGREP:

Vatnet er senka ca. 1 m. Myrene nord for vatnet er sterkt påvirket av gjødsling og grøfting. Vatnet i kanalen fra sør er sterkt forurensa.

KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Forurensning, steinfylling. Det er ytret ønske om å dyrke opp et fint takrørsumpområde i nord av vatnet.

AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK:

Det viktigste er å rense vatnet i kanalen som renner inn i sør, hindre steintipping og oppdyrking av areal i nord.

KILDER/REFERANSER:

Steinar Eldøy 1977: Foreløpig rapport fra ornitologiske registreringer i våtmarksområder i Rogaland 1977. Norsk Ornitologisk Forening.

Bjørn Erik Paulsen 1977: Registrering av fuglelivet i og ved Smokkevatnet. Upublisert rapport.

LOKALITETSNUMMER: 32

LOKALITETSNAVN: *Landavatn*

KOMMUNE: Vindafjord

KARTBLAD: M 711 – 1213 IV Skjoldastraumen og 1214 III Ølen

UTM-REFERANSE: 32 V LM 138 048

HØYDE OVER HAVET: 15 m.o.h.

AREAL: 1050 da, derav 300 da som fuglelivsfredning og 630 da vannareal.

BERØRTE GNR/BNR: 119/1 119/2 119/4,9,20,21 119/5 119/11 120/2 120/4 120/12,13 121/3,26 125/1 125/2,7 126/1 126/2 126/3 126/4,12 126/7.

OMRÅDEBESKRIVELSE/VEGETASJON:

Landavatnet og Vatsvatnet er en del av Vatsvassdraget. Vatsvatnet er en større innsjø ca 5 km lang og 500 m bred. Landavatnet ligger rett øst for Vatsvatnet, bare skilt med ei landtunge på 200–400 m. Begge vatna er grunne, og p.g.a. stor tilførsel av næring, har vatna grodd sterkere til de senere år. Særlig i Landavatnet har en fått økt vekst av takrør utover fra vannkanten. I Landavatnet ligger en større holme som er planta til med granskog. Begge vatna er tidligere senka. Strandområdene omkring vatna varierer mellom åpen sandstrand, takrørsumpskog, myrlendte områder med krattskog, beitemark og mer steinsatt strand med svartorkratt. Strandlinja i Landavatnet har størst variasjon i vegetasjonstyper, og det er i dette vatnet en finner størst areal med takrør. Vatsvatnet har en mer åpen strandlinje der takrørskogen er knyttet til den grunne vika i nordenden av vatnet. Langs deler av stranda finner en fuktige orekrattbelter som strekker seg helt fra vannkanten og et godt stykke inn på land.

FUGLELIV:

Plasseringen, den rike variasjonen i vegetasjonstyper, gode vekstvilkår for planter og store, grunne vannarealer gjør lokaliteten til et godt sted for fugler. De to vatna er et av de viktigste områdene for hekkende ender og andre vannfugl i denne delen av Rogaland. I tillegg trekker mye vannfugl gjennom området vår og høst. Årlig finner en store flokker med bl.a. ender som hviler og raster i vatna. Av de mer vanlige fuglene en kan se i området kan nevnes: stokkand, krikkand, toppand, kvinand, vipe, strandsnipe, sivspurv og hegre. Andre fugler som er observert i området er f.eks. sangsvane, taffeland, svartand, sivhøne, gravand, kvartbekkasin og skogsnipe. Totalt er det registrert bortimot 90 arter, og av disse er 35 avhengige av fuktige områder.

FORMÅL MED VERNEFORSLAGET:

Formålet med verneforslaget er å verne om et område som er spesielt viktig både som hekkeområde og rasteplass under trekk for en rekke våtmarksfugl.

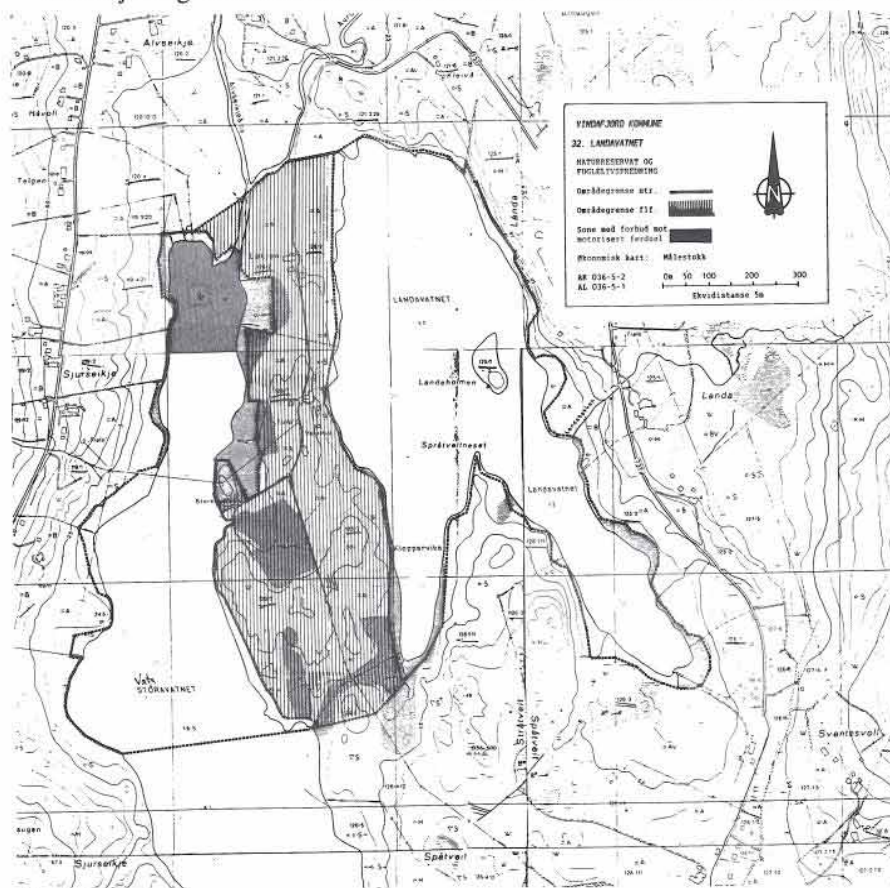
KJENTE INTERESSEKONFLIKTER:

Uttak av tilførte grusmasser ved innløpet av Vatsvatnet, og langs vestbredden av Landavatnet.

KILDER/REFERANSER:

Karl Fjell 1978: Ornitologiske observasjoner fra Vatsvatnet og Landavatnet i Ryfylke. Notat til Fylkesmannen i Rogaland.

Karl Fjell og Bernhard Storstein: Vatsdalen – et kontrastrikt område.

14 Saksbehandling og forvaltning

I Norge skjer vern av spesielle naturområder og naturforekomster i medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63. I denne loven er det gitt hjemmel for opprettelse av flere ulike vernekategorier;

Nasjonalparker

Store områder av tilnærmet urørt natur som i det vesentlige ligger på Statens grunn. (se naturvernlovens § 3).

Landskapsvernomr.

Egenartet natur- eller kulturlandskap, der tradisjonell virksomhet (jordbruk/skogbruk) fortsatt er tillatt. (se naturvernlovens § 5).

Naturreservat

Tilnærmet urørte naturområder av særlig verdi (ofte relativt små) som får strenge verneforskrifter. (se naturvernlovens § 8).

Naturminne

Geologiske, botaniske eller zoologiske forekomster, som blir fredet pga. høy vitenskaplig eller historisk interesse. (se naturvernlovens § 11).

Fuglefredning

Naturområde av særlig verdi for fuglelivet, som ikke har samme grad av uberørthet som et naturreservat. (se naturvernlovens § 9).

Plante/dyrelivsfred.

Arter eller samfunn av planter og dyr som er sjeldne eller truet. (se naturvernlovens §§ 13,14).

Aktuell verneform for de våtmarksområdene som blir foreslått vernet i denne verneplanen, er naturreservat, fuglefredning samt en kombinasjon med fuglelivsfredning. Vedtak om å opprette naturreservat, fuglefredning og fuglelivsfredning blir gjort av Kongen i Statsråd etter naturvernlovens §§ 8, 9, 10 og 14.

§8

«Områder som har urørt, eller tilnærmet urørt natur eller utgjør en spesiell naturtype og som har særskilt vitenskaplig eller pedagogisk betydning eller som skiller seg ut ved sin egenart, kan fredes som naturreser-

vat. Et område kan totalfredes eller fredes for bestemte formål som skogreservat, myrreservat, fuglereservat eller liknende.»

§9

«I område som har vesentlig betydning for planter eller dyr som blir fredet i medhold av §13 eller §14, kan utbygging, anlegg, forurensninger og andre inngrep forbyes for å bevare deres livsmiljø. Det samme gjelder områder for planter eller dyr som er eller blir fredet i medhold av annen lovgivning.»

§10

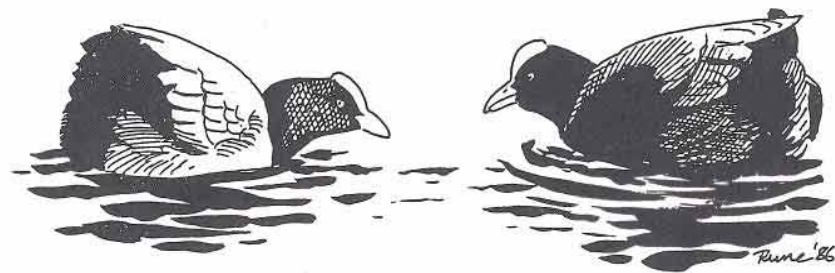
«Vedtak i medhold av §§8 og 9 treffes av Kongen som kan fastsette nærmere bestemmelser om områdene og deres skjøtsel.»

§14

«Kongen kan gjøre vedtak om at dyrearter eller dyresamfunn som er sjeldne eller står i fare for å forsvinne, fredes i hele landet eller bestemte områder.

I et område som har særlig betydning som tilholdssted for en rekke arter kan pattedyr og fugler fredes.

Vedtak i medhold av første eller annet ledd gjelder også artens hi, reir og egg. Fredningen kan tidsbegrenses.»

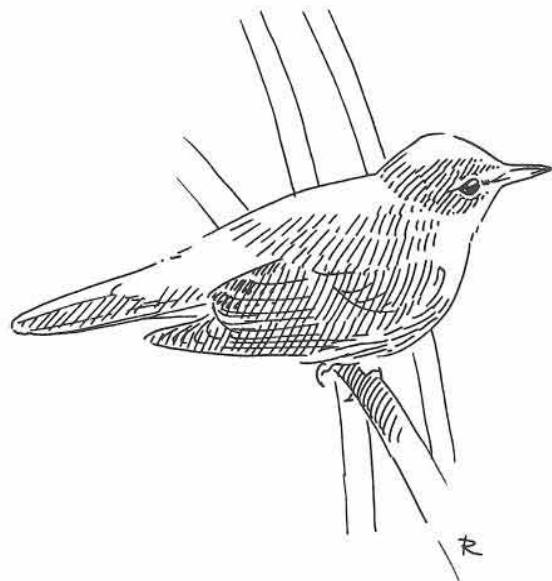
Naturvernloven inneholder videre egne bestemmelser om behandlingen av slike vernesaker. Før vernetiltak gjennomføres, blir det gjort et omfattende forarbeid. Framgangsmåten ved saksbehandlingen vil normalt være:

1. Registrering av aktuelle forekomster/områder.
2. Dokumentasjon/grovavgrensning av de registrerte områdene.
3. Prioritering av de registrerte områdene med hensyn til verneverdi.
4. Fylkesmannen foretar en utredning av grunneierforhold, eventuelle interesser som kan komme i konflikt med verneinteressene og andre ting som har noe å si for sakens videre gang. Grunneierne og kommunene der områdene ligger, blir orientert med anledning til å uttale seg foreløpig.
5. Fylkesmannen utarbeider et utkast til verneregler for de enkelte områdene, og oversender planutkastet med forslag til verneregler til Direktoratet for naturforvaltning for godkjenning.
6. Utkastet til verneplan trykkes og sendes på lokal høring til berørte parter, organisasjoner og politiske organ på lokalt nivå. Frist for å komme med uttalelse skal være minst 6 uker.
7. Fylkesmannen oppsummerer uttalelsene og utarbeider på grunnlag av den lokale verneplanen sitt endelige forslag til vernplan, og oversender dette til Direktoratet for naturforvaltning.
8. Direktoratet sender planen på høring til sentrale myndigheter og nasjonale organisasjoner. Direktoratet fremmer på bakgrunn av den sentrale høring verneforslaget for Miljøverndepartementet.
9. Miljøverndepartementet legger verneplanutkastet fram for regjeringen som et forslag til kongelig resolusjon.

Det arbeidet som hittil er utført omfatter punktene 1–6. I de tilfellene hvor konflikter er avdekket, har en forsøkt å redusere disse i den grad det har vært mulig i forhold til verneplanens målsetting. Pkt. 6 omfatter den høringsrunden som naturvernlovens §18 foreskriver. Det framgår at de organer og enkeltpersoner som kan bli berørt av en eventuell fredning, vil få enaledning til å uttale seg to ganger: først i form av en foreløpig uttalelse – dernest om det endelige fredningsforslaget som eventuelt blir utarbeidet.

Det vises forøvrig til naturvernlovens § 18, der det står:

«Før det treffes vedtak om vern eller fredning i medhold av denne lov, skal eiere, brukere eller andre som blir berørt av tiltaket, varsles og gis anledning til å uttale seg innen en nærmere angitt frist. Skulle det hende at vansker med å nå hver enkelt blir for stor, kan det gis varsel gjennom kunngjøring i Norsk Lysningsblad og en eller flere aviser i distriktet om at dokumenter vedrørende det påtenkte tiltak er utlagt på formannskapets kontor med anmodning om uttalelse innen en frist som ikke må settes kortere enn 6 uker fra kunngjøringen i Norsk Lysningsblad. Berører saken interesser som hører under fylkeslandbruksstyret, fylkesskogrådet, friluftsnemda eller andre sakkyndige organer, bør disse få høve til å uttale seg. Det samme gjelder vedkommende kommuner og fylkeskommuner. Departementet kan på forhånd treffe vedtak om midlertidig vern eller fredning som nevnt i første ledd inntil saken er avgjort.»

For hvert av de foreslåtte verneområdene er det utarbeidet konkrete forslag til fredningsforskrifter. Disse følger som vedlegg til planen og sendes til de berørte partene. Verneforslagets formål er avgjørende for hvilke fredningsforskrifter som foreslås. Dessuten vil forskriftene i en viss utstrekning ta hensyn til de spesielle forholdene og interessene som knytter seg til det enkelte området. Opprettelsen av et naturreservat innebærer generelt strenge verneforskrifter. Kapittel 14 gir et eksempel på aktuelle fredningsforskrifter for et naturreservat.

Forvaltningen av verneområdene er tillagt naturvernmyndighetene ved fylkesmannen i Rogaland. Fylkesmannen vil ordne med oppmerking og etablering av nødvendig oppsyn. I enkelte tilfeller vil en gi ut informasjon om planteliv, dyreliv o.l., samt at en vil gi opplysninger om gjeldende verneforskrifter i området.

For et mindre antall våtmarksområder vil informasjonsarbeidet også kunne innebære at allmenheten gis bedre anledning til å oppleve områdets rike dyre- og planteliv, dersom det er mulig uten at en skader området. Eventuelle tiltak i denne forbindelsen vil skje i samråd og overensstemmelse med berørte grunneiere.

Verneforskriftene gir forvaltningsmyndighetene hjemmel til å gjennomføre nødvendige skjøtselstiltak, for å oppnå formålet med vernet, (jfr. naturvernlovens §10). Slike tiltak kan f.eks. omfatte kontroll med gjengroing av vann og restaurering der det er foretatt skjemmende naturinngrep.

Utgifter til oppmerking, oppsyn, skjøtsel o.l. betales av Miljøverndepartementet.

Spørsmål som gjelder det videre arbeidet med disse sakene kan rettes til:

Fylkesmannen i Rogaland, Miljøvernavdelingen v/naturforvalteren
Postboks 59, 4001 Stavanger, tlf. 04/527060.

15 Fredningsforskrifter

Som det framgår av foregående kapittel er det utarbeidet konkrete utkast til fredningsforskrifter for de områdene som er foreslått vernet. De fleste lokalitetene er foreslått vernet som naturreservat, men for enkelte er det fremmet forslag om fuglefredningsområde. I noen tilfeller er det lagt inn soner med forslag til fuglelivsfredning. Nedenunder følger et eksempel på fredningsforskrifter for et naturreservat.

Fredningsforskrifter for våtmarksreservat i Rogaland fylke

I

I medhold av Lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, §8, jfr. §§10 og 21,22 og 23, er våtmarksområdet ved _____ i _____ kommune, Rogaland fylke, fredet som naturreservat ved Kgl. res. av _____ under betegnelsen «_____ naturreservat.»

II

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.: _____
Reservatet dekker et areal på ca. _____ dekar, av dette er ca. _____ vannareal.

Grensene for naturreservatet framgår av vedlagte kart i målestokk 1:_____, datert Miljøverndepartementet _____. Kartet og fredningsforskriftene oppbevares i _____ kommune, hos fylkesmannen i Rogaland, Direktoratet for Naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka og knekkpunkter bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området. (Verneformålet blir spesifisert for hvert enkelt område).

IV

For reservatet gjelder følgende forskrifter (jfr. punktene V og VI):

1. All vegetasjon i vann og på land er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse utover det som følger av lovlig ferdsel eller tiltak av punktene V-VII.
Nye plantearter må ikke innføres.
2. Pattedyr og fugler, herunder deres hi, reir og egg, er fredet mot all form for skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse som ikke følger av lovlig ferdsel eller tiltak i medhold av punktene V-VII. Jakt, fangst og bruk av skytevåpen er forbudt.
Hunder må ikke slippes i reservatet.
Nye dyrearter må ikke innføres.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forholdene, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, opplag av båter, framføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henlegging av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Opplistingen er ikke uttømmende.
4. Motorisert ferdsel til vanns og til lands, samt lavtflyging under 300 m over reservatet er forbudt. Forbudet gjelder og bruk av modellbåter og modellfly.
Camping, teltslagning og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.
Brettseiling innen reservatet er forbudt.
I tiden f.o.m. 01.04 t.o.m. 15.08 er all ferdsel i reservatet forbudt.

V

Forskriftene i punkt IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet, ferdsel og tiltak i sikrings-, ambulans-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. Tradisjonell slått og beiting.
3. Vedlikehold av tidligere opptatte grøfteavløp som drenerer tilgrensende jord- og skogbruksarealer, etter at forvaltningsmyndigheten er varslet.
4. Vedlikehold av eksisterende veier og kraftlinjer.
5. Sanking av bær og matsopp (utenom eventuelle perioder med ferdselsforbud).
6. Fiske i medhold av gjeldende lovverk med forskrifter.

Erfaringene med verneplaner viser at det kan være aktuelt med unntak som bl.a:

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. Felling av skadedyr og jakt på enkelte arter i medhold av gjeldende viltov med forskrifter.
2. Bygging av pumpehus, legging av ledninger for vanningsanlegg, oppføring av gjerder m.m
3. Etablering av nye grøfter for drenering av tilgrensende areal.
4. Hogst av ved til eget bruk etter nærmere retningslinjer.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtelsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene. Eventuell skjøtelsplan skal godkjennes av Fylkesmannen i Rogaland.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsforskriftene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskaplige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller, når disse ikke strider mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsforskriftene er tillagt fylkesmannen i Rogaland.

16 Økonomisk erstatning ved fredning

Det er gitt nye regler om erstatning ved opprettelse av reservater (herunder biotopfredning etter naturvernlovens § 9) og naturminner (Ot.prp. nr. 46 for 1983/84 og Innst. O. nr. 2 for 1984/85). Loven trådte i kraft 15. februar 1985. Grunneiere og rettighetshavere i slike områder vil ha krav på å få dekket økonomiske tap som er en følge av fredningen. Utmålingen av erstatning skal skje i samsvar med lov av 6. april 1984 nr. 17 om vederlag ved overføring av fast eiendom (ekspropriasjonserstatningsloven). Det økonomiske tapet skal fastsettes på grunnlag av salgsverdi eller bruksverdi. I begge tilfeller vil det bare kunne kreves erstatning for slike former for økonomisk utnyttelse som blir forbudt etter vernereglene. I verneområder der grunneier kan fortsette med visse former for økonomisk utnyttelse som f.eks. beite eller hogst av ved til eget bruk – innebærer et slikt erstatningsprinsipp at grunneier får mindre i erstatning enn om området hadde blitt solgt eller ekspropriert.

Selv om vernereglene for et reservat eller naturminne kan tillate en viss næringsdrift, er vanligvis større endringer av driftsformen forbudt. Det kan f.eks. være forbud mot intensiv skogsdrift i form av skogsveier, grøfting, sprøyting og planting. Økonomisk tap som er en følge av slike forbud kan kreves erstattet dersom en slik mer intensiv drift må regnes som en «pårekeleg utnyttning som det røyneleg er grunnlag for etter tilhøva på staden» (ekspropriasjonserstatningslovens § 5). Også dette spørsmålet må vurderes konkret fra sak til sak. Når det tas hensyn til påregnelige bruksendringer i samband med erstatningsutmålingen, bestemmer imidlertid de nye reglene i naturvernlovens § 20 tredje ledd at den verdi som henger sammen med offentlige tilskudd til bruksomlegging, ikke skal erstattes.

Grunneiere eller rettighetshavere i reservater eller naturminner må sette fram skriftlig krav om erstatning til vedkommende fylkesmann innen ett år etter at fredningsvedtaket er kunngjort. Dette er et vilkår for rett til erstatning etter de nye reglene.

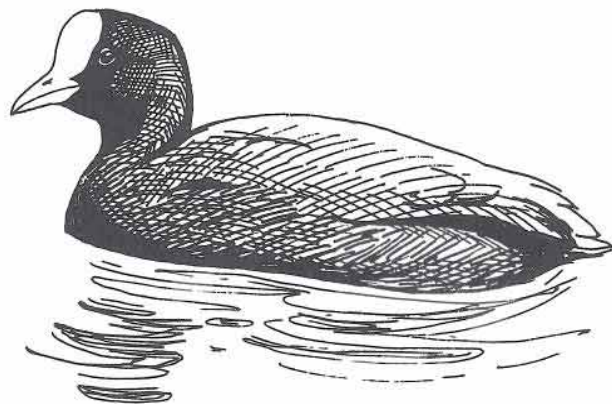
Departementet tar sikte på å løse flest mulig erstatningssaker i minnelighet. Vi mener at denne framgangsmåten normalt vil være like betryggende for grunneiere som et rettslig skjønn, og at den dessuten kan føre til raskere erstatningsoppgjør.

Dersom naturvernmyndighetene og de berørte partene ikke blir enige

om et oppgjør i minnelighet, må det offentlige selv begjære rettslig skjønn for vedkommende domstol. Skjønnsretten vil deretter fastsette erstatningen. Staten må begjære rettslig skjønn innen halvannet år etter kunngjøringen av vedtaket, dersom grunneier ikke går med på fristutsettelse.

Ved rettslig skjønn vil grunneiere og rettighetshavere få dekket sine utgifter til advokat etter reglene i skjønnsloven. Også ved minnelige forhandlinger er departementet innstilt på å dekke slike omkostninger.

Ved underretning om et eventuelt fredningsvedtak vil det bli gitt nærmere orientering om erstatningsreglene og om framgangsmåten ved fastsettelse av erstatningsbeløpet.

17 Forklaring av en del ord og uttrykk

- Amfibier:** Dyregruppe som omfatter artene stor vannsalamander, liten vannsalamander, frosk, spissnute-frosk og padde.
- Art:** Grunnenhet ved klassifisering av planter og dyr. Individuer som tilhører samme art gir ved innbyrdes kryssning fruktbart avkom.
- Biologi:** Læren om livet og livsformene.
- Botanikk:** Læren om plantene.
- Dykkender:** Utgjør en gruppe av endene. De er gode dykkere med beina plassert langt bak på kroppen. Lever hovedsaklig av bløtdyr, krepsdyr og vannplanter. Det er vanlig å skille mellom ferksvannsdykkender og havdykkender.
- Fiskeender:** Utgjør en gruppe av endene. Lever for en stor del av fisk som fanges i de frie vannmassene. Har langt tynt nebb som er tilpasset å holde glatte fisker.
- Geologi:** Læren om jordas dannelse og historie. Geologien er inndelt i en rekke felter som mineraler, bergarter, landformer m.m.
- Gressender:** Utgjør den mest artsrike gruppen av endene. De flyr godt og tar av fra vannet uten tilløp. De dykker ikke, men er knyttet til grunne områder hvor de lever av vegetabilsk føde.
- Humus:** Rester av planter og dyr som er så godt omdannet at opprinnelsen ikke lenger kan spores.
- Hydrologi:** Læren om vannets kretsløp i naturen.

Krypdyr:	Dyregruppe som omfatter artene firfisle, hoggorm, buorm, slettsnok og stålorm.
Kvartærgeologi:	Læren om løsavsetningenes opprinnelse og sammensetning og om landskapets dannelseshistorie.
Limnologi:	Læren om de fysiske, kjemiske og biologiske forholdene i ferskvann.
Ornitologi:	Læren om fuglene.
Naturtypeområde:	Et område som viser det typiske i natur og landskap for et større omkringliggende areal eller region.
Vadefugl:	Omfatter alle loer, tjeld, vipe, sniper, spover, bekasiner og flere. Med få unntak blir alle regnet som vannfugl.
Vannfugl:	Fugler som i vesentlig grad er knyttet til våtmarker.
Våtmarkssystem:	Flere våtmarksområder som ligger forholdsvis nær hverandre med bestander av våtmarksfugl som skifter i bruken av områdene.
Zoologi:	Læren om dyrene.
Økologi:	Læren om forholdet mellom alt levende og deres miljø.
Økosystem:	Samling av plante- og dyresamfunn i et område og det totale miljøet som disse lever i (f.eks. våtmark).

18 Litteratur om våtmark i Rogaland

Lista omfatter det bakgrunns materialet en har hatt for utvelgelse av lokaliteter i verneplanen, i tillegg til annen litteratur om våtmark og våtmarksfugl i Rogaland. Rapporter fra de årlige vannfugl- og gåsetellinger er ikke tatt med, heller ikke mindre artikler om enkeltfunn av spesielle arter o.l.

- Anfinnsen, M.T. 1960. Om kvantitative fugleundersøkelser. *Sterna* 4 (2), 47–67. (Søylandsvatn).
- Anfinnsen, M.T. 1961. Litt andeprat fra Jæren. *Stav. Mus. Årb.* 1960, 137–152.
- Anon. (år?). Artsliste for Haraldsvang/Arkavatn. Tillegg til B. Storstein våtmarksundersøkelse '78. Stensil, fylkesmannen.
- Anon. (år?). Hellelandsvatnet frå Kvålsvatnet til Egersund. Stensil, fylkesmannen.
- Anon. (år?). Notat ang. Tyssingvatnet, Hamrvatnet, Føljesvollvatnet, nedre Årdalselva, Riskadalsvatnet (alle Ryfylke). NOF.
- Anon. 1978. Fuglerapport Lindevollmyra, Sauda. Stensil, fylkesmannen.
- Anon. 1978. Undersøkelse over fuglelivet ved Frøylandsvatnet, Time og Klepp. Stensil, fylkesmannen.
- Bakke, T.A. 1972. Fuglelivet i fjæra ved Sola Sjø, Rogaland. *Sterna* 11 (4), 217–228.
- Berg, B. 1981. Lundarsøyla med Dragjevatnet, Kyrkjøy i Finnøy kommune, Rogaland. Stensil, fylkesmannen.
- Berg, B. og Moss, O. 1977. En ferskvannøkologisk undersøkelse av våtmarksområdet Grunningen i Rogaland. Oppgave, NLH.
- Bernhoft-Osa, A. 1944. Fuglebestanden ved det fredlyste Smokkevatn på Jæren. *Stav. Mus. Årsh.* 1942–3, 138–150.
- Brynjelsen, D. 1981. Fuglelivet i og ved Tornesvatnet, perioden april 1978 til desember 1981. Stensil, fylkesmannen.
- Brynjelsen, D. 1982. Tornesvatnet. *Ornitofil* nr. 3, 22–34.
- Byrkjedal, I. 1977. Tetthet av hekkende fugler i lyngheibiotop på Høg-Jæren. *Sterna* 16 (4), 211–216.
- Byrkjedal, I. og Eldøy, S. 1980. Bestanden av ender, svaner og sothøns på Jæren gjennom vinterhalvåret i tiårs-perioden 1965/66–1974/75. *Cinclus* 3, 36–48.

- Byrkjedal, I. og Eldøy, S. 1981. Forekomst av gress på Jæren – vinterbestand i perioden 1963/64–79/80 og variasjoner gjennom året.
- Byrkjeland, S., Håland, A. og Roalkvam, R. 1983. Konesjonsavgjørende undersøkelser i Røldal/Suldalfeltet 1983. Ornitologi. Zool.Mus, UiB, rapp.orn. 16.
- Byrkjeland, S., Håland, A. og Toft, G.O. 1984. Fuglefaunaen i Etnevassdraget, Hordaland og Åbødalsvassdraget, Rogaland 1984. Zool.Mus. UiB, rapp. orn. 20.
- Carlsson, O. 1984. Fundingsland med enkelte heiområder. Stensil, fylkesmannen.
- Dagestad, K.H. 1977. Notat til fylkesmannen om fuglelivet ved Bjårvatnet.
- Dirdal, R. 1979. Fugl ved Ragstjørna. Falco 8 (3), 96–97.
- Eldøy, S. 1976. Hetttemåkebestanden på Jæren. Sterna 15 (2), 75–86.
- Eldøy, S. (Overnattende hetttemåker i perioden før egglegging på Jæren, Norge, i 1978 og 1979). Proc. 2. Nord. Orn. Congr. 1979, 47–50.
- Eldøy, S. 1976. Fuglelivet ved Orrevatnet. Stensil, fylkesmannen.
- Eldøy, S. 1977. Foreløpig rapport fra ornitologiske registreringer i våtmarksområder i Rogaland 1977, utført av medlemmer i NOF avdeling Rogaland. Stensil, fylkesmannen. Horpestad/Ergav., Søylandsv., Harvalandsv., Lonav., Øksnevadtj., Allev., Smokkev., Boganesvika, Somamyra, Bjårv., Tjøsvollv., Haugevågen, Bøv., Hilleslandsv.
- Eldøy, S. 1977. Rapport fra zoologiske inventering i Fundingslandsområdet, Rogaland, sommeren 1977. Stensil, fylkesmannen.
- Eldøy, S. 1980. Grudevattnet naturreservat. Status og utvikling etter fredningen i 1974. Stav. Mus. Årb. 1979, 79–102.
- Eldøy, S. 1981. Fugl i Bjerkreimsvassdraget i Rogaland, med supplerende opplysninger om pattedyr. Kont.utv. vassdr.und. Oslo, rapp. 29.
- Eldøy, S. 1981. Våtmark i Rogaland. Vår Fuglefauna 4 (1), 37–39.
- Eldøy, S. og Paulsen, B.E. 1983. Fugl i Sokndalsvassdraget, med supplerende opplysninger om pattedyr. Kontaktutv. vassdr.und. Oslo, rapp. 61.
- Fjell, K. 1978. Brev ang. fuglelivet på Nedstrand: Baustanes/Færøy, Leiro, Vikholmane, Vik. Fylkesmannen.
- Fjell, K. 1978. Ornitologiske observasjoner fra Baustavatnet i Ryfylke (Tysvær). Stensil, fylkesmannen.
- Fjell, K. 1978. Ornitologiske observasjoner fra Gjerdesdalsvatnet i Ryfylke. Stensil, fylkesmannen.
- Fjell, K. 1978. Ornitologiske observasjoner fra Vatsvatnet og Landavatnet i Ryfylke (Vindafjord). Stensil, fylkesmannen.
- Fjell, K. og Storstein, B. 1981. Vatsdalen – Døldarheia – et kontrastrikt område. Falco 10 (2), 68–74.
- Flo, C. 1978. Nattekskursjon. Falco 7 (3), 87. 19/5: Lonev., Øksnevadtj., Grudev., Horpestadv., Orrev., Nesemyr, Stokkelandsv., Søylandsv., Smokkev., Garborg, Bjårv., Tjelta.
- Flo, C. og Røe, M. 1978. Undersøkelse over fuglelivet ved Mosvatnet, Stavanger. Stensil, fylkesmannen.
- Fugleliv i indre Ryfylke. Undersøkelser i Sandsaområdet 1977–1978. Falco 7 (4), 100–108.
- Fuglestad, F.M. 1978. Harvalandsvatnet. Stensil, fylkesmannen.
- Gjerde, Ø. 1979. Fuglelivsregistrering i fjellene mellom Sauda, Hylsfjord og Suldalsvatnet sommeren 1979. Stensil, fylkesmannen.
- Hauge, F. 1977. Trekket i Tarevika og Åkrasanden (Karmøy) høsten 1976. Falco 6 (3), 72–73.
- Hauge, K.O. 1981. Undersøkelse av enkelte våtmarkslokaliteter i Rogaland høsten 1981. Stensil, fylkesmannen.
- Hauge, K.O. 1982. Undersøkelser av hekkefaunaen i enkelte våtmarksområder i Rogaland 1982. Stensil, fylkesmannen.
- Hauge, K.O. 1983. Forekomst av overvintrende fugl i Krossvatnet, Strand kommune 1982/83. Stensil, fylkesmannen.
- Hauge, K.O. 1983. Forekomst av overvintrende fugl i Krossvatnet, Strand kommune 1983/84. Stensil, fylkesmannen.
- Hauge, K.O. 1983. Forekomst av overvintrende fugl i Krossvatnet, Strand kommune 1984/85. Stensil, fylkesmannen.
- Hauge, K.O. 1985. Observerte fuglearter i området Søyilå/Skjerene. Stensil, fylkesmannen.
- Herredsvela, H. 1985. Blyundersøkelse av sangsvane, knoppsvane og stokkand. Rapport nr. 2 (NOF Rogaland).
- Herredsvela, H. 1985. Knoppsvana på Jæren. Falco suppl. 1.
- Holgersen, H. 1957. Fugleliv i Breivatnet. Stav. Turistfor. Årb. 1956, 63–73.
- Håland, A. og Storstein, B. 1985. Konesjonsavgjørende undersøkelser av fuglefaunaen i Jørpelandsvassdraget, Rogaland fylke. Zool.Mus, UiB, rapp.orn. 24.
- Jacobsen, E. 1978. Rapport over fuglelivet i Hålandsvatnet, Stavanger og Randaberg. Stensil, fylkesmannen.
- Jacobsen, E. 1978. Undersøkelse over fuglelivet ved Litle Stokkavatn, Stavanger. Stensil, fylkesmannen.

- Jacobsen, E. 1978. Undersøkelse over fuglelivet ved Store Stokkavatnet, stavanger. Stensil, fylkesmannen.
- Jacobsen, E. 1982. Rørsangerens forekomst på Jæren. *Falco* 11 (1), 35–37.
- Jacobsen, E. 1985. Artsliste for Stokkelandsvatnet. Notat, NOF.
- Jacobsen, E. og Johnsen, J.I. 1978. Undersøkelse over fuglelivet ved Ergavatnet og Horpestadvatnet, Klepp. Stensil, fylkesmannen.
- John Inge Johnsen 1978. Rapport over fuglelivet i Boganesvika, Stavanger. Stensil, fylkesmannen.
- Johnsen, J.I. 1988. Storamy. Stensil, fylkesmannen.
- Knekkandobservasjoner på Jæren sommeren 1975. *Falco* 5 (2), 52–53.
- Kvinneland, A. 1974. Resultater fra telling av vadere og svømmefugler på Åkrasanden, Karmøy 1973. *Falco* 3 (3), 61.
- Kvinneland, A. 1978. Brev ang. fuglelivet i Tysvær: Førlandsvågen, Gjerdesvatn, Eikjetjern, Kårstø, Falkeid, Hundsnes, Gåsavatn. Fylkesmannen.
- Kvinneland, A. 1978. Førlandsvågen, Tysvær. Stensil, fylkesmannen.
- Kvinneland, A. 1978. Storavatn, Tysvær. Stensil, fylkesmannen.
- Kyllingstad, K. og Efteland, S. 1974. Grudevatn naturreservat. *Falco* 3 (4), 84–102.
- Kyllingstad, K. og Efteland, S. 1978. Fugl på Ombo. *Falco* 7 (2), 53–55.
- Lamberg, A. 1985. Observasjoner fra våtmarksområdet ved Førsvoll. Notat til fylkesmannen. (Rennesøy).
- Larsen, S. 1978. Rennesøy, Finnøy, Sjernerøyane. rapport fra våtmarksundersøkelsen 1978. Stensil, fylkesmannen.
- Løvbrekke, H. 1977. Fuglelivet ved Øksnevadtjernet. Stensil, fylkesmannen.
- Løvbrekke, H. 1977. Gravanda i Grudevatnet. *Falco* 6 (4), 100.
- Løvbrekke, H. 1978. Fuglelivet ved Alvevatnet. Stensil, fylkesmannen.
- Løvbrekke, H. 1978. Fuglelivet ved Hinnalandsvatnet. Stensil, fylkesmannen.
- Løvbrekke, H. 1978. Fuglelivet ved Imsvassdraget.
- Løvbrekke, H. 1978. Fuglelivet ved Lonevatnet. Stensil, fylkesmannen.
- Løvbrekke, H. 1978. Fuglelivet ved Møgedalshølen. Stensil, fylkesmannen.
- Løvbrekke, H. 1978. Fuglelivet ved Sagvatnet (=Salsvatnet), Time. Stensil, fylkesmannen.
- Løvbrekke, H. 1978. Fuglelivet ved Taksdalsvatnet. Stensil, fylkesmannen.
- Løvbrekke, H. 1978. Fuglelivet ved Ålgårdshølen. Stensil, fylkesmannen.

- Munkejord, Aa. 1978. Verneverdige våtmarker på Karmøy. Del 1. Stens. rapport. Tjøsvollv., Hilleslandsv., Haugevågen, Bøvatnet.
- Munkejord, Aa. 1981. Taksering av hekkende ender i vatn på Nord-Karmøy 1981. Rapport til Avaldsnes grunneigarlag. 22 lokaliteter.
- Munkejord, Aa. og Håland, A. 1983. Konesjonsavgjørende undersøkelser i Jørpelandsvassdraget, Rogaland fylke. *Zool.Mus, UiB, rapp.orn.* 14
- Munkejord, Aa. og Storstein, B. 1979. Tjøsvoldvatnet. *Rygjavern* 5 (4), 14.
- Munkejord, Aa. og Storstein, B. 1980. Våtmarkene i Haugesund. *Rygjavern* 6 (1), 18–19.
- Munkejord, Aa., Kvinneland, A. og Hauge, F. 1976. Undersøkelser av vadertrekking ved Åkrasand og Tarevika på Karmøy høsten 1974. *Falco* 5 (1), 5–11.
- Osaland, G. 1974. Fuglelivet ved Ims. *Falco* 3 (1), 4–10.
- Parksjefen i Stavanger 1973. Little Stokkavatn. Fugleregistrering, enkel vegetasjons- og landskapsbeskrivelse, bruken av arealene. Rapport.
- Paulsen, B.E. 1975. Sokndal kommunes fuglefauna. *Falco* 4 (3/4), 60–74.
- Paulsen, B.E. 1977. Registrering av fuglelivet i og ved Smokkevatnet. Stensil, fylkesmannen.
- Paulsen, B.E. 1978. Fuglelivet på Årstad. Stensil, fylkesmannen.
- Paulsen, B.E. 1978. Fuglelivet ved Eptavatnet. Stensil, fylkesmannen.
- Paulsen, B.E. 1978. Teksevatnet. Stensil, fylkesmannen.
- Paulsen, B.E. 1979. Eptavatnet. Et viktig våtmarksområde i Dalane. *Falco* 8 (3), 92–95.
- Pedersen, F.H. 1982. Ornitologiske og viltbiologiske undersøkelser på Kårstø i Rogaland. *Zool.Mus, UiB, rapp. LFI* 44.
- Roalkvam, R. 1976. Fuglelivet på Storamy. Stensil, fylkesmannen.
- Roalkvam, R. 1979. Rapport fra våtmarksundersøkelse 1977/78 i Horpestadvatnet og Ergavatnet, Klepp, Rogaland. Stensil, fylkesmannen.
- Roalkvam, R. 1979. Rapport fra zoologiske inventeringer i Frafjordheiene 1979. Stensil, fylkesmannen.
- Roalkvam, R. 1983. Samlet plan, Rogaland, 1983. ornitologi. Stensil, fylkesmannen.
- Roalkvam, R. 1985. Sandvikstemmen etc., v/Muslandsvåg, Tysvær. Notat, fylkesmannen.
- Roalkvam, R. 1985. Skartveitvatnet, Halsnøy, Finnøy. Notat, fylkesmannen.

- Roalkvam, R. 1985. Våtmarkslokaliteter ved Åkra, Karmøy. Notat, fylkesmannen.
- Roalkvam, R. 1986. Våtmarkene. Stav. Turistfor. Årb. 1985, 40–51.
- Roalkvam, R. og Munkejord, Aa. 1980. Viltundersøkelser i Tjodanområdet, Rogaland, sommeren 1979. Stensil, Zool.Mus, UiB.
- Roalkvam, R. og Råd, O. 1982. Prosjekt 10-års verna vassdrag: fuglefaunaen i Vikedalsvassdraget, Vindafjord kommune, Rogaland. Zool.Mus, UiB, rapp.orn. 4.
- Røe, M. og Flo, C. 1978. Hekkefugl i Mosvannsområdet. Falco 7 (4), 121–122.
- Storstein, B. 1978. Rapport fra undersøkelser av vatn i Haugesund kommune (samt et par områder i Karmøy kommune). Rapport NOF Rogaland. Viksev., Gåsav., Sandv., Kvernav., Tornesv., Skeisv., Røyrv., Arkav., Løkav., Vassbrekkv., Aksnesv.
- Straumstøyl, K. og Sømme, E.K. 1977. Harvalandsvannet – Sola. Stensil, fylkesmannen.
- Straumstøyl, K. og Sømme, E.K. 1977. Undersøkelse av fuglelivet på Harestadmyra i Randaberg. Stensil, fylkesmannen.
- Sømme, E. 1963. Fugleliv i Mosvannsområdet, Stavanger. Sterna 5 (7), 277–282.
- Sømme, E.K. 1979. Hålandsholmen i Hålandsvatnet, Randaberg. Notat til fylkesmannen.
- Thorsen, T. 1977. Kartlegging av fuglelivet i Hafrsfjord, Rogaland. Stensil, MD.
- Thu, G. 1981. Rapport fra området ved Olalia, Ingridalen og Blåbærli i Vindafjord kommune. Stensil, fylkesmannen.
- Toft, G.O. 1974. Er hettemåkekolonien på Madla Foren den største i Rogaland? Falco 3 (1), 22–23.
- Toft, G.O. 1983. Fugl i Vasshusvika, Ualand, Lund kommune. Stensil, fylkesmannen.
- Toft, G.O. 1987. Søylandsvannet, en ny fast merkelokalitet for Jæren ringmerkingsgruppe. Falco 16 (1), 4–6.
- Toft, G.O. og Roalkvam, R. Avosetten som hekkefugl på Jæren 1973–83. Vår Fuglefauna 7, 227–229.
- Tysse, T. 1976. Våtmark – Hinnabukta. Falco 5 (3), 68–72.
- Tysse, T. 1983. Heigremyr – et verneverdig område. Stensil, fylkesmannen.
- Tysse, T. 1987. Notat ang. fuglelivet ved Sandsmork, Lund kommune. Stensil, fylkesmannen.
- Tysse, T. 1987. Ornitologiske registreringer i sørvest-Suldal kommune 5–10.7 87. Stensil, fylkesmannen.

- Wrånes, E. 1975. Sivsangerens utbredelse i Sør-Norge i 1973. Sterna 14 (2), 79–86.

Notater: